

Màtayò

andí Yěsù Krístò bhà Ídzi Màkǔrù

Yàrí bhǔkù ò ì nòtù ádròdrǒ dhu tí dhu

Yàrí bhǔkù nandí ní Màtayò. Ngǎtsi ndi Màtayò-ɔvò ní'í Lawì (Mrk 2.14). Ka ní'í Mùyàhudì, ndirò ka ní'í pàratà tó ndɔmbè (9.9). Ní Yěsù náanzi ka ndíní p̀b̀indà kasu nùbhà tí, ndàdù òngo p̀b̀indà uvitatále nzínzì ǒ atdí alɛ tí (10.3).

Màtayò náandí p̀b̀indà bhǔkù fǐyò ní, yà ì nùgèrè 'à'ù Yěsù P̀b̀yàhúdí. † P̀b̀yàhúdí nùunì Ungbòta-Ayí tó Andítá mběyi nyú. Ndi dhu-okú dò rò ní ndi, kǎránà p̀b̀indà andítá nípbì rǒ ndi Ungbòta-Ayí ò ka kandí dhu rǒ.

Màtayò náandí p̀b̀indà bhǔkù, rìtè dhu kpanjanga Yěsù rǎrǎ ndi yà P̀b̀yàhúdí náaróɔna ìrà rírà dhu tí M̀asiyà (2.6).

Yěsù ka kugu Hèròdè rǐ'í ádr̀ungbǎ kamà tí P̀b̀yàhúdí tó p̀b̀irì, Ìsràyeli, dǒ òná kàsùmì ǒ (2.1,15). Ní, kǎdù p̀b̀indà kasu ɔpè Gálilayà tó p̀b̀irì ò rò, ndàrà àhu nà Yèrùsalèmə, Yùdeyà tó p̀b̀irì ǒ ádr̀ungbǎ kigò ò. Ndi kàsùmì ǒ, Ìsràyeli ní'í P̀b̀arómá tó p̀b̀irì ǒ kámá dǒ ádr̀ungbǎ kamà nónyù idzi dòná ró. Ní, wò ndi ádr̀ungbǎ kamà nóongónà ndi ndónyù idzi d̀oyá p̀b̀irì ̀undà yà ndi ndùlì † p̀b̀irì ǒ p̀b̀al̀wálì-otù ǒ. Ní, Yěsù-ànyǎ natdì ndíní ka koho tí ní'í l̀èwalì Pilatò.

Bhǔkù-nỳtì ka kóhù tí dhu

- **Yěsù Krístò** t'ábhúna-ɔvò mà kùgu ka kí dhu mànà (1.1-2.23).
- **Bàtizò nubhónà Yùwanì** náanzì p̀b̀indà kasu tí dhu (3.1-12).

- Yěsù rǐ bàtizò àlǔ dhu mà pfòmvo Sítanì rǐ Kà-aff ùmvũ dhu mànà (3.13-4.11).
- Yěsù rǐ pbìndà kasu ònzì Gállilayà tó pbìrì ǒ dhu (4.12-18.35).
- Yěsù rǐ abhi òpè pbìndà kasu nà Gállilayà rò, ndàrà àhu nà Yèrùsàlemà tó kigò ò dhu (19.1-20.35).
- Yěsù rǐ pbìndà kasu ùtsa ndì ndí dónà rò kasu ònzì Yèrùsàlemà tó kigò ǒ, ràrà àhu ndùtǒ ka kí mùsàlabhà dǒ dhu ò dhu (21.1-27.66).
- Yěsù rǐ ndìngbè ɔvɛ-bvù rò, ndìtè ndì pbìndà ábhàlǐ tò, ndàdù dhu òvò fǐyò ndínǐ «Ídzi Màkǔrù» nɔnɔ tí kóró yà adzi ǒ alɛ-tsù-tidò tò dhu (28.1-20).

Yěsù t'ábhúna-ɔvò
(Luk 3.23-38)

¹ Yàrí ní Yěsù Krístò t'ábhúna-ɔvò. Yěsù Krístò ní'í Dàwudì-dhú bvù alɛ, ndírò Dàwudì ní'í Àbràhamù-dhú bvù alɛ.

² Àbràhamù náadhì Ìsakà, Ìsakà náadhì Yàkòbhò, Yàkòbhò náadhì Yudhà mà adóna mànà. ³Yudhà náadhì Pàrezì mà Zàrà nà. Abádhí-tsánà ní'í Tàmari. Pàrezì náadhì Èsròmù, Èsròmù náadhì Àramù. ⁴Àramù náadhì Àmìnàdabhù, Àmìnàdabhù náadhì Nàsonì, Nàsonì náadhì Sàlmònì, ⁵ndírò, Sàlmònì náadhì Bòazà. Bòazà-tsánà ní'í Ràhabà. Bòazà náadhì Ìbedè. Ìbedè-tsánà ní'í Rútà. Ìbedè náadhì Yěsè, ⁶Yěsè náadhì Àdrungbà kamà Dàwudì, ndírò, Dàwudì náadhì Sòlòmònì. Sòlòmònì-tsánà ní'í yà Ùriyà-fó rò Dàwudì akò tsìbhàlɛ. ⁷Sòlòmònì náadhì Rèhòbòhamù, Rèhòbòhamù náadhì Àbiyà, Àbiyà náadhì Asà, ⁸Asà náadhì Yòsàfatà, Yòsàfatà náadhì Yòramà, Yòramà náadhì Ùziyà, ⁹Ùziyà náadhì Yòtamù, Yòtamù náadhì Àhazì, Àhazì náadhì Zèkíyà, ¹⁰Zèkíyà náadhì Mánasì, Mánasì náadhì Àmòsè, Àmòsè náadhì

Yòsíyà, ¹¹ ndírò, Yòsíyà náadhì Yèkòniyà mà adóna màná, yà Pbàìsràyéíí ka kumba kowù nà ìncó tí Bàbeli tó p̀bìrì ò nínganí.

¹² Pbàìsràyéíí ka kumba kowù nà ìncó tí Bàbeli tó p̀bìrì ò dhu-dzidǒ, Yèkòniyà náadhì Sàrtìyelè, Sàrtìyelè náadhì Zèrùbàbeli. ¹³ Zèrùbàbeli náadhì Àbihudi, Àbihudi náadhì Èliyàkimù, Èliyàkimù náadhì Àzòrò. ¹⁴ Àzòrò náadhì Zàdhokì, Zàdhokì náadhì Àkimù, Àkimù náadhì Èlihudi, ¹⁵ Èlihudi náadhì Èliyèzeri, Èliyèzeri náadhì Mátanì, Mátanì náadhì Yàkòbhò, ¹⁶ Yàkòbhò náadhì Yòzefù, ndí Yòzefù ní'ì Màriyà bhà alé. Ndí Màriyà ní ndí, Yèsù, yà Krístò tí kátina alé nadhì.

¹⁷ Ní kóró ì rùgànda-bvù ní'ì yà dhu bhèyi: ròpè ndí Àbràhamù rǒ rò, ràrà àhù Dàwudì rǒ rò, ní'ì atdí kumì dóná ìfò nà rùgànda. Ròpè ndí Dàwudì rǒ rò, ràrà àhù Pbàìsràyéíí kumba ka kí kowù nà ìncó tí Bàbeli tó p̀bìrì ò dhu ò, ní'ì atdí kumì dóná ìfò nà rùgànda. Ndírò ròpè ndí Pbàìsràyéíí ka kumba kowù nà ìncó tí Bàbeli tó p̀bìrì ò dhu rǒ rò, ràrà àhù Yèsù Krístò nùgu ka kí dhu ò, ní'ì atdí kumì dóná ìfò nà rùgànda.

Yèsù nùgu ka kí dhu

(Luk 2.1-7)

¹⁸ Yèsù Krístò nùgu ka kí dhu ní'ì yà dhu bhèyi: kà-tsánà, Màriyà, ní'ì iwà Yòzefù òrì ró. Pbétù, ìnzá ì àpè 'ùmbà rórò, Màriyà náatù ndí òna nà Ìlìlǎ-Alafí bhà òbì nǐ. ¹⁹ Yòzefù, yà kà mà rǐ 'ùmbà nà alé, ní'ì obhónángatálé. Pbétù, kǎzè nzá kà-nyì níwù ndí ndí ibí alé nzínzi ò dhu. Ní kǎzè ndòdhò ka ìnzá ìndrù nùni rórò.

²⁰ Wò dhu ní'è kà rǐ rórò ní ndí, Kàgàwà bhà màlàyikà náavi ndí onyù-bvù kà tò ndàti: «Yòzefù, Dàwudì-dhù bvù alé, ìnzá onzi Màriyà nídyi nyi nyí pbùkù tsìbhále

tí dhu-òdò. Obhó tí, kà rǐ̀ì nà ari ní ìlǐ̀lǎ-Alafí bhà òbì nǐ kòdyì. ²¹ Kùguya kpatsìbhíngba, nyadù òvòna nòvò Yèsù tí, ka ní ndì pbìndà alɛ nigúya fíyó nzéɛnga ǒ rò nídhunǐ.»

²² Kóró wò dhu náanzì ndì, ndínǐ angyí Kàgàwà núnò pbìndà nabi otù ǒ dhu náaká tí. Kǎtì:

²³ «Kànǐ ìnzá àpè kpatsìbhále núnǐ tsìbhíngba ní'íya òna nà.

Ndirò kùguya kpatsìbhá ngbángba,

kadù òvòna nòvò Mánolì tí* .»

Kà-tì ní: «Kàgàwà rǐ̀ì atdíkpá àlɛ mànà.»

²⁴ Idhò ò rò ndì ndìvà ndì rò, Yòzefù náanzì yà Ádrùngbǎle Kàgàwà bhà màlàyikà núnòndà fíndà dhu. Ní kǎdù Màriyà nídyì pbìndà tsìbhále tí. ²⁵ Pbétù kùpbá nzá kà-ngbò, ràrà àhu kà rǐ̀ì kpatsìbhá ngbángba nùgu dhu ò. Ní Yòzefù náadù ndì ngbángba-òvò nòvò Yèsù tí.

2

Abhò ìnga núnì alɛ-akpá rǐ̀wu Yèsù tó ngbángba nándà dhu

(Luk 2.8-20)

¹ Yèsù ka kùgu Yùdeyà tó pbìrì ǒ kigò, Bètèlèhemù tí kátina ò, ádrùngbǎ kamà Hèròdè bhà atò ǒ. Ndi nínganí, òrù-akpà-nyì rǒ rí 'ònzì dhu dǒ ìnga núnì alɛ-akpá níiwú adyifò náarí ndìto ìnǎ rò, 'iwù ùvò Yèrùsàlemà tó kigò ò. ² Ní abádhí níivú dhu ìndrù-tsǔ 'àtì: «Yà ka kùgu Pbàyàhúdì tó ádrùngbǎ kamà rǐ̀ì ìngbòrò? Mǎ màla kàbhà alalì òrù-akpà-nyì rǒ adyifò arí ndìto ìnǎ rò. Ní mǎ miwù ka nífu.»

³ Wò dhu ì ìrì rò, ádrùngbǎ kamà Hèròdè mà kóró Yèrùsàlemà tó kigò ǒ bhà mànà níirè nga abhò nyú, dòya ràdù ndìnza atdídǒ. ⁴ Ní kùndu pbàkùhání tó

* 1:23 1.23 Ìsa 7.14

ádròdrǒ ale mà, Músà bhà Hyátá tó màlímó màná kóró, ndivũ Krístò nùgu ka kàmbèná ì nga tsùyá. ⁵ Ní abádhí náadù ɔte kà tò 'àti: «Bètèlèhemù, Yùdeyà tó pbìrì ò. Obhó tí, Kàgàwà bhà nabi náandí dhu angyí, ndàti:

⁶ «Ndirò ìnyi Bètèlèhemù, Yudhà bhà pbìrì ǒ nyi nyí'ì rò,

nyi ní nzi pòtsò kigò Yùdeyà ǒ kigò nzínzi ǒ.

Obhó tí, ùnú rò ní ndi atdí kamà rǎhu.

Ndi kamà ní ndi Pbàìsràyélí, pbàkà ale nundaya* .»

⁷ Wò dhu-dzidǒ, kamà Hèròdè náanzi kǒkò ìnga nùni ale-akpá ìnzá ngǔkpà ale nùni rórò, ndivũ alalì abádhí ala dòtsí òná idhò tsùyá. ⁸ Ní kǎdù abádhí nóvi Bètèlèhemù tó kigò ò, ndàdù àtìna abádhí nǎ: «Nyòwu nyòme pé awáwù wò ngbángba dǒ. Ndirò ka nyí nyòtù rò, ní nyàdù nyìbho màkǔrù idù, ndíní ma madù tí àrà kífú átò.»

⁹ Ádrùngbǎ kamà Hèròdè bhà ɔte ì ìrì dhu-dzidǒ, abádhí náadì dòya 'òwù. Nírò ní ndi yà abádhí álaná adyifò arí ndàtò ìnǎ rò alalì náadì angyi abádhí tò, ndàmbe àrà dǒ, ndàrà ide yà ngbángba rí'ì òná ngari-dòtsíró. ¹⁰ Abádhí nítidègu wò alalì nálǎ, ní abádhí-dhè níika ndi atdídǒ nyú. ¹¹ Ní abádhí náatsù ányì-dza, 'àdù ngbángba mà nála íyànà Màriyà màná. Ní abádhí nùuko ì ɔtdyùya dǒ, ì rífú ndi ngbángba. Wò dhu-dzidǒ, abádhí nùunga fíyó bhòlò-tsù, 'àdù perè núbho, 'òdhè ka nǎ. † perè ní'ì: ɔrò mà, mbèyi aróngu kàzu ò ka kòbì ndi rò alindra-tidò mà, ndirò mbèyi aróngu akye-tidò, màèmanè tí kátina màná. ¹² Wò dhu-dzidǒ, Kàgàwà nùuno dhu ɔnyu-bvù abádhí tò, ìnzí ì nadù tí Hèròdè bhà nanǎ. Ní abádhí adù 'àdu fíyó pbìrì ò ngàtsi otu ǒ.

* 2:6 2.6 Mík 5.1

Yèsù tó ngbángba nà ka kótse Mísri tó p̀b̀irì ò dhu

¹³ Kǒkò abhɔ inga núnì òr̀-akpà-nyì rǒ arí 'ònzì dhu dǒ alɛ-akpá nádu ì dhu-dzidǒ, Ádr̀ungbǎle Kàgàwà bhà màlàyikà náavi ndì Ỳòzef̀ù t̀ò ɔnỳ-̀bv̀ù, ndàd̀ù àt̀ìnà kànì: «Ív̀à nyì, nyidiyì ngbángba mà íyànà mànà, nyad̀ù òk̀ù nà Mísri t̀ò p̀b̀irì ò. Ndir̀ò, nyàd̀ù nyòko ányì r̀àrà àh̀ù ma mí nyǎv̀ì nyǎdu nyì ányì r̀ò dhu ò. Obhó tí, H̀èr̀òdè r̀ì ngbángba nábh̀ù kambe ònènà dǒ, ndínì ka koho tí.» ¹⁴ Ní ndì iku ǒ tí, Ỳòzef̀ù nív̀à ndì idhɔ ò r̀ò, ndidiyì ngbángba mà íyànà mànà, ndòk̀ù nà Mísri t̀ò p̀b̀irì ò. ¹⁵ Abádhí ad̀ù òko ányì, r̀àrà àh̀ù H̀èr̀òdè r̀òv̀è dhu ò. Ẁòr̀ì dhu náanzì ndì ndínì Ádr̀ungbǎle Kàgàwà núǹù ɔ p̀b̀ìndà nabi-otù ǒ dhu náaká tí. Kǎtì: «Ma mánzi idhùdu r̀àh̀ù Mísri r̀ò*.»

B̀èt̀èl̀èhem̀ù t̀ò kig̀ò ǒ kpabhá nzónzo nókyɛ ka kí dhu

¹⁶ H̀èr̀òdè níitdègu dhu nòs̀ù ùtr̀à tí abhɔ inga núnì òr̀-akpà-nyì rǒ arí 'ònzì dhu dǒ alɛ-akpá r̀ùtr̀à ndì, ní kà-afí-ǒnga níwa ndì atdídǒ. Ní, kǎvì p̀b̀ìndà p̀b̀ànówí r̀òkyè óyǒ atɔ nà kpabhá nzónzo mà, inzà àp̀è óyǒ atɔ nísè kpabhá nzónzo mànà kóró, B̀èt̀èl̀èhem̀ù t̀ò kig̀ò mà, t̀ìnà arí'ì kóró p̀b̀anga mànà ǒ r̀ò. Kǎnzì ẁò dhu àdhàdhì yà ì abhɔ inga núnì alɛ-akpá nábh̀ù f̀ìndà alalì ì ala ònà kàs̀ùmì dǒ awáẁù rǒ. ¹⁷ Nír̀ò ní ndì yà nabi Ỳèr̀èmiyà núǹù ɔ kpangba dhu náaká. Kǎtì:

¹⁸ «Alɛ-tù ìr̀ì ndì Ramà t̀ò kig̀ò ò.

Ìndr̀ù r̀òdzì, ndàd̀ù àmbɛ nd̀ùh̀ù dǒ atdídǒ.

R̀àkeli ní ndì r̀ì p̀b̀ìndà inzo nódzì.

Kòzè nzà kopè af̀ina mà,

ìwà ì inzo núǹv̀e nídhunì*.»

* 2:15 2:15 òsɛ 11.1 * 2:18 2:18 Ỳèr̀ 31.15

Yèsù tó ngbángba nà ka kíngò Mísri tó pbìrì ò rò dhu
 19 HÈròdè nówè dhu-dzidǒ, Ádrùngbǎle Kàgàwà bhà
 màlàyikà náavi ndì ɔnyɛ-bvù Yòzefù tó Mísri tó pbìrì
 ò. 20 Ndi màlàyikà náati Yòzefù ní: «Ívà nyi, nyidyì ng-
 bángba mà íyànà mànà, nyadù nyadu abádí nà Ìsràyeli
 tó pbìrì ò. Obhó tí, yà ndi ngbángba nazè 'òhò alɛ núve
 wà.» 21 Ní, Yòzefù níivà ndì, ndidyì ngbángba mà íyànà
 mànà, ndàdu ndì nà Ìsràyeli tó pbìrì ò. 22 Pbétù, kítdègu
 dhu níri Àrkèlawù rǎrǎ ndi àbanà HÈròdè dzidǒ idzi
 nɔnyù Yùdeyà tó pbìrì ò ádrùngbǎ kamà tí, ní kǎdù ndi
 pbìrì ò ndì ndàrà àdi dhu-ɔdò nónzì. Kàgàwà òvò dhu
 fǐndà ɔnyɛ-bvù dhu-dzidǒ, Yòzefù náadù àrà Gàlilayà
 tó pbìrì ò. 23 Kǎdù àrà àdi Nàzàretì tí kátina atdí kigò ò.
 Ndi dhu náanzì ndì wò dhu bhěyi, ndíní Kàgàwà núuno
 pbìndà pbànábí-otù ǒ dhu náaká tí. Kǎtí: «Ka kanziya ka
 Nàzàretì ǒ alɛ tí*.»

3

Bàtizò nubhónà Yùwanì rǐ Ídzi Màkùrù núno ìndrù tò
 dhu

(Mrk 1.1-8; Luk 3.1-18; Yùw 1.19-28)

1 Wò ndi kàsùmì ǒ, bàtizò nubhónà Yùwanì níitò ndi
 Yùdeyà tó rùngù ò. Kǎmbénà Kàgàwà bhà Ídzi Màkùrù
 núno dǒ ìndrù tò, ndàrà àtìna rǒ: 2 «Nyùgèrè nyǐ
 nyùbhà fùkú nzéenga. Obhó tí, òrù-akpà ǒ Ádrùngbǎ
 kamà bhà idzi-tsù níndù wà ndì.»

3 Yùwanì ní ndi, yà nabì Ísayà núuno dhu dòná alɛ,
 ndàtí:

«Kànì atdí alɛ-tù rǐ ndiri rùngù ò:

«Nyòbhòlo Ádrùngbǎle Kàgàwà bhà ngudhà,
 nyùtǒ kàbhà otu*.»

* 2:23 2.23 Mát 21.11 * 3:3 3.3 Ìsa 40.3

⁴ Ndi Yùwanì rǒ m̀dzar̀ nì'ì ngàmiyà tí kátina ìzà-ká nǐ ka kódyù. Ndir̀ò kísónà òna asé tó kùkyè nǐ. Kǒngónà àd̀ù ndòngù ìndù mà, irí ǒ ìti-dha màna nǐ. ⁵ Ní ìndr̀ù nóongónà ìwu kà-tí'ò Yèrùsàlèma tó kígò ò rò, Yùdeyà tó pbìrì ò rò kóró, ndir̀ò Yòròdanì tó idha-akpà-bidǒ arí'ì kóró m̀lengù ò rò màtí. ⁶ Abádhí nùuǹónà f̀iyó nzéřnga křangba kóró alè-ònzǐ, Yùwanì r̀ad̀ù bàtizò nùbho f̀iyò Yòròdanì tó idha-akpà ò.

⁷ Bàtizò nubhónà Yùwanì náala ábhǒ Pbàfàrisáyó mà, Pbàsàdùkáyó màna tina ò rówu ìwu rǒ ndínì ì alú tí bàtizò ró. Ní kǎti abádhí nǐ: «Nyǐ, ámvò tó osu-tsè! Ádhi ndi dhu nóvò f̀ük̀ù ndínì nyǐ nyotse tí yà ríra Kàgàwà bhà nàwí-tsù rò? ⁸ Nyònzì iwà nyǐ nyùgèř nyǐ, nyùbhà f̀ük̀ù nzéřnga dhu návì rí dhu. ⁹ Ndir̀ò, àpé nyìrè nga afiku ò, nyǎti: «Àbràhamù ní abhukà!» Ma mí dhu núnò křangba f̀ük̀ù, Kàgàwà r̀ad̀ù kǎkàrí odu mà nùgèřè r̀ongò Àbràhamù t'ídhúna tí. ¹⁰ Àlǒ ka k̀lì wà itsu-pfò rǒ, ndínì ka k̀'à tí ì itsu-vé nǐ. Ní kóró itsu yà ìnzǐ arí ìdzi itsu-kpǒ ní'ò, nùkèř ka k̀, kad̀ù àwàna kàzu ò. ¹¹ İma, ma mí bàtizò nùbhò f̀ük̀ù idha nǐ, ndínì iwà nyǐ nyùgèřè nyǐ nyùbhà f̀ük̀ù nzéřnga dhu navì tí. Pbétù, dzidu dǒ ríra alè náaraya bàtizò nùbho rǒ f̀ük̀ù Kàgàwà bhà ìlìlǎ-Alafí nǐ, ndir̀ò kàzu nǐ. Ndi alè rǐ'ì obi nà atdídǒ ròsè dùdu nǎ. Ma màkǎ nzá muwà kà-pfò rǒ kàyitò mà. ¹² Kàlù ònyù-ònga t'ílèta tó kanya-tidò foná. Ndir̀ò kà rǐ pbìndà odhó-dǒnga nátsu, ndàd̀ù nganù-kpǒ nípfo kélèna ò rò. Kà rǐ pbìndà nganù-kpǒ-tsù nùndù óngòlǐ ò, ndàd̀ù dzéngélèna nùbì ìnzǐ aráve ádr̀ungbǎ kàzu ò.»

Yèsù rǐ bàtizò nálù dhu
(Mrk 1.9-11; Luk 3.21-22)

¹³ Atdíku, Yěsù nǎira Gàlìlaya tó pbìrì ò rò, ndìrà àhụ Yùwanì-tí'ò, Yòròdanì tó idha-akpà-tsù, ndíní kǎbhù tí bàtizò fíndà. ¹⁴ Ní Yùwanì núuvó ndì kà-rǒ, ndàdù àtìnà kà nǎ: «Íma ní ndì, ma màmbèná bàtizò nálǔ funú, ní ádhu nyì nyádù ìrà kònzì fudú nǎ?» ¹⁵ Pbéttù, Yěsù náadù οτε ádu kà tò, ndàtì: «Ìnzǐ úvò nyì! Ítsè kà rǐ'ì ndì dhu bhěyi. Obhó tí, kòmbí dhu àkǎ àlě rònzì kóró dhu Kàgàwà nózè ka dhu bhěyi.» Nírò ní ndì Yùwanì náadù Yěsù núnò dhu ná'ù, ndàdù bàtizò nábhu kà tò.

¹⁶ Bàtizò ndì ndàlǔ rórò tí, Yěsù rǎhụ idha ò rò rò, òrù-akpà-tsù náangbe ndì kà tò. Ní kǎla Kàgàwà bhà ìlǐlǎ-Alafí οrù rò rífo àmbò tó ófò ǒ ró, ndì àmbò ràdù àdì dóná. ¹⁷ Ndirò Kàgàwà-tù náadù ndìrì òrù-akpà ò rò, ndàtì: «Yàrí ní Idhùdu, atdíđǒ ma mózè, nyìkpódu nòfò dhu ònzì arí ale.»

4

Pfòmvo rǐ Yěsù-afí númvù dhu

(Mrk 1.12-13; Luk 4.1-13)

¹ Wò dhu-dzidǒ, Kàgàwà bhà ìlǐlǎ-Alafí náabhù Yěsù ràrà rùngù ò, ndíní Pfòmvo núumvù tí afína. ² Ní Yěsù núutsi ònyù t'ónyuta-tsù ìfo kumì idho tí, ìnzǐ ndàrà ònyù nónyù rǒ adyíbhengá màtí ndìrò kùbhingá màtí. Ní àwù náadù kàlụ atdíđǒ. ³ Nírò ní ndì pfòmvo nǎira àhụ kà-tí, ndàdù àtìnà kà nǎ: «Nyì nyapé ì'ì Kàgàwà t'Ídhùnà nyú tí, ní áví kàrí odu rùgèrè ì, 'òngò mǔgati tí.» ⁴ Ní, Yěsù adù dhu àdu kà tò ndàtì: «Kàgàwà bhà Andítá ò kǎ kándì dhu kati: «Ìnzǐ ní mǔgati kèlě ndì ìndrù tò rǎdù ípìrǒnga nábhu, pbéttù Kàgàwà-lí'ò rò àhụ kóró οτε ní ndì rǎdù ípìrǒnga nábhu ìndrù tò*.»»

* 4:4 4.4 Tòr 8.3

⁵ Tdítdǒ, Pǫmvo náarà kà nà Yèrùsàlemà, ìlǐlǎ kígò ò, ndàdù kàbhù rùpò Kàgàwà bhà idza dò-tsíró ɔrú ngari dò, ⁶ ndàdù àtìna kàni: «Nyì nyapé ì'ì Kàgàwà t'ídhùnà nyú tí, ní óbè pé nyi obvò. Obhó tí, Kàgàwà bhà Andítá ò ka kándǐ dhu kaṭi:

«Kàgàwà rǐ dhu nùyǎ p̀b̀ndà màlàyikà tò okúnù dò rò, ndínǐ nyi noko tí ɔrú rò ɔtsúna-tsíró, akye odu nóɔbena p̀f̀onù nǐ*.»

⁷ Ní Yèsù adù dhu àdu kà tò ndàti: «Kàgàwà bhà Andítá ò ka kándǐ dhu átò kati:

«Dhu-àkǎ nzá nyumvù p̀b̀ukù Ádr̀ungbǎle Kàgàwà-afí*.»

⁸ Wò dhu-dzidǒ, Pǫmvo abhù Yèsù rùpò ádzǐ p̀b̀irì-akpà dò. Kǎdù kóró yà adzi dǒ ádr̀odrǒ kámá tó p̀b̀irì mà, kóró ɔyá ònzi màna nítè kà tò. ⁹ Kǎdù àtìna Yèsù nǐ: «Nyì nyapé nyokò ɔtdyùnù dǒ ɔnzídú nyifù ma, ní kóró kórǐ dhu núbhǒ ma mí indù.» ¹⁰ Ní Yèsù adù àtìna kà nǐ: «Índrǐ nyí àwú, Sitaní! Obhó tí, Kàgàwà bhà Andítá ò ka kándǐ dhu kaṭi:

«Dhu àkǎ nyulé Ádr̀ungbǎle p̀b̀ukù Kàgàwà, nyadù kà kèlě nífù atdírd.»

¹¹ Nírò ní ndi Pǫmvo náadù ndìvǎ, ndàrà kà-tí rò. Kàgàwà bhà màlàyíká náadù iwu Yèsù-tí'ò, àdù àmbe kà kàsǔ nónzì dǒ.

Yèsù rǐ p̀b̀ndà kasù nópè Gàlìlayà tó p̀b̀irì ò rò dhu
(Mrk 1.14-15; Luk 4.14-15)

¹² Yèsù níitdègu bàtizò nubhónà Yùwanì ka kósò imbi ò dhu níri, ní kǎdù àrà f̀indá dhu nǐ Gàlìlayà tó p̀b̀irì ò. ¹³ Ányì, kǎdì nzá Nàzàretì tó kígò ǒ, p̀b̀étù kǎdù àrà àdì Gàlìlayà tó r̀èr̀ù-bidǒ arí'ì kígò, Kàp̀èrnàwumù tí kátìna ò. Kàp̀èrnàwumù ní'ì Zàb̀ulónà mà, Nèftalì màna tó mùlengù ǒ kígò.

* 4:6 4.6 Zàb 91.11-12 * 4:7 4.7 Tòr 6.16

¹⁴ Kóró wò dhu náanzì ndì, ndíní Kàgàwà núnúò pòndà nabì Ìsayà-otù ò dhu náaká tí. Kàtì:

¹⁵ «Ò! Zàbùlonà bhà pòbìrì mà, NÈftalì bhà pòbìrì màná, ádrùngbã rèrù-bidò rára ngudhà,

Yòròdanì tó idha-akpà-adzè nã rò rí'ì pòbìrì, Gàlìlayà, yà ìnzí ní Pbhàyahúdí náaróko òná pòbìrì!

¹⁶ Yà ìnò ò aróko kóró alé nála wà ádrùngbã awáwù. Yà òve-sisì tó ìnò níbvú ndì dòná pòbìrì ò aróko alé dõnga

awáwù náwù wà*.»

¹⁷ Kàpèrnàwumù ndì ndàrà àhu rò ní ndì, Yèsù apè ndùnò Kàgàwà bhà Ídzi Màkùrù, ndàrà àtìna rò: «Nyùgèrè nyí nyùbhà fùkú nzéřęga. Obhó tí, òrù-akpà ò Ádrùngbã kamà bhà idzi-tsù níndù wà ndì.»

Yèsù rí ìfò àwèrù núnzi dhu

(Mrk 1.16-20; Luk 5.1-11)

¹⁸ Gàlìlayà tó rèrù-bidò ndì ndúbhi rórò, Yèsù náala atdí alé bhà óyò inzo. Abádhí ní'ì àwèrù. Atdí-òvò ní'ì Simoni. Ngàtsi ndì Simoni-òvò ní'ì Péterù. Ndirò kà t'ádòná-òvò ní'ì Àndèřęyà. Abádhí ubhína ìbhè nókyè rò imbi ní rèrù ò. ¹⁹ Ní Yèsù ati abádhí nǎ: «Nyiwù owùdu ò! Ma mí nyùgèrè, nyòngò ìndrù-tsù núndu róngo, ndíní owùdu nungu tí alé tí.» ²⁰ Ní uró rò tí, abádhí núbhà fíyó ìbhè-mbì, 'adù òwu kòwù ò.

²¹ Tdítdò Yèsù náandri itseta ake, ndàdù Zèbèdayò bhà óyò inzo nála. I inzo ní'ì Yàkòbhò mà adòná Yùwanì màná. Abádhí ní'ì fíyó ibhú ò, àbayà Zèbèdayò màná, fíyó ìbhè-mbì nóbhòlò ì í ró. Ní Yèsù adù abádhí nánzi.

²² Ní ányìrò rò tí, abádhí adù àbayà núbhà ibhú màná, 'adù òwu Yèsù-owù ò.

* 4:16 4.16 Ìsa 8.23-9.1

Yèsù rǐ Kàgàwà bhà Ídzi Màkǔrù núnò, ndàdù anditále nígu dhu

(Mrk 1.9; Luk 4.44; 6.17-18)

²³ Yèsù nóongónà ùbhi kóró ngari ònǎ Gálilayà tó pbìri ǒ. Kǎránà dhu ùdhe rǒ unduta-dzà ǒ rò, ndàdù àrà òrù-akpà ǒ Ádrùngbǎ kamà bhà idzi tó Ídzi Màkǔrù núnò rǒ ìndrù tò. Ndirò kǎránà kóró andi-tidò nígu rǒ, ndàdù kóró otsu-tidò nígu. ²⁴ Ní kòyǐ náaká kóró Sìriyà tó pbìri ǒ. Ndirò, ka kowúnà dhèdhèrò andi-tidò nǐ arándi ale núbà rǒ kà-fò'ò. I ale ní'ì yà nzéε-alafí nà arí'ì òyà ale mà, símvotále mà, ndirò ngbǒya úve ale mà. Ní Yèsù náaranà i ale nígu rǒ kóró. ²⁵ Ábhǒ ihé-yà nóowúnà ìwu rǒ Gálilayà tó pbìri ò rò, Dèkàpolì tó pbìri ò rò, Yèrùsàlemà tó kígò ò rò, Yùdeyà tó pbìri ò rò, ndirò Yòròdanì tó idha-akpà-adzè rò màtí, ì rùbhi kòwù ǒ.

5

Yèsù rǐ Ídzi Màkǔrù núnò ihé-yà tò pbìri dǒ rò dhu

(Mrk 3.13; Luk 6.12-13)

¹ Yèsù níitdègu ihé-yà nálǎ, ní kǔpò pbìri dò, ndàdù àdi obvò. Ní kàbhà ábhàlǐ náadù ìwu kà-tí'ò. ² Nírò ní ndi kǎdù ndòpè ndùdhe dhu abádhí tò, ndàmbe àtìnà dǒ:

Hirò nɔnzɪya ale

(Luk 6.20-23)

³ «Hirò nɔnzɪya ale ní yà nǎkù tí arí'ì ale-afí ònǎ rò ale, òrù-akpà ǒ Ádrùngbǎ kamà bhà idzi ní abádhí tó nídhunǐ!

⁴ Hirò nɔnzɪya ale ní, yà kòmbí aróko nyíya-dha ǒ ale, Kàgàwà nóopéya abádhí-afí nídhunǐ!

⁵ Hirò nɔnzɪya ale ní

yà ìyònga ǒ aróko aɛ,
abádhí nóokoya yà adzi-kàmă tí nídhunĭ.

⁶ Hirò nɔnzɪya aɛ ní,
yà obhónánga ònzi ì í dhu tó àwù nà arí'í, àdhàdhì ònyè
mà idha mànà-atdyú òho ka karí dhu bhěyi aɛ,
Kàgàwà náadùya abádhí ózè dhu nábhɯ ràkă abádhí tò
nídhunĭ.

⁷ Hirò nɔnzɪya aɛ ní
izɯ nábà arí ɔdhíya dǒ aɛ,
Kàgàwà náabáya izɯ abádhí dǒ nídhunĭ.

⁸ Hirò nɔnzɪya aɛ ní
afíya ònă rò ílă Kàgàwà-nyìkpó ǒ aɛ,
abádhí náalaya Kàgàwà-ngbò nídhunĭ.

⁹ Hirò nɔnzɪya aɛ ní,
màrùngà ǒ arí ìndrű nábhĭ ròkò aɛ,
Kàgàwà náanziya abádhí p̀b̀ndà inzo tí nídhunĭ.

¹⁰ Hirò nɔnzɪya aɛ ní
obhónánga ònzi ì arí dhu-okú d̀ò rò ka karávu r̀yá aɛ,
òrù-akpà ǒ Ádr̀ngbă kamà bhà idzi nì'íya abádhí tó
nídhunĭ.

¹¹ Ndir̀ò, hirò nɔnzɪya ní nyĭ,
yà nyĭ nĭ ka karí dhu ǹnɔ,
kavu r̀kú,
kadù kóró nzéɛ dhu-tidò náwe d̀kú okúdu d̀ò rò rò.

¹² Ní nyilè nyĭ, nyădù òko dhèdhe ǒ, nyĭ nyabáya
ádr̀ngbă mùkimbà nyú òr̀-akpà ò nídhunĭ.
Wò dhu bhěyi tí ní ndĭ ka kavù angyi í'í Kàgàwà
bhà pb̀nábí r̀ǒ.»

*Yèsù-owù ǹngŭ arí aɛ ní yà adzi ǒ iko mà, awáwù
mànà dhu*

(Mrk 9.50; Luk 14.34-35)

¹³ Yèsù adù àtìna tdítdǒ ihé-yà nǎ: «Nyǎ ní iko yà adzi dǒ alɛ nzínzi ǒ. Pbé̀tù, iko-òvù náapɛ̀ ìku, ní ka kádù kàbhù ròkyè àdhu nǎ tdítdǒ? Kà kàsǔ rǎ mbǎ adù ìì tdítdǒ. Kà rǎdù àkǎ koyì iri, kadù àmbɛ̀ ònángà nótì dǒ alɛ-pfò nǎ.

¹⁴ Nyǎ ní ndi awáwù yà adzi dǒ alɛ nzínzi ǒ. Pbirì dǒ ka kósì kigò náarí nǎ ndòru. ¹⁵ Ndirò, ka kínzǐ àdù tarà nóbì, kadù àtsinà ìtǎ-tsi. Pbé̀tù, ka kádù kòbì, kadù ìlinà tarà ùlǐ ka karí ònà ɔrù ngari ǒ. Ndi dhu bhèyi ní ndi kà rǎdù idzá rǐ kóró alɛ-nyǎngà náwù. ¹⁶ Ní ndi dhu bhèyi tí, dhu àkǎ fùkù awáwù rǎwù kóró alɛ-nyǎngà, ndínǎ abádhí ala tí idzi kàsǔku, 'adù òrù-akpà ò arǐ Ìbakù Kàgàwà nífu.»

Yèsù rǎ dhu núdhě Ʋyátá nífǔ ka kí dhu dǒ dhu

¹⁷ Yèsù adù àtìna tdítdǒ: «Àpɛ̀ nyìrè nga ma rǐrà Músà bhà Ʋyátá mà, pbànábí nù̀nò dhu mànà dhu núgolo. Ma mírà nzà abádhí núgolo, pbé̀tù, ma mírà ndínǎ ma mabhù tí ì Ʋyátá nù̀nò dhu rònzì ì. ¹⁸ Ma mí obhó dhu nù̀nò fùkù: òko yà adzi mà òrù-akpà mànà nòko rórò, atdí andítá-nyìkpó-tútǔngba mà ì Ʋyátá ǒ náawíya nǎ, ràrà àhù yà adzi ǒ dhu-tsù rǎ ndòdì dhu ò. ¹⁹ Nírò, atdí alɛ náapɛ̀ atdí akɛkpá Ʋyátá-ngba mà nù̀kò kòrǐ Ʋyátá nzínzi ǒ, ndàdù dhu ùdhe ngǔkpà alɛ tò ròwù kùkò rǒ átò ndi bhèyi, ní ndi alɛ ní'íya ndi ákɛkpá alɛ òrù-akpà ǒ Ádrùngbǎ kamà bhà idzi ǒ. Pbé̀tù ì Ʋyátá nífǔ rǎ, ndàdù dhu ùdhe ngǔkpà alɛ tò rǐfu ka átò ndi bhèyi alɛ, ní ndi alɛ ní'íya ndi òrù-akpà ǒ Ádrùngbǎ kamà bhà idzi ǒ ádrùngbǎlɛ.

²⁰ Obhó tí, ma mátina nyǎ nǎ: nyǎ nyarónzina obhónángà náapɛ̀ nǎ òse Músà bhà Ʋyátá tó màlímó mà,

Pbàfàrisáyó mànà tó obhónánga dònǎ, ní nyǎ nyotsúya nǎ òrù-akpà ǒ Ádrùngbǎ kamà bhà idzi ò.»

Yěsù rǎ dhu núdhě ìndrǔ rǎkǒ dhu dǒ dhu

²¹ Tdítǒ Yěsù adù àtìna: «Nyǎ nyírì wà abhúku tò Kàgàwà uyá dhu ndàti: «Dhu àkǎ nzá nyohò abvo. Abvo nòhò alɛ nǎkǎ kòtdì ànyǎna.» ²² Pbétù, ma mí dhu òvo fùkù, mati: òdhìna rǒ àkǒ alɛ, nǎkǎ kòtdì ànyǎna. Ndirò, òdhìna nàtì kìdhómà tí alɛ, nǎkǎ ádròdrǒ anya nítǒ arí alɛ ròtdì anya dóná. Ndirò, ndi alɛ ràtì òdhìna nǎ: «nyì ní àrítále!» Ní ndi alɛ àkǎ, kobvù yà ìnzǎ aráve dhòdhódhónganà kàzu ò.

²³ Nyì nyapè ìì pèrè nábhu nyì nyí màzàbahù dǒ rò Kàgàwà tò ró, dhu ràdù ise ùnú ányirǒ rò ìnè nzére dhu rǎrǎ nǎnzíkù ǒ adònu nà, ²⁴ ní dhu àkǎ nyubhà ndi pèrè màzàbahù-ònzǎ, nyadù nyadu, nyòwù ndi nǎnzíkù ǒ rǎrǎ dhu nítò angyi adònu mànà. Wò dhu-dzidǒ ní ndi, nyì nyádù nyadu, nyirà pbùkù pèrè nábhu Kàgàwà tò.

²⁵ Dhu nà nyì nyarǎ nà nǎnzíkù ǒ òdhìnu náapè àmbe àrà dǒ nyòbhù, nyádù òko nyámbe òwu dǒ atdíkpá ka mànà dhùwanì ò, ní dhu àkǎ nyònzì òbì, nyírì nyǎ, nyítò ndi dhu, ìnzá nyǎ nyàpè òwu ùvò anya t'ítǒtǎ t'ále-ònzǎ rórò. Ìmbǎ kìì ndi dhu bhèyi rò, kà ràdù nyabhu kòtdì ànyǎnu, kadù nyabhu pùrùsi ròsò nyì imbi ò. ²⁶ Ma mí obhó dhu ùnú ìndù: nyì nyí nǎ adù àhu imbi ò rò ìnzá nyì nyubho dùnú ka kòtdì dhu riku kórò rórò.»

Yěsù rǎ dhu núdhě mànyònì dǒ dhu

(Mrk 9.43,47-48)

²⁷ Wò dhu-dzidǒ, Yěsù adù àtìna: «Nyǎ nyírì wà yà ka kùno dhu, kati: «Dhu àkǎ nzá nyònzì mànyònì.» ²⁸ Pbétù

ima, ma mátina nyí nǎ: atdí kpatsìbhále náapé ngǎtsi ale-ve dò nga nánda, ndàdù kǎtdyú nóhò, ní ndi ale nónzì wà m̀nyò̀nì ndi tsìbhále nà afína ò.

²⁹ Ní dhu náapé ì'ì, fangà tó nyìkpónu náarí nyabhù nyotsù nzéenga ò dhu tí, ní dhu àkǎ nyitǎ ka, nyadù itùnà nyobvù itse r̀nù r̀ò. Obhó tí, dhu àkǎ wà nyiwí atdí ngb̀on-r̀ngá-ngba, ròsè kóró ngb̀on nóbvù ka kí ìnzì aráve dhòdhódhonganà kàzù ò dhu dònǎ. ³⁰ Ndirò, dhu náapé ì'ì, fangà tó ɔtsùnù náarí nyabhù nyotsù nzéenga ò dhu tí, ní dhu àkǎ nyòtdì ka, nyadù òbvùnà itse r̀nù r̀ò. Obhó tí, dhu àkǎ wà nyiwí atdí ngb̀on-r̀ngá-ngba, ròsè kóró ngb̀on nóbvù ka kí ìnzì aráve dhòdhódhonganà kàzù ò dhu dònǎ.»

Yèsù rǎ dhu núdhě kpatsìbhále mà rǎ 'ùbhǎ pb̀inda tsìbhále nà dhu dǒ dhu

(Màt 19.9; Mrk 10.11-12; Luk 16.18)

³¹ Tdítdǒ Yèsù adù àtìna: «Ka kati átò: «Pb̀inda tsìbhále nódhò rǎ ale nákǎ ndàndì ùbhátá tó bhàruwà, ndàdù àbhùnà kà-fó.» ³² Pbétù ima, ma mátina nyí nǎ: «Atdí ale mà náapé pb̀inda tsìbhále nódhò ìnzá ní m̀nyò̀nì kònzìnà dhu-okú dò r̀ò tí, ní ndi ale nítsu wà pb̀inda tsìbhále m̀nyò̀nì ò, ndi tsìbhále mà rǎdù òwu 'ùmba ngǎtsi kpatsìbhále nà nídhuní. Ndirò, ndi òdhò ka kòdhò tsìbhále nà ì nùmbǎ ale nádù ì'ì iwà m̀nyò̀nì nònzì átò.»»

Yèsù rǎ dhu núdhě dhu t'òtsòta dǒ dhu

³³ Tdítdǒ Yèsù adù àtìna: «Nyí nyírì wà yà abhúku tò ka kuyá dhu, kati: «Àpé nyùtsò dhu tìtò dǒ, pbétù dhu àkǎ nyònzì yà Ádr̀ngbǎle Kàgàwà-ònzì nyí nyòtsò ònzì nyí nyònzìna dhu tí dhu*.» ³⁴ Pbétù, ma mátina nyí

* 5:33 5.33 Law 19.12; ɔzt 30.3; Tòr 23.22-24

nǎ: Àpé nyùtsǒ dhu akεkpá màtí. Àpé nyùtsǒ dhu òrù-akpà-òvò rǒ màtí, Kàgàwà náarádi dóná tombi ní ndi nídhuní. ³⁵ Àpé nyùtsǒ dhu yà adzi-òvò rǒ màtí, Kàgàwà náarí pǒna ùlǐ róngá ní ndi nídhuní. Àpé nyùtsǒ dhu Yèrùsàlemà tó kigò-òvò rǒ màtí, ádrùngbǎ Ádrùngbǎ kamà bhà kigò ní ndi nídhuní. ³⁶ Ndirò, àpé nyùtsǒ dhu dùku-òvò rǒ màtí, ìnzǐ nyǐ nyádù atdí àyǐ-vé-ngba mà nábhu ròtì, ndirò ngǎtsi nǎ ròpǒ nídhuní. ³⁷ Obhó dhu tí rí'ì dhu náká nyǎtì obhó dhu tí. Ndirò, ìnzǐ ní obhó dhu tí rí'ì dhu náká nyǎtì ìnzǐ ní obhó dhu tí. Wò dhu dǒ ka kiséna ngǔkpá dhu nádù ì'ì nzéε ale, Pǒmvo bhà rò ìrà dhu.»

Yèsù rǐ dhu núdhě nzéε dhu núbhò ka kí nzéε dhu nǎ dhu dǒ dhu

(Luk 6.29-30)

³⁸ Yèsù adù àtìna tdítǒ: «Nyǐ nyírì wà yà ka kuno dhu, kati: «Ale-nyìkpó ale-nyìkpó arì ò, ndirò ale-kù ale-kù arì ò*.» ³⁹ Pǒbétù ima, ma mátina nyǐ nǎ, dhu ràká nzá nyùbho nzéε dhu nzéε dhu nǎ. Atdí ale náapé ngàngànù òpbi fangà dóná rò, ní dhu àká nyugèrè ígù dóná ngàngànù kà ròpbi átò. ⁴⁰ Atdí ale náapé ndòzè ndàrà nyòbhù dhùwanì ò, ndínǐ ndakò tí rùnù simisi, ní dhu àká nyiwà rùnù kotì átò, nyabhu kà tò. ⁴¹ Atdí ale náapé nyutù òbi nǎ nyanò dóná dhu, nyarà nà atdí kilòmětèrè tí, ní dhu àká nyanò ka, nyarà nà óyǒ kilòmětèrè tí. ⁴² Atdí ale náapé dhu ònzi funù, ní dhu àká nyabhu ndi dhu kà tò. Ndirò, kǎpé dhu ònzi ndùwu funù, ní dhu àká nzá nyuvò nyi ndi dhu rǒ.»

Yèsù rǐ dhu núdhě òmvù nózè ka kí dhu dǒ dhu
(Luk 6.27-28,32-36)

* 5:38 5.38 Law 24.20; Tòr 19.21

⁴³ Wò dhu-dzidǒ, Yěsù adù àtìna: «Nyǐ nyírì wà yà ka kũnɔ dhu átò, kati: <Dhu àkǎ nyoze ɔdhìnũ, nyadù pbùkù òmvũ nónɔrò.> ⁴⁴ Pbétù ima, ma mátina nyǐ nǐ: Dhu àkǎ nyòze fùkù òmvũ, nyädù òwu nyítsò rǒ rùkù arávu ale dǒ. ⁴⁵ Ndi dhu bhěyi ní ndi, nyǐ nyädù òngo òrù-akpà ò arí'ì Àbakũ Kàgàwà bhà inzo tí. Obhó tí, ka ní ndi adyifò nábhũ arí rìkà nzére dhu ònzi arí ale mà, ídzi dhu ònzi arí ale màna dǒ. Ndirò kǎrí igye nábhũ rìkǒ obhónánga ònzi arí ale dǒ, ìnzǐ arí kònzǐ ale màna. ⁴⁶ Nyǐ nyapé yà nyǐ nózè ale kèlě nózè, ní ádhu Kàgàwà adùya àbhunà fùkù perè tí? Pàratà tó pbàndómbé mà náatí obhó dhu nónzi átò ndi dhu bhěyi tí? ⁴⁷ Ndirò adóku-tsũ tí nyǐ nyǐ mùlèmbè nóngù rò, ádhu ndi ádrùngbǎ dhu tí nyǐ nyarónzina? Inzá Kàgàwà ná'ù ale mà náatí obhó dhu ònzi ndi dhu bhěyi tí átò? ⁴⁸ Ní, dhu àkǎ nyǐ'ì mbǎ afátá nà ale tí, àdhàdhì òrù-akpà ò arí'ì Àbàkũ Kàgàwà narí mbǎ afátá nà ale dhu bhěyi.»

6

Yěsù rǐ dhu núdhě perè núbho ka kádù tí dhu dǒ dhu

¹ Wò dhu-dzidǒ, Yěsù adù àtìna: «Nyàndà nga mběyi ìnzǐ nyònzǐ ídzi dhu tí rí'ì dhu ìndrũ tò ìndrũ-nyìkpó ǒ rò, ndínǐ ka kala tí nyǐ. Ndi dhu bhěyi nyǐ nyapé kònzǐ, ní òrù-akpà ò arí'ì Àbakũ Kàgàwà rǐ nǐ àdù perè núbho fùkù. ² Ní, perè nábhũ nyǐ nyǐ nyònzǐ ìndrũ-dzùnà nǐ rò, dhu àkǎ nzá nyabhũ ka ikũ ǒ, àdhàdhì ɔyɔyɔ idàya nà ale náarí kònzǐ unduta-dzà ǒ rò ndirò ngudhà ǒ rò màtí dhu bhěyi. Abádhí náarí dhu ònzi ndi dhu bhěyi ndínǐ ka kifũ tí ì. Ma mí obhó dhu uúnɔ fùkù: abádhí nábà wà fíyó mùkimbà angyangyi. ³ Pbétù ìnyi, perè nábhũ nyǐ nyǐ nyònzǐ ìndrũ-dzùnà nǐ rò, dhu àkǎ nzá nyabhũ ígù tó ɔtsúnũ rùnì fangà tó ɔtsúnũ ràbhũna

dhu. ⁴ Ndi dhu bhëyi ní ndi, nyi nyàbhu pèrè rǎdù àdi òdhù ò. Ndirò, Àbanu Kàgàwà, yà òdhù ò dhu nálǎ arí ale, ní rǎdù mùkimbà nábhù indù.»

Yèsù rǎ ale nítsò ka kádù tí dhu núdhè dhu
(Luk 11.2-4)

⁵ Tdítdǒ Yèsù adù àtìna: «Nyítsò nyǎ nyí rò, dhu àkǎ nzá nyǒnzì nyǎ ɔyɔɔ idàya nà ale náarí 'ònzì dhu bhëyi. 'ítsò ì í rò, abádhí náarí 'òzè 'ítsò ì ɔrú ì ikò rórò unduta-dzà ǒ rò, ndirò otu-yàgá ǒ rò màtí, ndíní kóró ale náala tí ì. Ma mí obhó dhu núnɔ fùkù, abádhí nába wà fíyó mùkimbà. ⁶ Pbétù inyi, nyítsò nyi nyí òná kàsùmì ǒ, dhu àkǎ nyotsù pbùkù káluga ò, nyadyi tsùnù ányì, nyadù nyítsò yà ányì rǎ'ì òdhù ò Àbanu Kàgàwà rǒ. Ní, òdhù ò nyi nyónzina dhu àlǎ arí ndi Àbanu Kàgàwà, rǎdù pèrè nábhù indù.

⁷ Ní, nyítsò nyǎ nyí rò, dhu àkǎ nzá nyǔnò ìmbǎ tǎya nà ɔɛ abhɔ, yà ìnzá Kàgàwà ná'ù ale náarónzina dhu bhëyi. Abádhí náarí inga nírè, abhɔ ì òtè rò nga rǎrǎ ndi Kàgàwà rǎdù ì únɔna dhu nírì nǎ. ⁸ Ní, dhu àkǎ nzá nyǒnzì nyǎ abádhí bhëyi. Obhó tí, Àbaku Kàgàwà núnì wà àkǎ àkǎ fùkù dhu, ìnzá nyǎ nyàpè ndi dhu ònzì fóná rórò màtí.

⁹ Ní, kànǎ nyǎ nyádù nyítsò tí dhu:

ǎrù-akpà ò arí'ì Àbakà Kàgàwǎ,

Ábhù ɔvònu rìlè ndì,

¹⁰ ábhù idzi ònyu nyi nyí dòká òná idhɔ rǎkǎ,

ábhù nyi nyòzè dhu ròngò ndònzì yà adzi dǒ, ǎrù-akpà ò arí ndònzì dhu bhëyi.

¹¹ Íbhò yà bilínganà nyi nyaríbhona ònyù indo fǎkà.

¹² Úbà fáká afátá fáká,

àdhàdhì mǎ marí dhu núba ɔnzìkǎ dhu nùfǎ ale tò dhu bhëyi.

¹³ Ndirò àpé nyabhù pfòmvo rùmvũ affika, pbétù, ódo mã wò ndí Nzéε ale rǒ rò.

[Obhó tí, Idzi t'ónyuta mà, ádrùngbãnga tó obi mà, ádrùngbãnga tó awáwù mànà náká ìnyi nà tí dhòdhódhóngà nà. Àmìnà.]

¹⁴ Obhó tí, nyí nyapé dhu núbà onzìkú dhu nùfã ale tò, ní òrù-akpà ò arí'ì Àbakù Kàgàwà rǎdù dhu núbà átò fùkù. ¹⁵ Pbétù, ìnzí nyí nyapé dhu núbà onzìkú dhu nùfã ale tò, ní Àbakù Kàgàwà rǐ nzí adù dhu núbà átò fùkù.»

Yèsù rǐ dhu núdhè ònyù t'ónyuta-tsù nùtsì ka kádù tí dhu dǒ dhu

¹⁶ Tdítdǒ Yèsù adù àtìnà: «ònyù t'ónyuta-tsù nyí nyùtsì rò, dhu àkã nzá nyòkò izùkù ǒ, oyoyò idàya nà ale náarónzina dhu bhëyi. Abádhí náarí nyíya wòyǒ nùgèrè, ndíní kóró ale náala tí ònyù t'ónyuta-tsù ì ùtsì dhu. Ma mí obhó dhu núno fùkù: abádhí nába wà fíyó mùkìmbà angyangyi. ¹⁷ Pbétù ìnyi, ònyù t'ónyuta-tsù nyí nyùtsì rò, dhu-àkã nyu'o nyìnù rìlǎ, nyadù ndrùu róngu akye nùtri dùnù rǒ àyí ò, ¹⁸ akye kóró ale náalana ònyù t'ónyuta-tsù nyí nyùtsì dhu nǐ. Pbétù, Àbanù Kàgàwà yà òdhù ò rí'ì ányì, ní ndí àkã ndùni ka. Ndi dhu bhëyi ní ndí Àbanù Kàgàwà, yà òdhù ò nyí nyónzina dhu nálá arí, náadùya pèrè àbhù indù.»

Yèsù rǐ dhu núdhè òrù-akpà ò ka kí ongyéngá-tsù nùndù dhu dǒ dhu

(Luk 12.33-34)

¹⁹ Tdítdǒ Yèsù adù àtìnà: «Dhu àkã nzá nyùndu ongyéngá-tsù fùkù yà adzi dǒ. Ányì, akuku mà kéngézé mànà náarí dhu ìnzǎ, ndirò ányì ogbotáε náarí idza-tsù nùkǒ, 'adù òyá dhu númbà. ²⁰ Pbétù, dhu àkã

nyūndu ongyéngá-tsù fùkù òrù-akpà ò, yà ìnzǎ akuku mà kéngézé mànà náarí dhu ìnzǎ i, ndirò ìnzǎ ogbotálé náarí idza-tsù núkò, 'àdù òyá dhu númbà i. ²¹ Obhó tí, pbùkù ongyéngá náarí i i nga ní ndi afínù rǎdù ì i nǎ.»

Alé-nyìkpó ní alé-ngbò rǒ tarà dhu

(Luk 11.34-36)

²² Wò dhu-dzidò, Yèsù adù àtìna: «Alé-nyìkpó ní alé-ngbò rǒ tarà. Ní, nyìkpónù náapé ì i idzi rǒ rò, ní kóró ngbònu rǎdù ì i awáwù ò. ²³ Pbétù nyìkpónù náapé ì i andi nà, ní kóró ngbònu rǎdù ì i ìndò ò. Nírò, afínù ò rí i awáwù náapé òngò ìndò tí, ní ndi ìndò-yà tí mbá àdù ì i ádrùngbǎ nyí?»

Kàgàwà-kàsù mà yà adzi dǒ ònzì-kàsù mànà

(Luk 16.13)

²⁴ Yèsù adù àtìna tdítǒ: «Atdí alé mà rǐ nzǐ àdù óyò ádròdrò alé-kàsù nónzì atdíkpá, atdí kàsùmi ò. Kà rǎdù atdí ádrùngbǎle nóndrò, ndàdù ngǎtsi ádrùngbǎle nózè. Ndirò, kà rǎdù ndàpba atdí alé rǒ, ndàdù ngǎtsi alé nídzèlè. Ní ndi dhu bhěyi tí, nyí nyí nzǐ àdù Kàgàwà-kàsù nónzì atdíkpá yà adzi dǒ ònzì-kàsù mànà.»

Ìnzá dhu àkǎ kitù alé-afí yà adzi ò dhu nǎ dhu

(Luk 12.22-31)

²⁵ Wò dhu-dzidò, Yèsù adù àtìna tdítǒ: «Kònnǐ wò dhu-okú dò rò ní ndi ma mátina nyí nǎ: dhu rǎkǎ nzá nyítù afíkù fùkù ípìrǒnga mà ngbòkù mànà dhu nàndà dhu nǎ, nyámbe àtìna dǒ: nyí rǎrǐ àdhu ònyù, nyí rǎrǐ àdhu òmvù, ndirò nyí rǎrǐ àdhu ùfò rùkù. Ìndrù bhà ípìrǒnga nósè tí nzá ònyù dònǎ? Ndirò, alé-ngbò nósè tí nzá mberù dònǎ? ²⁶ Nyàndà pé ɔrú arángìlì àrè: abádhí arí nzǐ ìnga nóbhì, ndirò abádhí arí nzǐ ònyù nógu. Abádhí arí nzǐ ònyù-tsù mà núndù óngòlǐ ò, pbétù

òrù-akpà ò arí'í Àbakù Kàgàwà náarí abádhí nóngù. Ní nyí, nyí nyúdà tí nzá i àrè kóró? ²⁷ Ádhi pbá aɛ ndi nzínzikù ò, wò afína ndi nditù abhò dhu rǎdù idhòna nítro atdí idhò nǐ màtí yà adzi dǒ? ²⁸ Ndirò, ádhu nyí nyarí afíkù nítù rùkù nyí nyúfòna dhu nǐ ní? Nyàndà pé inga ò màuwà náarí inga tí dhu: abádhí arí nzǐ kasù nónzi, ndirò abádhí arí nzǐ mberù nódyù. ²⁹ Pbétù, ma máfina nyí nǐ: kóró pbìndà ònzì-íyà ò, ádrùngbǎ kamà sòlòmòni nyú mà, náafó nzá fíndá aya rǎkǎ àdhàdhì kǒkò màuwà nzínzi ò, atdí màuwà tó aya nà màtí atdí mberù mà. ³⁰ Irí-bí ní indo tí ríngà inga ò, kadù òbvùnà tsútsǎ tí kàzù ò dhu. Pbétù, Kàgàwà náarí abádhí ùfò mbèyi nyú. Ní Kà tí nzǐ àdù nyúfò mbèyi nyú ròsè i irí-bí dǒnǎ, nyí, ákě a'uta nà alé? ³¹ Nírò, dhu àkǎ nzá nyítù afíkù nyǎtí: «Mǎ mí àdhu ònyu? Mǎ mí àdhu òmvù? Ndirò ròkǎ mǎ mí àdhu ùfò?» ³² Obhó tí, inzá Kàgàwà ná'ù aɛ ní i afíya nítù arí, àmbè kóró kǒkò dhu nómè dǒ. Pbétù, òrù-akpà ò arí'í Àbakù Kàgàwà núni wà nyí rǎrǐ'í kóró i dhu-atdyú nà.

³³ Ní wemberè tí, dhu àkǎ pé nyòmè òrù-akpà ò Ádrùngbǎ kamà Kàgàwà bhà Idzi, fíndá obhónánga mànà. Ndirò ní ndi, Àbakù Kàgàwà rǎdù kóró dhu-tsí námà àma tí fùkù. ³⁴ Ndirò, dhu àkǎ nzá nyítù afíkù tsútsǎnga tó dhu nǐ. Tsútsǎnga tó dhu nándà nga tsútsǎnga nà tí, ndirò indonga tó àpbè nǎkǎ wà indonga nà tí.»

7

Yèsù rǐ dhu núdhè ìndrù-ànyǎ t'ítàtá dǒ dhu
(Luk 6.37-38,41-42)

¹ Tdítdǒ Yèsù adù àtìna abádhí nǐ: «Dhu àkǎ nzá nyítù ngùkpà aɛ-ànyǎ, akyè Kàgàwà náadùya ànyǎkù ìtìdì nǐ.

² Obhó tí, Kàgàwà níítàdìyà ànyàkù àdhàdhì nyí nyarí ìndrù-ànyà níítàdì dhu bhèyi. Ndirò kùdhèya dhu fùkù yà nyí nyarí dhu ùdhè ngùkpà ale tò ònǎ m̀̀gèrè ǎ tí. ³ Ádhu nyí nyí ɔdhìnu-nyìkpó ò ìtsì kǎkǎ-ngba kèlè náǎ, ìnzǎ nyadù yà nyìkpónu ò rí'ì itsukpó-tsùdó-ngba nyú nínè ní? ⁴ Nyí nyádù àtìnà ìngbǎ dhu bhèyi ɔdhìnu nǎ: «Ítsè midyi wò nyìkpónu ò rí'ì kǎkǎ-ngba», àzèmbè itsukpó-tsùdó-ngba nyú nóongó ì'ì nyìkpónu ò? ⁵ Nyí ní ɔyɔyɔ idàna nà ale. Ípfǒ pé nyìkpónu ò rí'ì itsukpó-tsùdó-ngba angyi, ndirò ní ndi, nyí nyádù ɔdhìnu-nyìkpó ò rí'ì kǎkǎ nídyi nyí nyí tí dhu nála mbèyi.

⁶ Dhu àkǎ nzá nyǎbhù Kàgàwà tò ka kútri dhu ìtsè tò, ndirò dhu àkǎ nzá nyǎwà fùkù yòkpó àdù-ònzǎ, akye abádhí adùna kà-ǒnga òtsi pfǒya nǎ, ndirò akye abádhí adùna 'ùgèrè 'ùka nyí nǎ.»

Dhu ònzi ka kí dhu mà, dhu òne ka kí dhu mà, tsàtsù ìtdǒ ka kí dhu mànà

(Luk 11.9-13)

⁷ Yèsù adù àtìnà tdítǒ: «Dhu àkǎ nyǒnzi nyí nyí atdyúna nóho dhu, nírdò ní ndi ka kádù kàbhù fùkù. Dhu àkǎ nyǒmè nyí nyí atdyúna nóho dhu, nírdò nǎ ndi, nyí nyádù kàbà. Ndirò dhu àkǎ nyítǒ tsàtsù, nírdò ní ndi, ka kádù kàpfò fùkù. ⁸ Dhu nònzi ale tò ní ndi ka kádù ndi dhu nábhu. Dhu nǒnè ale ní ndi rádù ndi dhu àbà, ndirò tsàtsù nítdǒ ale ní ndi, ka kádù kàpfò fìndà. ⁹ Ádhi pbá ale ndi nzínzikù ǎ rádù odu àbhù pbì ìngba tò, m̀̀gati kònzi fóná rò? ¹⁰ Ndirò, ádhi pbá ale ndi ìbhè pbì ìngba ònzi fóná rò rádù osu àbhù kà tò? ¹¹ Nyí nyú, nzére ale tírdò, nyí nyarí ídzì dhu núbhǒ fùkù inzo tò. Ní, òrù-akpà ò arí'ì Àbakù Kàgàwà rádù àdì ìngbǎ dhu bhèyi ìnzá ndi

ndàbhũ fóná ka kònzì ídzi dhu ì dhu nònzi fóná ale tò rórò?

¹² Dhu àkă nyònzì ídzi dhu ngũkpà ale rǒ, àdhàdhì nyĩ nyòzè abádhí rònzì ka rùkũ dhu bhěyi. Wòrí ní ndì Músà bhà Ƴyátá mà, Kàgàwà bhà pbànábí náandí dhu mànà nũũnɔ dhu.»

Yěsù rǒtɛ ndì nípbǒ tsàtsù dǒ dhu

(Luk 13.24)

¹³ Wò dhu-dzidǒ, Yěsù adù àtìnà: «Dhu àkă nyòtsù ndì nípbǒ tsàtsù ǒ. Obhó tí, yà ìndrũ bhà ípìrǒnga rǎwĩ dhòdhódhóngà nà ì ka kótsù òná tsàtsù rǐ ì ádrùngbǎ nyú, ányì rárà otu ràdù ì ì íhũ nyú. Ndirò ndì tsàtsù ǒ rótsù, 'àdù òwu ányì ale náarádù ì ì íbí nyú. ¹⁴ Pbéù, dhòdhódhóngà tó ípìrǒnga nábà ka kí ì, ka kótsù òná tsàtsù narí ndì nípbǒ tsàtsù, ányì rárà otu ràdù ì ì ákěkpá otú-ngba nyú. Ndirò, ndì tsàtsù àlǎ rí, 'òtsù òná, 'àdù òwu ndì otu ǒ ale náarádù ì ì ngúfe nyú.»

Itsu nũnĩ ka karí kpǒna rǒ dhu

(Luk 6.43-44)

¹⁵ Tdítdǒ Yěsù adù àtìnà: «Nyòdò nyĩ mběyi tìtò tó pbànábí rǒ rò. Abádhí náarítsù nzínzikũ ǒ tà-mà-ndì ì ùfǒ ròyá rórò, pbéù affiya ònǎ rò 'àdù ì ì òrǒrù tsamangèrě nyú. ¹⁶ Nyĩ nyádù abádhí nũnĩ fǐyó nzére mũtsɔ rǒ. Vĩnyò-kpǒ nópè ka tí àdù òpè okpèna nà itsu dǒ? Ndirò mùtinì-kpǒ nópè ka tí àdù òpè ìlɛ dǒ? ¹⁷ Kóró ídzi itsu-tidò náaródhina ní ídzi itsu-kpǒ. Pbéù nzére itsu-tidò náaródhina ní nzére itsu-kpǒ. ¹⁸ Ídzi itsu-tidò rǐ nzĩ àdù nzére itsu-kpǒ nódhì, ndirò nzére itsu-tidò rǐ nzĩ àdù ídzi itsu-kpǒ nódhì. ¹⁹ Kóró itsu, yà ìnzĩ arí ídzi itsu-kpǒ nódhì, nũkérě ka karí kawà kàzũ

ò. ²⁰ Ní ndi dhu bhëyi tí, nyí nyádù tìtò tò pbànábí múni fíyó nzéɛ mùtso rǒ.»

òrù-akpà ǒ Ádrùngbă kamà bhà idzi ò otsúya ale
(Luk 13.25-27)

²¹ Wò dhu-dzidǒ, Yësù adù àtìna: «Ìnzí ní kóró ale, yà mìtdè arí 'àmbe àtìna dǒ: Ádrùngbăle, Ádrùngbălé, í òrù-akpà ǒ Ádrùngbă kamà bhà idzi ò otsúya, pbétù ányì otsúya ale ní kākà òrù-akpà ò arí'ì Àbadu Kàgàwà ózè dhu nónzi arí ale kèlě. ²² Ndi nínganí, ábhǒ ale nóowuya àtìna rǒ ma nǐ: «Ádrùngbăle, Ádrùngbălé! Tí obhó mă ndi Kàgàwà bhà Ídzì Mākǔrù mă múnò ìndrù tò ɔvònu rǒ? Tí obhó mă ndi nzéɛ-alafí mă mipfo ìndrù ò rò ɔvònu rǒ? Ndirò tí obhó mă ndi mă manzì ábhǒ wíwí nyú ɔvònu rǒ?» ²³ Nírò ní ndi ma maraya dhu òvò rǒ kpangba abádhí tò mati: «Ìnzá ma múni nyí akékpá màtí, nyìndrì nyí itse tidú rò, nyí nzéɛnga ònzi arí ale tírò.»»

ǒyǒ idza-tidò tò mbólí
(Luk 6.47-49)

²⁴ Kùtsa ndi ndí dóná rò nǐ, Yësù adù àtìna: «Yà ma múnò dhu níri rí, ndàdù ònzìnà ale, ní rǐ ndìlì nyìkpóna ótdyù ale, yà bhalabhala dǒ pbìndà idza narù bhëyi. ²⁵ Igye níikó, idha rùtù nǐ. Ní igye-dha náakpà ndi idza-pfò, awé ràdù òpili ɔbì nyú nà ndi idza rǒ. Pbétù, ndi idza náadù nzá ndàdrù, bhalabhala dǒ ka karù kà-pfò nídhunǐ. ²⁶ Pbétù, yà ma múnò dhu níri rí ìnzí ndàdù ònzìnà ale, ní rǐ ndìlì nyìkpóna ǒ iwí nà ale, yà ɔsòkpó dǒ pbìndà idza nasì bhëyi. ²⁷ Igye níikó, idha rùtù nǐ. Ní igye-dha náakpà ndi idza-pfò, awé ràdù òpili ɔbì nyú nà ndi idza rǒ. Ní ndi idza náadrù ndì drùu!»

Idho rĩ indrũ nukõ Yèsù núdhe dhu tí fĩyò dhu dõ dhu

(Mrk 1.22; Luk 4.32)

²⁸ Yèsù nítdègu ihé-yà tò ndì ndùbhi ùdhenà rõ, dhu t'údheta nító, ní idho núuko i ihé-yà kà rĩ dhu núdhe fĩyò tí dhu dõ. ²⁹ Obhó tí, kàbhà dhu t'údheta níi mbà àdhàdhì Músà bhà Hyátá tó málímó tó dhu t'údheta bhèyi, ndirò kàránà dhu núdhe rõ ádrùngbànga tó obi nyú nà.

8

Yèsù rĩ kíkí nà atdí ale nígũ dhu

(Mrk 1.40-45; Luk 5.12-16)

¹ Yèsù nítdègu àwũ pbìrì dõ rò, ní ihé-yà adù òwu kõwù ò. ² Nírò ní ndì kíkí nà atdí ale níto ndì, ndìtsì ndòkò tdyuna dõ Yèsù-ònzì, ndàdù àtìnà kà nĩ: «Ádrùngbálé, nyi nyòzè ka nĩ, dhu òfò nga nyigũ ma.» ³ Ní Yèsù agba otsuna ndàpbàlã kà-ngbò, ndàdù àtìnà kà nĩ: «Iwà ma mòzè wò nyi nyùnò dhu. Ní ógũ!» Ní ànyì rõ rò tí, wòrí ale-rõ kíkí náadù ògũ. ⁴ Wò dhu-dzidõ, Yèsù adù àtìnà kà nĩ: «Írì dhu mbèyi! Àpé nyuno wò dhu atdí ale tò màtí. Pbétù, àrà nyitè nyi nyìli nyi tí dhu pbàkùhání tò. Ndirò, nyádù nyabhù yà Músà bhà Hyátá núuno perè Kàgàwà tò, ndíní iwà nyi nyògũ dhu navì tí kóró ale tò.»

Yèsù rĩ pbànowí dõ ádrùngbàle bhà kasutále nígũ dhu

(Luk 7.1-10; Yùw 4.46-54)

⁵ Kàpèrnàwumù tò kigò ò Yèsù ròtsù òná kàsùmì ò, Pbàrómá tó pbìrì ò, atdí miyà pbànowí dõ atdí ádrùngbàle níira Yèsù-ti'ò. Kàdù ndìtsò kà-rõ, ndònzì mùdzùnà fóná, ⁶ ndàtì: «Ádrùngbálé, pbàkà kasutále

rǐ̀i ara dǒ ndì ndayi idzá ró. Kà-ngbò núve wà, ní kà rǎndi atdíđǒ nyú.» ⁷ Ní Yèsù adù àtìna kà nǐ: «Àrà ma mǎrà pbùkù, madù kǐgu.» ⁸ Pbétù, wò pbànowí tó ádrùngbǎle náadù dhu àdu Yèsù tò, ndàti: «Ádrùngbǎlé, dhu-àkǎ nzá nyarà àhu pbàkà, inzà ma mìli ma nyi nyádù òtsù pbì idza ale bhèyi nídhunǐ. Pbétù, òrì atdí dhú-ngba kèlè, ní pbàkà kasutále rǎdù ògù atdíđǒ. ⁹ İma nyú, yà ma míi ıró rò, ma míi inè dùdu-tsıró ádròdrǒ ale nà, ndirò ma míi inè ma marúvına pbànowí nà. Ma mapé àtina atdí mùnowi nǐ: «Àrà ndǎlù!», ní kà rǎdù àrà anyi. Ma mapé àtina ngǎtsi mùnowi nǐ: «İrà àzù!» Ní ka rǎdù ìrà. Ndirò ma mapé àtina pbàkà kasutále nǐ: «Ōnzi yà dhu!» Ní kà rǎdù ndi dhu ònzi.»

¹⁰ Ní wò pbànowí dǒ ádrùngbǎle núnò dhu ndì ndirò rò, idho núuko Yèsù atdíđǒ. Ní kǎdù àtìna owùna ǒ rúbhi ìwu rò ale nǐ: «Ma mí obhó dhu núnò fùkù. İnzà ma mapé yà dhu bhèyi a'uta-tidò nà ale nálǎ atdí màtí Pbàsràyélí tò pbìrì ǒ. ¹¹ Ní ma mátina kpangba nyǐ nǐ, ábhǒ ale nyú níiwúya adyifò náarí ndito inǎ rò màtí ndirò adyifò náarótsù inǎ rò màtí, àdù dhu ònyù atdíkpá Àbràhamù mà, İsakà mà, Yàkòbhò màna, òrù-akpà ǒ Ádrùngbǎ kamà Kàgàwà bhà idzi ǒ. ¹² Pbétù, wò ndì òrù-akpà ǒ Ádrùngbǎ kamà bhà idzi ǒ àkǎnà 'òkò ale nyú ní ka kipfoya, kawà iri inò ǒ. Anyi ní'iya odzi mà, ale-kù t'átrita màna.»

¹³ Wò dhu-dzidǒ, Yèsù àdù àtìna wò pbànowí dǒ ádrùngbǎle nǐ: «Àrà pbùkù! Wò nyi nyà'ù ndònzì rǎdù dhu tí dhu, nákǎ ndònzì ndì indù.» Ní wò dhu Yèsù núnò òná kàsùmì ǒ tí, wò pbànowí dǒ ádrùngbǎle bhà kasutále náadù ògù dòtsí.

*Yèsù rǐ̀ ábhǒ ale nígu fıyó andi ǒ rò dhu
(Mrk 1.29-34; Luk 4.38-41)*

¹⁴ Wò dhu-dzidǒ, Yèsù arà PÉTERÙ bhà. Ní idza ndì ndòtsù rò, kätù PÉTERÙ bhà aguna-ayi ara dǒ àyi ró, atdídǒ andi àbhù kàzù rùtò ndì òna nǎ nídhunǐ. ¹⁵ Ní Yèsù apbálá kòtsù-ngbò, kà ràdù ògù atdídǒ. Ní kǎdù ndìvǎ, ndàdù ndòpè ndòbhòlò ònyù Yèsù tò.

¹⁶ Pbítsòngánǎ, ka kumba ábhǒ ale yà nzÉÉ-alafí nà arí'ì òyà, kiwù nà Yèsù-tí'ò. Ní Yèsù náarána nzÉÉ-alafí nípfò rǒ abádhí ò rò òtǎna nǐ tí, ndàdù andi nà ale nígu kóró. ¹⁷ Ndi dhu bhëyi ní ndi, yà Kàgàwà bhà nabì Ìsaya núuno dhu náaká. Kǎti: «Kítdu àlě tó ivívinga, ndàdù àlě rǒ andi tó itũnga nánò* .»

Yèsù-owù nòzè 'àngù ale

(Luk 9.57-62)

¹⁸ Yèsù níitdègu ihé-yà nálǎ ngbǒna nàkpòrò ró, ní kǎdù àtìna pòindà ábhàlǐ nǐ: «Kàda rÈRÙ-adzè.» ¹⁹ Nírò ní ndi Músà bhà Úyátá tó atdí màlimò náandri Yèsù-tí'ò, ndàdù àtìna kà nǐ: «Màlimǒ, ma mǒngo ùbhi owùnù ǒ kóró ngari ǒ nyi nyúbhi i nanǎ.» ²⁰ Ní Yèsù adù dhu àdu kà tò ndàti: «Ayíwě mà náarí'ì inè bhüya nà, ndirò yà ɔRÚ arángilí àrè mà náarí'ì inè idzàya nà. PbéTù, Ìndrù t'ídhùnà rǐ ndòkò, ndìlì dǒna obvò rǒnga mà náarí'ì mbǎ.» ²¹ Ndirò, kàbhà ábhàlǐ nzínzi ǒ atdí ale náati kà nǐ: «Ádrùngbǎlě, ítsè mara mǒtdù pé àbadu angyi.» ²² Ní Yèsù adù dhu àdu kà tò, ndàti: «Írà owù-du ǒ, úbhà kǒkò abvo rùtdù fíyó abvo.»

Yèsù rǐ àpùpú nábhǔ rìdè dhu

(Mrk 4.35-41; Luk 8.22-25)

²³ Yèsù níitdègu ùpo ibhú ò, ní kàbhà ábhàlǐ náadù ùpo átò kǒwù ǒ. ²⁴ Ní kòmbómbí tí, ádrùngbǎ àpùpú

* 8:17 8.17 Ìsa 53.4

náapè ndòpìlì atdíđǒ rèrù dǒ, mùkurà ràdù 'òpè 'àwà ì ibhú ò. Pbéù, Yèsù náadù ì'ì òdhò ndì ndòdhò ró. ²⁵ Ní kàbhà ábhàlǐ náandri kà-tí'ò, 'ìnga ka idho ò rò, 'àti: «Ádrùngbǎlé, ígǔ àlě! Kàńǐ àlě kúve!» ²⁶ Ní Yèsù adù dhu àdu abádhí tò, ndàti: «Ádhu nyǐ nyí ɔɔɔ ònzi nǐ? Nyǐ ní ákě a'uta nà ale!» Nírò ní ndì Yèsù adù ndìvà ndidè, ndàdù òte ɔrú tǔna nyú nà awe mà, rèrù ǒ idha mà nà nǐ, ìnga ràdù ìnè bhì. ²⁷ Idho nùuko ábhàlǐ atdíđǒ, ràdù 'òpè 'òtè nzínzi yà ǒ 'àmbe àtìna dǒ: «Íngbǎgà ale-tidò yà, awe mà, rèrù ǒ idha mà nà dhu náarí tsùnà dhu níri?»

Yèsù rǐ nzéɛ-alafí nà arí'ì òyà óyǒ ale nígǔ dhu

(Mrk 5.1-20; Luk 6.26-39)

²⁸ Wò dhu-dzidǒ, Yèsù níitdègu àrà àhu rèrù-adzè, Pbagèrasì tó pbìrì ò, ní óyǒ ale yà nzéɛ-alafí nà arí'ì òyà, núuvò yà ìndrù ùtdǔ ka karí òná ngari ò rò, 'iwú Yèsù-tí'ò. ì ale ní'ì atdíđǒ arí òrù ale, ìnzǐ atdí ale mà ràdù àrà ndòzè rǒ ndùdà ndì ngari ònǎ. ²⁹ Ní abádhí adù òkù, 'àti Yèsù nǐ: «Ádhu nyǐ nyòzè mà nà Kàgàwà t'ídhùnǎ? Nyǐ nyìrà tí iró ndínǐ nyavù tí ròkà angyangyi, àdǐ ndì avuta-idhò nádi rórò?» ³⁰ Wò ndì kàsùmì ǒ, àdù tó ádrùngbǎ màhò ní'ì itseta abádhí tí rò, ànyǔ ì ányu ró. ³¹ Ní kǒkò ale ò rí'ì nzéɛ-alafí níitsò ì Yèsù rǒ, 'àti: «Nyǐ nyapé nyozè nyipfo mà kǎkà ale ò rò, ní óvì mà mǒwù òtsù ndǎkà àdù tó màhò ò.» ³² Ní Yèsù adù àtìna abádhí ní: «Nyòwu ányì.» Ní nzéɛ-alafí núuvò kǒkò óyǒ ale ò rò, 'adù òwu òtsù kǒkò àdù ò. Ànyìrǒ rò tí, kòrì àdù tó màhò náadrú pbìrì ɔngò rǒ rò, ì rùpbà ì rèrù ò, 'adù ùve ányì. ³³ Ndirò, ì àdù nùnda rǒ rùbhi ale náatsè ɔyi nà kíǒ ò. Ányì abádhí náawe wò ì nònzì dhu tó màkǔrù, kǒkò nzéɛ-alafí nà óyǒ ale-rǒ ndì nònzì dhu mà nà kóró. ³⁴ Ní kíǒ ǒ ale níivà ì kóró, ì rìwú Yèsù-tí'ò.

Ní Yèsù ì àla rò, abádhí náadù Yèsù nónzi rìvà ndì ndàrà fíyó p̀b̀irì ǒ rò.

9

Yèsù r̄ ngbǒna úve ale nígǔ dhu

(Mrk 2.1-12; Luk 5.17-26)

¹ Yèsù níitdègu ùpo ibhú ò, ní kǎdà r̀èr̀ù-adzè, ndàdù àrà fíyó kigò nyú ò. ² Ní ányì kàrà àhù rò, ka kiwú ngbǒna úve atdí ale nà kà-tì'ò ótdù dǒ ka kànò r̀ór̀ò. Ní abádhí tó a'uta ndì ndàla rò, Yèsù náati wò ngbǒna úve ale n̄: «Ótù affinù p̀b̀àn̄ngbá! P̀b̀ùk̀ù nzéřnga nùbà wà ndì!» ³ Nírò ní ndì ányìǒ ì'ì Músà bhà Ƴyátá tó ngúfe màlímó náatè nzínziya ǒ, 'ati: «Wòrí ale r̄ dhu n̄n̄o nzéře nyú Kàgàwà n̄!» ⁴ Yèsù níitdègu abádhí tó ir̀èta n̄n̄ì, ní kívú dhu abádhí-t̄s̄, ndàti: «Ádhu nȳ n̄ȳ'ì kòr̀í nzéře ir̀èta nà affikù ò ní? ⁵ Isó r̀ó'ò dhu ní ìngbàgà? Tí kati: «P̀b̀ùk̀ù nzéřnga nùbà wà ndì», ndirò, tí kati: «Ívà nyi nyubhi?» ⁶ Ma mòzè nȳn̄i dhu, ìnè Ìndr̀ù t'ídhùnà r̀àr̀ì'ì ádr̀ùngbǎnga tó ɔbi nà ndùbà ìndr̀ù bhà nzéřnga yàrí adzi dǒ.» Ní Yèsù adù àtìnà wò ngbǒna úve ale n̄: «Ívà nyi, nyitdù p̀b̀ùk̀ù ótdù, nyadù àrà p̀b̀ùk̀ù.» ⁷ Ní wò ale adù ndìvà ndidè, ndàdù àrà p̀b̀àndà. ⁸ Ní wòrí dhu ì àla rò, ɔɔ n̄is̄í uró ì'ì ihé-yà ò. Ní abádhí adù Kàgàwà n̄f̄u wò dhu bh̄eyi ádr̀ùngbǎnga tó ɔbi k̄ìbhò ìndr̀ù tò nídhun̄.

Yèsù r̄ Màtayò nánzi dhu

(Mrk 2.13-17; Luk 5.27-32)

⁹ Yèsù níitdègu ndìvà wò ndì ndì'ì r̀ór̀ò, ní ùda ndì ndùda r̀ór̀ò, k̄àla Màtayò tí kátina atdí ale p̀àratà n̄f̄ǒ ka karí òná idza ǒ àdi ró. Ní Yèsù adù àtìnà kà n̄: «Írà

owùdu ǒ.» Ní Màtayò adù ndìvà ányìrǒ rò tí, ndàrà kǒwù ǒ.

¹⁰ Wò dhu lutìná, Yèsù adù àrà dhu ònyù Màtayò bhà idza. Ní Yèsù mà pbìndà ábhàlǐ mànà rǐ ònyù ònyù ányì-dzá rò, ábhǒ ngǔkpà ale níwú dhu ònyù atdíkpá abádhí mànà. I ale ní'ì pàratà t'úfótá tó pbàndómbé mà, nzÉRE fǐyó mùtso nà ngǔkpà ale mànà. ¹¹ Ní Pbfàrìsáyó níitdègu wò dhu nálá, ní abádhí náadù dhu ìvu Yèsù bhà ábhàlǐ-tsù 'àti: «Ádhu fùkú màlimò rǐ dhu ònyù pàratà t'úfótá tó pbàndómbé mànà, ndìrò nzÉRE fǐyó mùtso nà ale mànà ní?» ¹² Ní wò dhu ndì ndìrì rò, Yèsù adù dhu òvò k pangba abádhí tò ndàti: «Ìmbà rǐ'ì andì nà ale náarí nzǐ mǔngangà-atdyú nóho, pbétù andì nà rǐ'ì ale kèlě ní ndì mǔngangà-atdyú nóho arí. ¹³ Nyòwu nyòme pé Kàgàwà bhà bhùkù ò ka kandí dhu-tì. Ndì andítá rǎtina: «Ma mózè dhu ní ìndrǔ dǒ ka kí izù àbà dhu, ìnzǐ ní izá tó pèrè núbhǒ ka kí idù dhu*.» Obhó tí, ma mírà nzá obhónángatále ale núnzi, pbétù mà mírà nzéEngatále núnzi.»

Yèsù bhà irèta ònyù t'ónyuta-tsù nùtsi ka kí dhu dǒ (Mrk 2.18-22; Luk 5.33-39)

¹⁴ Wò dhu-dzidǒ, bàtizò nubhónà Yùwanì bhà ábhàlǐ níwú Yèsù-tì'ò, 'adù dhu ìvu kà-tsù 'àti: «Ádhu mǎ'ì, Pbfàrìsáyó mànà, mǎ marí ònyù t'ónyuta-tsù nùtsi bìlìnganà, ìnzǐ pbùkù ábhàlǐ ràdù kùtsì átò ní?» ¹⁵ Ní Yèsù adù dhu àdu abádhí tò ndàti: «Nyǐ nyìrè tí ìnga, àdhìngbǎ ka kùndà ní mǔhèndù ò iwù ale rǎràdù òko izùya ǒ, àzèmbè ìnè akpa-tsi rǐ'ì nzínziya ǒ rórò? Ìnzǐ akèkpá màtí. Pbétù, atdí idhò ní'ìya ìnè, yà akpa-tsi nódyì ka kí òná kowù nà abádhí-nzínzi ǒ rò. Ndì idhò-ǒnga ní ndì abádhí adùya ònyù t'ónyuta-tsù nùtsì ní.

* 9:13 9.13 òsE 6.6

¹⁶ Ìnzǐ atdí ale mà rǎdù ngoyì-ɔwú́tá tó kèlèmù nǎpba mberù-ayí ǒ. Ndi dhu bhèyi kùpǎ ka rò, ndi kèlèmù rǎdù ndi mberù-ayí-ǒnga ùdha rùfà ndi, ndi ufàta-bhu rǎdù àhù ádrùngbǎ nyú. ¹⁷ Ndirò, ìnzǐ ka kádù òwáyì-ɔwú́tá nùdho kàmùdzè-ayí ǒ. Ndi dhu bhèyi ka kùdho ka rò, ndi òwáyì-ɔwú́tá rǎdù ìvù kàmùdzè-ayí ǒ, rǎdù ndi kàmùdzè-ayí nùfà, òwáyì rǎdù ndùfù obvò. Ní dhu àkǎ kùdho òwáyì-ɔwú́tá kàmùdzè-ɔwú́tá ǒ, ìnzǐ ndi kàmùdzè adù tí ndùfà, òwáyì rǎdù ndùfù obvò.»

Yèsù rǐ atdí tsìbhále nígù ndàdù atdí tsìbhíngba níkye dhu

(Mrk 5.21-43; Luk 8.40-56)

¹⁸ Yèsù rǐ dhu òwò Yùwanì bhà ábhàlǐ tò òná kàsùmì ǒ, Pbayàhúdì nzínzi ǒ atdí ádrùngbǎle níra àhù Yèsù-tí, ndìtsì ndòkò kònzǐ, ndàdù àtìna kà nǐ: «Màlimò, ma mùbhà ìvadu-ngba kòmbí tí afina ìtdě ró. Ní ma mòzè nyirà, ndínǐ nyìlì tí ɔtsùnu kà-dǒ, kà rǎdù ìkye.» ¹⁹ Ní Yèsù adù ndìvà, 'àdù òwu atdíkpá pòndà ábhàlǐ mànà wò ádrùngbǎle-owù ǒ.

²⁰ Ní, otu ǒ abádhí rǒwu rórò, atdí tsìbhále náandri olunǎ rò Yèsù-tí'ò, ndàpbalǎ kà-rǒ mùdzarù bidò-ngbò. Ndi tsìbhále ní'ì yà vèbhále tó ɔgòbhà tó azu náarírà róná, ràrà àhù atdí kumì dóná óyǒ nà ató tí. ²¹ Obhó tí, ka ní'ì afina ǒ rírà òte rǒ, ndàmbe àtìna dǒ: «Kà-rǒ mùdzarù-ngbò kèlě ma mapbalána gukye, ní ma mógù ògù.» ²² Ní Yèsù agéré ndi, ndàndà olunga, ndàla wò tsìbhále, ndàdù dhu ǒvò kpangba fìndà ndàtì: «Òtù afínu pba nǐ tsìbhíngbá! Pùkù a'uta nígù wà nyi.» Ní ànyìrǒ rò tí, wò tsìbhále náadù ògù atdíǒ.

²³ Yěsù níitdègu àrà àhu wò Pbàyàhúdí tó ádrùngbǎle bhà, ní kǎtù rùgě ùmi rí ale mà* ihé-yà mànà atdíđ tsiya náva ì anyì-dzá ró. ²⁴ Ní kǎtì: «Nyùvò àwú-dza rò! Wò tsìbhíngba nówè nzá, pbétù kàyì àyí tí!» Ní kòrí ale náadù kà rùnɔna dhu gàyà nónzì ònzì tí.

²⁵ Ní kòrí ale ndì ndàbhu rùvò idza rò rò, Yěsù atsù, ndàlu tsìbhíngba ɔtsùna rǒ, kà ràdù ìkye. ²⁶ Yěsù ònzì dhu-òyǐ náadù ndùgà kóró wò ndì pbìrì ǒ.

Yěsù rǐ óyǒ ndùmùndúmú-nyìkpó núngbě dhu
(Màt 20.29-34)

²⁷ Ɖró rò Yěsù ìvà ndì rò, óyǒ ndùmùndúmú adù òko, 'àmbe òwu dǒ kǒwù ǒ. Abádhí owúnà ùkù rǒ 'àmbe àtìna dǒ: «Ábà izu dǒká, Dàwudì t'ídhùnǎ!» ²⁸ Ní idza Yěsù àrà àhu rò, kòrí ndùmùndúmú náandri Yěsù ì. Ní Yěsù ivú dhu abádhí-tsù, ndàtì: «Nyǐ nyà'ù tí wà dhu ùngbě ma ràràdù nyìkpóku núngbe?» Ní abádhí adù dhu àdu kà tò 'àtì: «Ádrùngbǎlé, iwà mǎ mà'ù.» ²⁹ Ní Yěsù adù ɔtsùna nùlì abádhí-nyìkpó dǒ, ndàdù àtìna: «Dhu àkǎ ndì dhu rònzì ndì fùkù yà nyǐ nyà'ù ka dhu bhěyi!» ³⁰ Ní abádhí-nyìkpó náadù 'ùngbe anyìrǒ rò tí. Yěsù náadù dhu ùya ɔbì nyú nà abádhí tò, ndàtì: «Nyìrì yà ma múnɔna dhu mběyi! Atdí ale mà náká nzá ndùni wò rùkù ndì nònzì dhu!» ³¹ Pbétù, abádhí níitdègu ìvà, 'òwù Yěsù-tí rò, ní abádhí adù 'òpè 'òwù yà Yěsù ònzì ròyá dhu náwe rǒ kóró ndì pbìrì ǒ ale tò.

Yěsù rǐ atdí ìnzǐ arí òte ale nígě dhu
(Màt 12.22-24; Luk 11.14-15)

³² Abádhí rùvò, àmbe òwu dǒ òná kàsùmì ǒ, ka kiwú atdí ale, yà ònà rǐí nzerɛ-alafí nùtsì tsùna, ìnzǐ ròngò

* 9:23 9:23 Pbàyàhúdí-bvu, ka kongónà rùgě ùmi arí ale mà, mběyi aródzì vèbhále mànà nòsò òso tí ɔdzì tò ìndrù òvè ró.

οτε nà Yēsù-tí'ò. ³³ Ní Yēsù níitdègu nzéε-alafí nípfò wò ale ò rò, ní ndi ale náadù ndòpè ndòtè ányìrò rò tí. Ní idho núuko ányìrò ì'ì ihé-yà atdíđ, ràdù àmbe àtìna dǒ: «Inzá mǎ màpè yà dhu bhèyi dhu-tidò nálǎ atdíku màtí Pbàìsràyélí tó pbìrì ǒ.» ³⁴ Pbétù, Pbàfàrìsáyó náadù àtìna: «Sìtani, nzéε-alafí ǒ ádrùngbǎle ní ndi arí ádrùngbǎnga tó obi nábhù kà tò, kà ràmbe nzéε-alafí nòdì dǒ nǎ.»

Yēsù rǐ ìzù àbà ihé-yà dǒ dhu

³⁵ Yēsù núubhì kigò ònǎ, ndirò pbanga ònǎ màtí kóró. Kǎránà dhu núdhe rǒ Pbàyàhúdí tó unduta-dzà ǒ rò. Ndirò kǎránà òrù-akpà ǒ Ádrùngbǎ kamà Kàgàwà bhà idzi tó Ídzi Màkùrù núnò rǒ ìndrù tò, ndàdù àrà kóró andi nígu rǒ, ndàdù ale-ngbò tó kóró ivívinga nígu.

³⁶ Ní Yēsù níitdègu ihé-yà núli ì tí dhu nálǎ, ní izù uka ka atdíđ, abádhí níngyě ì, 'àdù ìfàlà, ìmbǎ ùndana rí ale rǐ'ì tàmà bhèyi nídhunǐ. ³⁷ Nírò ní ndi kǎdù àtìna pbìndà ábhàlǐ nǎ: «Ònyù nó'ò wà, pbétù ndi ònyù-tsù núnđù rí ale rǐ ì ngúfe. ³⁸ Ní kìtsò ale inga-àbadhi rǒ ndínǐ kasutále-bvù nitró tí ònyù-tsù t'únduta tò.»

10

Yēsù bhà atdí kumì dòná óyǒ nà uvitatále-ovò
(Mrk 3.13-19; Luk 6.12-26)

¹ Wò dhu-dzidǒ, Yēsù náanzi pbìndà atdí kumì dòná óyǒ nà ábhàlǐ, ndàdù nzéε-alafí nípfò abádhí ràdù nǎ ìndrù ò rò, 'àdù kóró andi-tidò nígu nǎ kóró ivívinga màna ádrùngbǎnga tó obi nábhù fǐyò. ² Yàrí ní ndi ì atdí kumì dòná óyǒ nà uvitatále-ovò. Wemberè tí ní Sìmonì, PÉTERù tí kátina mà, adònà Àndèreyà màna. Abádhí dzidǒ ní ZÈbèdayò bhà óyǒ inzo, Yàkòbhò mà,

adòna Yùwanì mànà, ³ Filipò mà, Bàrtòlòmàyò mànà, ndirò Tùmasì mà, Màtayò mànà. Angyi ndì Màtayò nì ì pàratà t'úfótá tó ndombè. Ngǔkpà uvitatále ní Yàkòbhò, Àlùfayò t'ídhùnà mà, Tàdayò mànà. ⁴ Ndirò Sìmonì, yà atdí dǔ ndì nuyénà fíyó p̀bìrì dǔ ale mà, Yudhà Ìskàriyotà, yà Yèsù nípfo ndàbhù òmvù-fó mànà.

Yèsù rǐ p̀bìndà atdí kumì dòná óyǔ nà uvitatále núvì dhu

(Mrk 6.7-13; Luk 9.1-60)

⁵ Yèsù núuvì kǒkò atdí kumì dòná óyǔ uvitatále, ndàdù dhu ùya fíyò ndàtì: «Àpé nyòwu ìnzǐ ní P̀b̀yàhùdí tó p̀b̀ìrì ò, ndirò àpé nyòtsù Sàmàriyà tó p̀b̀ìrì ò atdí kigò ò màtí. ⁶ P̀b̀étù, nyòwu Ìsráyeli tó p̀b̀ìrì ò bhà, yà ùwùwǐ tàmà bhèyi ì nùli bvù. ⁷ Ányì nyǐ nyòwu rò, nyǐ nyàkǎ nyǔnò Kàgàwà bhà Ídzi Màkùrù ìndrù tò, nyòwù àtìna rǔ: «Drù-akpà ò Ádrùngbǎ kamà bhà idzi-tsù nínù wà ndì.» ⁸ Nyǐ nyàkǎ nyòwù andítále nígu rǔ, ndirò nyǐ nyàkǎ nyòwù ùvǔvè ale níkye rǔ. Nyǐ nyàkǎ nyòwù kíkítále nígu rǔ, ndirò nyǐ nyàkǎ nyòwù nzére-alafí nípfo rǔ ìndrù ò rò. Nyǐ nyàbà kǒkò dhu nónzi nyǐ nyǐ nǐ obi tírǔrò, ní nyǐ nyàkǎ nyòwù ì dhu nónzi rǔ tírǔrò. ⁹ Àpé nyùgu orò mà, fùrangà mànà nyǔfǔ ngbǔkù ò. ¹⁰ Àpé nyùgu bhòlo abhi tò, ndirò àpé nyǔfǔ mberù oyǔyó rùkú. Ndirò, àpé nyùgu kàyitò mà, mùgǔ mànà. Obhó tí, kasù ònzi rǐ ale nákǎ ndàbà ndì ndónyuna dhu p̀b̀ìndà kasù ò rò.

¹¹ Ìngbǎ tí ìli ndì kigò mà, ndirò ìngbǎ tí ìli ndì p̀b̀anga ò màtí nyǐ nyòwu ùvò rò, nyǐ nyowuna nyàkò rádù ale-tidò nómè rǔ. Ndì ale àkò nyǐ rǔ, nyǐ nyowuna òko rǔ kàbhà idzá ràrà àhù ányì rǔ rò nyǐ nyúvò, nyòwù dhu ò. ¹² Atdí ale bhà idza nyǐ nyòtsù rò, nyǐ nyowuna

ányì-dzá-bhà nátsè rǒ, nyāti: «Kàgàwà àkǎ ndàsò nyǎ.»
 13 Ányì-dzá-bhà nákwò nyǎ mběyi rǒ, Kàgàwà arana abádhí àso rǒ. Pbéttù, ìnzá abádhí àkwò nyǎ mběyi rǒ, Kàgàwà arana nzǎ abádhí náso rǒ. 14 Atdí ìdza ǒ ałe, ndírǒ atdí kígǒ ǒ ałe mà nóowuna gukyè 'ùvo rǒ ìnzǎ 'àkwò nyǎ, ndírǒ ìnzǎ 'ìrì nyǎ nyúnwona dhu, ní nyǎ nyowuna òwu rǒ ányìrǒ rǒ, nyǎdù pfǒku-tsítsírǒ àhù nó'ò ányìrǒ. 15 Ma mí obhó dhu núnwò fǔkù, Kàgàwà rǎ ìndrǔ-ànyǎ nítǒ ì nínɡanǎ, ì kígǒ ǒ ałe dǒ ka kítǒdya dhu ròsè yà Sòdòmò mà Gòmòrà màna tó kígǒ ǒ bhà dǒ ka kítǒdina dhu dònǎ.»

Yèsù rǒtè ìndrǔ rǒ ka kavùya, rǎdù àpè àbà dhu dǒ dhu

(Mrk 13.9-13; Luk 21.12-17)

16 Wò dhu-dzidǒ, Yèsù adù àtìna pèndà uvitatáłe nǎ: «Kònnǎ ma mùvì nyǎ tàma bhěyi atdíǒ aróru tsamangèrè nzínzi ò. Ní nyàbhù nyìkpókù ròtdyù osu-nyìkpò ótdyù dhu bhěyi, nyǎdù òko yorowà ǒ àmbò bhěyi. 17 Dhu àkǎ nyǒdò nyǎ mběyi! Ìndrǔ nóowuya nyǐpfo rǒ, 'àdù nyàbhù kítǒ ànyǎkù. Ndirǒ abádhí nóowuya nyǎvi rǒ asé nǎ unduta-dzá ǒ rǒ. 18 Ìndrǔ nóowuya òwu rǒ nyǎ nà ìwalì-ònzǎ, ndírǒ ádròdrǒ kámá màna dhu-ònzǎ okúdu dò rǒ, ndínǎ nyǎ nyǐ'ì tí pbàkà ngàm̀bì tí abádhí-ònzǎ, ndírǒ ngǔkpà ałe, yà ìnzǎ ní Pbayàhúdì-ònzǎ màtí. 19 Nyǎ nà ka kòwù ùvò ànyǎkù nítǒ ka kǐ ì rǒ, àpé nyòwuya afíkù nítu rǒ nyǎ nyúnwona dhu nǎ, ndírǒ nyǎ nyǐ kúnwò tí dhu nǎ. Nyǎ nyowuya nyǎ nyúnwona dhu nábà rǒ ndì kàsùmì ǒ tí. 20 Ìnzǎ ní nyǎ ndì nyǎ nyowuya ǒtè rǒ, pbéttù Àbakù Kàgàwà bhà ìlǎ-Àlafí náaraya ndì òtè rǒ ùkù nǎ rǒ.

21 Ngǎtsi ałe náaraya adòna nǐpfo rǒ ndínǎ ka koho tí. Ndirǒ nzónzo t'ábána nóowuya dhu ònzǎ rǒ ndì dhu bhěyi tí fǎyó inzo rǒ. Nzónzo níivàya dhu ì nódhì ałe

rǒ, 'adù abádhí àbhu kokyè. ²² Kóró ale nóondróya nyí okúdu dǒ rǒ. Pbétù, kǒkò dhu-dzi òndù rí kóró, ràrà àhu kóró dhu-tsù rí ndòdì dhu ò ale ní ndì ògù ògúya. ²³ Yà nyí nyí'ì òná kígò ǒ ka kòpè kavu rùkú, nyámbe àpè àbà dǒ rǒ, nyí nyowuya òtse rǒ ngàtsi kígò ò. Ma mí obhó dhu núnò fùkù, nyí nyasòya nzí Ìsràyeli tó pbìrì ǒ kígò kóró, ìnzá Ìndrù t'ídhùnà níngò rǒrǒ.

²⁴ Dhu núdhè ka kí fíndà ale bhà irèta náarí nzí òse pbìndà màlimò bhà irèta dǒnǎ, ndìrò kasutále bhà ádrùngbǎnga náarí nzí òse kasu ònzi kà rí fíndà ale bhà ádrùngbǎnga dǒnǎ. ²⁵ Ní, ìnga nòfò dhu ní, dhu ùdhè ka kí fíndà ale rǒngò pbìndà màlimò bhèyi. Ndìrò ìnga nòfò dhu ní, kasutále rǒngò pbìndà kasu tó ádrùngbǎle bhèyi. Ìndrù apé idza-àbadhi nyú nánzi Bèlizèbuli tí, ní kàbhà idzá bhà dǒ abádhí tí nzí àdù nzére ovo nyú nǒvò!»

Ádhi ndì àkáká kǒnzì ǒdǒna?

(Luk 12.2-7)

²⁶ Yèsù adù àtìna tdítǒ ábhàlì nì: «Dhu àkǎ nzá nyǒnzi kǒkò dhu bhèyi ale-òdò. Kóró dhu-tsí yà ì nuru, núuvòya kpangba. Ndìrò kóró dhu-tsí, yà òdhù ò aróko, núuvìya ì kpangba kóró ale tò. ²⁷ Yà ìnò ǒ ma mùnò fùkù dhu náká nyǒwù ìpfonà rǒ awáwù ò, ndìrò yà bhèlu ǒ ka kúnǒna ró nyí nyìrì dhu náká nyǒwù ùnǒnà rǒ ìkù ǒ idza dǒ rǒ.

²⁸ Ní dhu àkǎ nzá nyǒnzi ale-ngbò kèlě nóho rí, ìnzí ndàdù ale-afí nóhò átò ale-òdò. Pbétù, dhu àkǎ nyǒnzi Kàgàwà-òdò, yà ale-ngbò mà, ale-afí mànà nábhu rádù rògbè, yà ìnzí aráve dhòdhódhóngà nà kàzu ò. ²⁹ Óyǒ àrè-tútù-nzo nódzi ka ka tí obhó atdí fùrangà-kpǒ rǒ? Pbétù, atdí abádhí nzínzi ǒ mà náarí nzí ìtsì obvò ìnzá Àbaku Kàgàwà nózè rǒrǒ. ³⁰ Nìrò nyí, Kàgàwà núnì wà

ife màtí dũku-ká-vé náarí ìì dhu. ³¹ Ní dhu àkǎ inzǎ nyǒnzǎ ɔɔɔ. Obhó tí, nyí nyùdà ábhǒ àrě-nzo itsɛ nyí.»

Yěsù Krístò bhà ale tí ka kóko dhu mà, kòdhɔ ka kí dhu mànà dhu

(Luk 12.8-9)

³² Wò dhu-dzidǒ, Yěsù adù àtìnà ábhàlǐ nǎ: «Ndi ale apé dhu òvo kpangba ibí ale-ònzǐ, ndàtì ndi rǎrǐ pbàkà ale, ní òrù-akpà ò aríì Àbadu Kàgàwà-ònzǐ màtí, ma madùya dhu núnò átò kpangba matì, ndi ale rǎrǐ pbàkà ale. ³³ Pbétù, ndi ale núnòya gukyè dhu kpangba ìndrũ-ònzǐ, ndàtì inzǎ ndi rúnì ma, ní ma madùya dhu núnò átò kpangba òrù-akpà ò aríì Àbadu Kàgàwà-ònzǐ matì, inzǎ ma rúnì ka.»

Ìndrũ-ònga rǐ ndùndo Yěsù bhà ɔtɛ-okú dò rò dhu

(Luk 12.51-53; 14.26-27)

³⁴ Tdítdǒ Yěsù adù àtìnà ábhàlǐ nǎ: «Àpé nyìrè nga ma ríra yà adzi dǒ ale àbhũ ròkò màrùngà ǒ. Ma mírà inzǎ màrùngà nà, pbétù ma mírà nà dhu ní ali. ³⁵ Ma mírà ìngba mà ònga núnò àbanà nà, tsibhíngba mà ònga núnò íyànà nà, ndirò àdhìngbǎ mà ònga núnò pbìndà aguna-àyi nà. ³⁶ Ìndrũ rǒ òmvú naraya ìì rǒ ndi ale bhà idzá bhà kèlě.

³⁷ Atdí ale náapé àbanà mà, ndirò íyànà mà nózè, ròsè dùdunǎ, ní ndi ale náká inzǎ ndàtì ndi owùdu núnghũ ale tí. Ndirò, atdí ale náapé idhùnà mà, ndirò ivànà mà nózè, ròsè dùdunǎ, ní ndi ale náká inzǎ ndàtì ndi owùdu núnghũ ale tí*. ³⁸ Ìnzǐ rí pbìndà mùsàlabhà nánò, ndàdù owùdu ùnghũ nà ale, náká inzǎ ndàtì ndi owùdu núnghũ ale tí. ³⁹ Pbìndà ípìrònga nózè rí ndòdò fíndà ale níwíya ka, pbétù pbìndà ípìrònga níwí rí okúdu dò rò ale náadùya kàbà àbà tdítdǒ.»

* 10:37 10:37 Tòr 33.9

Yěsù-owù núnḡu ale nàkɔ ale náabáya perè
(Mrk 9.41)

⁴⁰ Wò dhu-dzidǒ, Yěsù adù àtìna ábhàlǐ nǐ: «Atdí ale apé nyǎkǒ, ní iwà ma nàkɔ átò. Ndirò, ima nàkɔ ale ní iwà ma nivi ale nàkɔ. ⁴¹ Atdí ale náapé Kàgàwà bhà nabi nákǒ, Kàgàwà bhà nabi tí kà rǐì dhu-okú dò rò, ní ndì ale náabáya Kàgàwà bhà nabi àkǎ ndàbà perè. Ndirò, atdí ale náapé obhónángatále nákǒ, obhónángatále tí kà rǐì dhu-okú dò rò, ní ndì ale náabáya obhónángatále nákǎ ndàbà perè.

⁴² Ma mí obhó dhu núnḡ fǔkù: atdí ale náapé ìrìre idha tó kópà-tsí dhu mà nábhǔ kǎkà owùdu núnḡu ale nzínzi ǒ atdí àkyǎkyè ale tò, owùdu kúnḡu dhu-okú dò rò, ní ndì ale náabáya àbà pbìndà perè.»

11

Bàtizò nubhónà Yùwanì rǐ pbìndà ábhàlǐ nóvì
ròwu dhu òngù Yěsù-tsǔ dhu
(Luk 7.18-35)

¹ Yěsù níitdègu yà pbìndà atdí kumi dòná óyǒ nà ábhàlǐ tò ndì ndúbhi ùyanà rǒ dhu t'úyátá nítɔ, ní kǎdù ndìvà, ndàrà ányìrǒ rò. Kǎrà dhu núdhe ìndrù tò, ndàdù àrà Kàgàwà bhà Ídzi Màkǔrù núnò rò abádhí tò Gàlìlayà tó pbìrì ǒ kigò òna nǎ.

² Ndì kàsùmì ǒ, bàtizò nubhónà Yùwanì níì imbi ò ka kósò ró. Ní imbi ò ndì ndíì rórò, kǎrì Krístò rǎrà ònzìnà rǒ dhu-òyǐ. Ní kǎdù pbìndà ábhàlǐ nzínzi ǒ ngúfe ale nóvì, ròwù dhu ìvu Yěsù-tsǔ, 'àti: ³ «Nyì tí yà mǎ mǎródona ndínǐ ìra tí ale, ndirò mǎ màkǎ tí mǒdò vurò ale?» ⁴ Ní Yěsù adù dhu àdu abádhí tò ndàti: «Nyòwu nyùnḡ yà nyǐ nyírìna dhu, ndirò yà nyǐ nyálàna dhu Yùwanì tò. ⁵ † dhu ní: ndùmùndúmù-nyìkpó ròwu

'ungbe rǒ, 'adù inga àla. Òtsòtsù ale rǒwu ùbhi rǒ mběyi. Kíkí nà ale rǒrǒwu ùgu rǒ, iwí ràdù inga nírì. Òvǔve ale rǒwu ìkye rǒ, ndírò nǎkùtále rǒwu Kàgàwà bhà Ídzi Màkùrù nírì rǒ. ⁶ Hirò nǒnziya ale ní nǚ yà ma múncna dhu rǎbhǔna ròtsù nzÉEnga ò ale.»

⁷ Yùwanì bhà ábhàlì nívà ì, 'àmbé 'adu dǒ rò, Yèsù adù ndòpè ndàwe dhu ihé-yà tò Yùwanì dǒ. Kǎpè ndǒngù dhu abádhí-tsǔ, ndàti: «Ádhu nyǐ nyówù àndàna rǔngù ò? Tí awé rǐ ònánga nǔtdyǎ ìzò? ⁸ Ádhi nyú nyǐ nyawù àndàna? Tí atdíđǒ áya mùdzarù nùfǒ ale? Pbétù, atdíđǒ áya mùdzarù nùfǒ ale náaróko ádròdrǒ kámá-idzà ǒ. ⁹ Ní ádhu nyú nyǐ nyówù àndàna? Tí Kàgàwà bhà nabi? Obhó tí, nyǐ nyówù Kàgàwà bhà nabi nándà. Pbétù ma máti na nyǐ nǐ, iwà kà ròsè Kàgàwà bhà ngǔkpà pbànábí dǒnǎ màtí. ¹⁰ Yùwanì ní ndi, yà Kàgàwà bhà Andítá rǐ dhu ùnc k pangba dǒnǎ ndàti:

«Kǒnǐ ma mí pbàkà mùkèngyè nóvi angyi indù,
ndínǐ pbùkù otu nǒbholo tí indù*»

¹¹ Ma mí obhó dhu núnò fùkù, yà vèbhále úgù yà adzi dǒ ale nzínzì ǒ, Bàtizò nubhónà Yùwanì bhà ádrǔngbǎnga dǒnǎ pbìndà ádrǔngbǎnga ósè ale rǐ mbǎ ìì. Pbétù, yà ákě ale tí ka kálǎna òrù-akpà ǒ Ádrǔngbǎ kamà Kàgàwà bhà idzi ǒ ale, ní rǐ ádrǔngbǎle nyú tí, ròsè Bàtizò ùbhǒ arí Yùwanì dǒnǎ. ¹² Ròpè ndi yà ndi Bàtizò ùbhǒ arí Yùwanì apèna ndǒnzì pbìndà kasu, rǐrà àhù indo nga ò rò, òrù-akpà ǒ Ádrǔngbǎ kamà Kàgàwà bhà idzi náarí inè òbi nǐ ka karúgyena ró, ndírò òrǒrù ale náarí kàpà fǐyò òbi nǐ.

¹³ Músà bhà Hyátá mà, Kàgàwà bhà pbànábí mànà kóró, rǐrà àhù Yùwanì ò, náapè ùnc dhu angyangyi òrù-

* 11:10 11.10 Màl 3.1; Mrk 1.2

akpà ǒ Ádrùngbă kamà Kàgàwà bhà idzi dǒ. ¹⁴ Ndirò, ma múnɔna dhu ná'ù nyǐ nyádù nánǐ, ma màm̀b̀ènà àtina nyǐ nǐ, Yùwanì r̀arǐ ndì Èliyà, yà ìrà r̀ìrà dhu tí ka kati.

¹⁵ Ìnga t'írìta tó bǐna nà rí ale níri yà dhu mběyi!

¹⁶ Yà indo arí ale núdhe ma mádù àdhà bhà rǒ? Abádhí ùlì ì yà pbanga-tsi dǒ ì nùndu nzónzo bhěyi. Atdídhená ràdù òwu ɔdhiya núnzi rǒ ikù ǒ àti:

¹⁷ «Mă mùm̀ì mbă ɔbè tó adyi r̀ùgě ǒ màtí f̀ùkù, ní nyǐ nyádù ìnzá òbè.

Ndirò mă mùyù mbă izu tó adyi mà f̀ùkù, ní izu àdù ìnzá nyùka.»

¹⁸ Obhó tí, Yùwanì níra, ìnzǐ ndàdù àrà dhu ònyu rǒ, ndirò ìnzǐ ndàdù àrà dhu mà nóm̀vù rǒ. Ní ìndrù adù àtina nzéɛ-alafí r̀arǐ ì kà'ò. ¹⁹ Ndi dhu bhěyi tí, ìndrù t'ídhùnà níra ndàrà dhu ònyù rǒ, ndàdù àrà dhu nóm̀vù rǒ. Ní ìndrù arádù kàtì òna óvò ale tí, ndirò atdídǒ arí ndóm̀vù ale tí. Ndirò abádhí arádù kàtì pàratà tó pbàndómbé mà, yà nzéɛ dhu ònzi arí ale mànà ì nózè ale tí. Pbétù, Kàgàwà arí dhu-ǒnga òvò tí dhu tó obhónga náarí ndàvǐ kpangba kà r̀ónzina dhu-nyutsi.»

Yèsù r̀òrù yà òyá ale núnvò ì ìnzǐ ì a'u tí ndì ndúnɔna dhu kigò dǒ dhu

(Luk 10.13-15)

²⁰ Wò dhu-dzidǒ, Yèsù apè ndòrù atdídǒ yà ábhǒ wiwì nyú ndì ndónzì òyá kigò dǒ, ìnzá ì kigò ǒ ale nùgèrè ì, 'ùbhà f̀iyó nzéɛnga dhu-okú dò rò. Kàti: ²¹ «Kòràzini mà, Bètèsàyidà mànà tó kigò, yà ùkù ndì nònzì wiwì ní'iyana gukyè Tirò mà, Sìdonà mànà tó kigò ǒ ndì nónzì dhu tí, ní ì kigò ǒ ale ní'iyana angyí ì úfǒ gòníyà mberù tí r̀oyá, 'àdù ohu nùtrɔ d̀òya ò, ndíni ì ùgèrè ì, 'ùbhà f̀iyó nzéɛnga dhu navì tí ró. Ní ndì dhu-okú dò rò, nyi nyí'ì àpbè ǒ Kòràzini, ndirò nyi nyí'ì àpbè ǒ Bètèsàyidà.

²² Wò dhu-okú dò rò ní ndi, ma mí dhu òvò kpangba fùkù. Kàgàwà rĩ indrũ-ànyă nítdì nínganí, kítđiá dhu dũkú abhàbhó nyú, ròsè Tirò mà, Sìdònà mànà tó kigò dǒ ndi ndítđina dhu dònă. ²³ Ndirò ìnyi, Kàpèrnàwumù tò kigò, yà ùnú ndi nónzì wìwì ní'iyana gukyè Sòdomò tó kigò ǒ ndi nanzì dhu tí, ní Sòdomò ní'iyana ìnè indo màtí. Ní ndi dhu-okú dò rò, ìnyi, Kàpèrnàwumù tò kigò, nyi nyà'ù tí dhu, ìdzĩ Kàgàwà rārādù nyidzi òrù-akpà ò? Ìnzĩ rádù nyidzi, akekpa màtí. Pbéttù, kà rĩ nyifò obvò, ndàdù nyobvù ìnzĩ aráve dhòdhóhonganà kàzũ ò. ²⁴ Ndi dhu-okú dò rò ní ndi ma mí dhu òvò kpangba fùkù, Kàpèrnàwumù ǒ bhă, Kàgàwà rĩ indrũ-ànyă nítdì nínganí, kòtdiá dhu Kàpèrnàwumù tò kigò dǒ abho nyú, ròsè Sòdomò tò kigò dǒ ndi ndótđina dhu dònă.»

Yēsù rĩ m̀hettù àbhũ afíya rìngyě ì ale núnzi tina ò dhu

(Luk 10.21-22)

²⁵ Tdítđǒ Yēsù adù àtìnà: «Đò, Àba Kàgàwà, òrù-akpà mà, yà adzi mànà ǒ Ádr̀ngbălě, ma m̀fũ nyi atdíđǒ yà ìnga núnì dhu tí ka kózz̀na ale-rǒ nyi nyarù dhu ní nyi nyábhũ àkyăkyè ale nyú r̀nì nídhunĩ. ²⁶ Obhó tí Àbá, nyi nyazè ndi dhu r̀nzì ndi wò dhu bhěyi.»

²⁷ Wò dhu-dzidǒ, kădù àtìnà: «Àbadu níibho wà kóró dhu tó ádr̀ngbănga fudú. Atdí ale mà núnì nzá Kàgàwà t'ídhùnà, pbéttù ka núnì ní kà t'Ábanà kèlě. Ndirò atdí ale mà núnì nzá kà t'Ábanà, pbéttù ka núnì ní ìma kà t'ídhùnà kèlě, yà ma m̀zè m̀vò ka fíyò ale mànà.»

²⁸ Tdítđǒ kădù àtìnà: «Nyìwũ tidu ò, nyĩ kóró yà nyĩ nyìngyě nyĩ, nyădù ì'ì ì nà'è ànò nà dũkú rò. Ní ma mí asota nábhũ fùkù. ²⁹ Nyòsò yà tudú rí'ì kòmò átò tukú, ndirò nyèri fùkù ma múyăna dhu. Obhó tí, ìma ní ndi

ìyò arádi, ndirò yorowà tó afína nà ale. Ndirò ní ndi nyí nyádù asota nábà afiku ò. ³⁰ Obhó tí, pbàkà kòmò ní isó ró'ò kòmò, ndirò pbàkà ànò ní isó inzá ndì nà'è ànò*.»

12

Yèsù bhà irèta sàbatù-idhò dǒ
(*Mrk 2.23-28; Luk 6.1-5*)

¹ Wò dhu-dzidǒ, sàbatù-idhò ǒ, Yèsù mà pbìndà ábhàlǐ mànà náambénà ùda dǒ nganù tó inga òna nǎ údà otu ǒ. Ndi kàsùmì ǒ, kàbhà ábhàlǐ ní'ì àwù nà atdídǒ. Ní ì ábhàlǐ náadù 'òpè, 'òwù otu-igì dǒ rí'ì nganù náfa rǒ, 'ùtsèrě kpǒna liya ò, 'àdù ùkanà. ² Ní Pbàfarisáyó níitdègu wò dhu nǎlǎ, ní abádhí adù àtìna Yèsù nǐ: «Ándà pé pbùkù ábhàlǐ rǐ inzá àkǎ konzì sàbatù-idhò ǒ dhu nónzi.» ³ Ní Yèsù adù dhu àdu abádhí tò ndàti: «Nyí nyàpè tí obhó Dàwudì mà, róná ale mànà náanzì atdiku àwù nà ì í'ì rò dhu nózù*? ⁴ Àbadhi náatsù Kàgàwà bhà idza, ndàdù perè tí ka kùbho Kàgàwà tò m̀gati nùgù, ì r̀nyù r̀nà ale mànà. Wò ndi m̀gati ní'ì inzá àkǎ àbadhi mà, r̀nà ale mànà r̀nyù m̀gati. Pbétù, k̀nyù rádù ale ní'ì pbàkùhání kèlě vǐya dǒ rò*. ⁵ Ndirò, nyí nyózù tí obhó Músà bhà Hyátá ò ka kándì dhu, kati: «Sàbatù-idhò ǒ arí kasu ònzi Kàgàwà bhà idzá, inzi 'ifu ndi idho pbàkùhání, ní dǒ ka r̀rǐ nzi àdù ndi dhu nózù afátá tí?» ⁶ Pbétù, ma mí dhu òvo kpangba fùkù: yà iró rí'ì dhu nósè iwà Kàgàwà bhà idza dònǎ m̀tì. ⁷ Dhu í'ìnà gukye iwà nyí nyúni yà Kàgàwà bhà Andítá r̀nona dhu-tì dhu tí, yà ití rátina: «Ma m̀zè dhu ní izu àbà ka kí

* 11:30 11.30 Kà-tì ní: ma m̀vina nyǒnzi dhu ní isó ró'ò dhu, ndirò ma m̀bhùna nyànò ànò ní isó ró'ò ànò. * 12:3

12.3 1Sà 21.3-7 * 12:4 12.4 Law 24.9

ìndrù dǒ dhu, ìnzǐ ní ìzǎ tó pèrè núbhǒ ka kí idù dhu kèlě*, ní nyǐ nyàmbèná nǝ anyà nítdì yà ìmbǎ rí'í afátá nà ale dǒ. ⁸ Obhó tí, Ìndrù t'ídhùnà ní ndì sàbatù-idhò dǒ Ádrùngbǎle.»

Yèsù rǐ ɔtsúna ótsù ale nígbǎ dhu

(Mrk 3.1-6; Luk 6.6-11)

⁹ Ƴró rò Yèsù níivà ndì, ndàrà òtsù fíyó unduta-dzà ò. ¹⁰ Ní ɔtsúna ótsù atdí ale ní'í anyì idza. Anyì rǒ ì'í ale náazè 'òbhù Yèsù. Ní ndì dhu-okú dò rò, abádhí níivú dhu Yèsù-tsù, 'àti: «Àlě tó Ƴyátá návi tí àvì ìndrù kígbǎ sàbatù-idhò ǒ?» ¹¹ Ní Yèsù adù dhu àdu abádhí tò, ndàti: «Nzínzikù ǒ atdí ale náapé ì'í atdí tàrà nà tí, ndì tàrà ràdù ìtsì ádzí ibhu-akpà ò sàbatù-idhò ǒ, ní ndì ale tí nǝ àdù òfo ndì ibhu-akpà ò, ndàrà kídyì anyì rò? ¹² Ìndrù òsè tí nzá tàrà dònǎ! Nírò, Músà bhà Ƴyátá návi wà kǒnzì ídzìngà ìndrù tò sàbatù-idhò ǒ.» ¹³ Ní Yèsù adù àtìná wò ɔtsúna ótsù ale nǝ: «Ígba ɔtsúná.» Ní ndì ale náadù ɔtsúna nígbà, ndì kǒtsú ràdù ògbù, ròngò yà ídzi rǒ rò rǐ'í ngǎtsì kǒtsú bhèyi.

¹⁴ Ní Pbfàrìsáyó núuvò, 'òwù 'ùndu, ndínǐ ì ìri tí ì ìngbǎ dhu bhèyi màtí ì í Yèsù nábhù kohò dhu dǒ.

Yèsù ní fíndà Kàgàwà ópì kasutále dhu

¹⁵ Yèsù nítdègu wò dhu níri, ní kǎdù ndìvà anyì rǒ rò ndàrà. Ní ábhǒ alé-yà náadù òwu kǒwù ǒ, kà ràdù andì nà rí'í ale nígbǎ kóró. ¹⁶ Pbéttù, kǎyá dhu ɔbi nyú nà abádhí tò, ìnzǐ àdhi màtí ndì ndí'í dhu núnɔ tí ìndrù tò. ¹⁷ Wò dhu anzì ndì ndínǐ yà Kàgàwà núnɔ pòndà nabì Ìsayà-otù ǒ dhu náaká tí. Kǎti:

¹⁸ «Kànǐ ma mópì pbàkà ìnɔ-akpà,

* 12:7 12.7 òsE 6.6

yà atdí dǎ ma mózè alɛ, ndírò afídu arí idha nómuvè
pbìndà dhu dǎ alɛ.

Ma mí kírǎ pbàkà ìlǎ-Àlafí nǎ,

ndírò kà rǎ obhónánga òvɔ kóró pbìrì ǎ alɛ tò.

¹⁹ Kà rǎ nzǎ tsùna nálè atdí alɛ nà màtí, ndírò kà rǎ nzǎ ɔtɛ
ɔrú tǔna nà. Atdí alɛ mà rǎ nzǎ kà-tù ìrì ngu dhà
ǎ rǔtɛ ró.

²⁰ Kà rǎ nzǎ ndì nàtdo ízò nùkò,

ndírò kà rǎ nzǎ núnúnú rǔrù tarà nívě,

ràrà àhu mùlè mà nábhu kà rǎ obhónánga tò dhu ò.

²¹ Ní kóró pbìrì ǎ alɛ náapbáya afíya kà-rǔ tí* .»

Yèsù rǎ ɔtɛ nádù ndì nòbhù alɛ tò dhu

(Mrk 3.22-30; Luk 11.14-23)

²² Nírò ní ndì ìndrù níwú nzéɛ-alafí arí ònà atdí
alɛ nà Yèsù-tí'ò. Ndì alɛ ní'ì ndùmùndúmú, ndírò ìnzǎ
arǔtɛ alɛ. Ní Yèsù igú ka, ràdù ndòpè ndòtè, ndàdù
ìnga àla. ²³ Ní idho nùuko kóró ányìrǎ ì'ì alɛ, abádhí
ràdù àtìna: «Tí nzǎ Dàwudì t'ídhùnà yà?» ²⁴ Pbétù,
abádhí rǔnɔna dhu nìrì Pbàfàrisáyó náadù àtìna: «Yàrí
alɛ náarí nzéɛ-alafí nódì Bèlìzèbulì tí kátina pfòmvo ǎ
kamà bhà ádrùngbǎnga tó ɔbì nǎ.»

²⁵ Pbétù Yèsù nùuni abádhí rǎrèna dhu, ní kǎdù àtìna
abádhí nǎ: «Atdí ádrùngbǎ kamà bhà pbìrì ǎ alɛ náapè
ambɛ 'ùgyè dǎ nzínziya ǎ, ní ndì ádrùngbǎ kamà bhà
idzi-tsù ràdù ndòdì òdì tí. Atdí kígò ǎ alɛ mà, ndírò
atdí ɔdhi mà náapè àmbɛ anya nónzì dǎ nzínziya ǎ, ní ì
kígò náarí nzǎ àpɛɛ, ndírò ì alɛ tó ɔdhi-tì náarí nzǎ ìde.

²⁶ Ní pfòmvo Sìtanì náapè àdù ndòpè ndòdì pfòmvo, ní
ka nádù ì'ì ndùgye rí ndítírò alɛ. Ní kàbhà ádrùngbǎnga
tó idzi ràdù àpɛɛ ìngbǎ dhu bhèyi? ²⁷ Ndírò, ma mapé ì'ì
Bèlìzèbulì bhà ɔbì nǎ ma márí nzéɛ-alafí nódì dhu tí, ní

* 12:21 12.21 Ìsa 42.1-4

fùkù inzo náarádù kòdì àdhi bhà obi nǎ? Ndi dhu-okú dò rò ní ndi, abádhí nítidiya ndi ànyákù. ²⁸ Pbéù, dhu apé ìì Kàgàwà bhà ìlǎ-Alafí bhà obi nǎ ma mǎrí nzéE-alafí nódi dhu tí, ní òrù-akpà ò Ádrùngbǎ kamà Kàgàwà bhà idzi nǎrà wà àhù bvùkù. ²⁹ Ìnzǎ atdí ale mà rǎdù òtsù obi nǎ ìdzǎdzò ale bhà idza, ndàdù kàbhà idzá dhu nùmbà, ìnzá ndì ndùtsì ndi ìdzǎdzò ale angyi rórò. Pbéù ka ndì ndùtsì dhu-dzidò nga ní ndi kà rǎdù kóró kàbhà idzá dhu nùmbà nǎ. ³⁰ Ìmbǎ ríì tìdu ònǎ rò ale ní pbàkà òmvù. Ndirò ìnzǎ rí dhu-tsù ùndù* atdíkpá ma mànà ale, ní rǎ dhu ìnda ìnda tí rùdú rò. ³¹ Ndi dhu-okú dò rò ní ndi ma mí kùno kpangba fùkù: ìndrù náabáya àbà kóró fíyó nzéE nga mà, Kàgàwà nǎ ì arí dhu ùno nzéE dhu mànà dhu tó ubàta. Pbéù, Kàgàwà bhà ìlǎ-Alafí nǎ rí dhu ùno nzéE ale, náabáya nzǎ ubàta akèkpá màtí. ³² Ìndrù t'ídhùnà nǎ rí nzéE dhu ùno ale náabáya àbà ubàta. Pbéù, Kàgàwà bhà ìlǎ-Alafí nǎ rí nzéE dhu ùno ale náabáya nzǎ ubàta, yà kombí ríì kàsùmì ò màtí, ndirò olù rǎrà kàsùmì ò màtí.»

Itsu núnǎ ka karí kpǎna rǎ

(Luk 6.43-45)

³³ Wò dhu-dzidò, Yèsù adù àtìna: «Atdí itsu náapé ìì idzi itsu-tidò tí, ní ndi itsu rǎdù ì'onà ní idzi itsu-kpǎ-tidò. Ndirò itsu náapé ìì nzéE itsu-tidò tí, ní ndi itsu rǎdù ì'onà ní nzéE itsu-kpǎ-tidò. Obhó tí, itsu núnǎ ka karí kpǎna rǎ. ³⁴ Nyǎ, ámvò tó osu tó rùgànda tírò, idzi òte rǎdù àhù ìngbǎ dhu bhèyi likù ò rò, àzèmbè nyǎ nongó ìì nzéE ale nyù? Obhó tí, ale-tsù arórìna dhu ní ale-afí àlè nǎ ìrèta. ³⁵ Idzi afina nà ale-afí ò rò aráhu dhu

* ^{12:30} ^{12:30} Hó dhu-tsù ùndù ka kí dhu-tì rǎdù ìì tàrà-tsù ùndù ka kí dhu tí, ndirò ngàtsi nǎ ònzi-bvù ònyù-tsù ùndù ka kí dhu tí.

ní ídzi dhu, ndirò nzÉrE afína nà aE-afí ò rò aráhu dhu ní nzÉrE dhu. ³⁶ Ma mí obhó dhu núnò fùkù, Kàgàwà rǐ ìndrù-ànyá ìtdì nínganí, kàraya ìndrù návi rǒ ràwE yà ì unò ìmbǎ tǐna nà dhu mà kóró. ³⁷ Obhó tí, tsùnù-bvù rǒ ní ndi ka kòzúya nyi obhónángatáE tí, ndirò tsùnù-bvù rǒ ní ndi ka kòtdíya anya dùnú.»

*Yèsù àví ka kí rònzì wìwì dhu
(Mrk 8.11-12; Luk 11.29-32)*

³⁸ Wò dhu-dzidǒ, Músà bhà Úyátá tó ngúfe màlímó mà, ngúfe Pbàfàrisáyó mànà náati Yèsù ní: «Màlimó, mà mòzè nyonzi wìwì ndíní mà mala tí.» ³⁹ Ní Yèsù adù dhu àdu abádhí tò ndàti: «Indo aríí aE narí nzÉrE aE, ndirò abádhí náarí nzǐ Kàgàwà ózè dhu ònzì. Abádhí òzè kònzì wìwì kèlě fíyò, ní ka kí nzǐ atdí wìwì mà nónzi abádhí tò. Pbétù, abádhí tò ka kávína dhu ní nabi Yǒnà rǒ ndi nanzi wìwì kèlě. ⁴⁰ Àdhàdhì nabi Yǒnà náadhò ìbhù idhò ádrùngbǎ ìbhě-yà-ba ò dhu bhěyi tí, ní ndi dhu bhěyi tí, Ìndrù t'ídhùnà nòòdhóya ìbhù idhò adzi ò. ⁴¹ Nabi Yǒnà rǓnòna Kàgàwà bhà Ídzi Màkùrù ì ìrì rò, Nínawè tó kigò ǒ bhà núugèrè ì, 'ùbhà fíyó nzÉrE nga. Ní ndi dhu-okú dò rò, Kàgàwà rǐ ìndrù-ànyá nítđì nínganí, Nínawè ǒ bhà níivàya ì 'ìkò indo arí aE-nyìkpa rǒ, 'adù abádhí-ànyá nítđì. Ndirò yà onzìkú idè aE nòsè wà Yǒnà dònǎ. ⁴² Músungú dònǎ rò aríí Sabà tí kátina pbìrì ǒ tsìbhà ádrùngbǎ kamà níira yà adzi-tsù ódì ndi ì rò, ndìrà yà dhu-ǒnga t'òvòta nuni ádrùngbǎ kamà Sòlòmònì rǓnòna oTE níri. Ní ndi dhu-okú dò rò, Kàgàwà rǐ ìndrù-ànyá nítđì nínganí, íyàdhíyà níivàya ndi, ndidè indo arí aE-nyìkpa rǒ, ndàdù abádhí-ànyá nítđì. Pbétù, yà onzìkú idè aE nòsè wà Sòlòmònì dònǎ màtí.»

NzÉrE-alafí rĭ ndàdù tdítđǒ yà ndì ndáhu ònà rò ale ò dhu

(Luk 11.24-26)

⁴³ Yĕsù adù àtìnà tdítđǒ: «NzÉrE-alafí náapÉ àhu atdí ale ò rò, ní kà rǎdù àrà, ndùbhi rùngù ònǎ, ndámbe ndì ndàrà ndàso róngà nómÈ dǒ, ìnzĭ ndàdù àbàna. ⁴⁴ Ní kà rǎdù àtìnà afína ò: «Ma mí madù yà ma mahù ònà rò pbàkà idza ò.» Ányì kàdu ndì rò, kà rĭ ndì idza nótù tírǒrò, iwà ka kàtsù ònánnga, kadù òbhòlòná mbèyi nyú ró. ⁴⁵ Nírò ní ndì kà rǎdù àrà àrùbhù ngùkpà nzÉrE-alafí, yà atdíđǒ òrù ròsè dóna nǎ núnzi, 'iwù òtsù mànà atdíkpá ndì ale ò. Ní wò dhu-dzidǒ, ndì ale bhà ófò rǎdù ì'ì nzÉrE nyú ròsè yà angyi ì'ì kàbhà ófò dónǎ. Ní ndì dhu ní'iyà ndì dhu bhèyi tí yà indo arí nzÉrE ale tò.»

Yĕsù tsánà mà kà t'ádóna mànà

(Mrk 3.31-35; Luk 8.19-21)

⁴⁶ Yĕsù rĭ dhu òvò ìndrù tò ònà kàsùmì ǒ, kà-tsánà mà kà t'ádóna mànà níiwú ùvò kà rĭ'ì ònà idza-lí. Ní abádhí níitsi iko irinǎ rò, 'adù 'òzè ndínì ì ɔtE tí Yĕsù nà. ⁴⁷ Ní atdí ale náadù àtìnà Yĕsù nĭ: «'fyanù mà adónù mànà rĭ'ì irí, ní abádhí òzè 'òtÈ ìnyì nà.» ⁴⁸ Ní Yĕsù adù dhu ìvu ndì ale-tsù ndàti: «'fyađu ní àdhi, ndirò adódu ní àdhi mà?» ⁴⁹ Tdítdǒ kǎdù pbìndà ábhàlĭ nítÈ ɔtsùna nĭ, ndàdù àtìnà: «Kànĭ 'fyađu mà, adódu mànà. ⁵⁰ Obhó tí, adòdu, awèdu, ndirò 'fyađu ní yà òrù-akpà ò arí'ì Àbadu Kàgàwà ózè dhu ònzi arí ale.»

13

ǒnyù-tsè òrE rí ale tó mbóli

(Mrk 4.1-9; Luk 8.4-8)

¹ Ndi nánganĭ tí, Yĕsù náahù idza rò, ndàdù àrà àdi rÈrù-bidǒ. ² Ní, ádrùngbǎ ihé-yà nyú núundu ì, ì

ràkpòrò kà-ngbò. Ní ndi dhu-okú dò rò, kǎdù ùpo, ndàdi ibhú ò. Ihé-yà náadù òko rèrù-bidǒ. ³ Yèsù núnò ábhǒ dhu nyú abádhí tò mbólí ǒ, ndàti: «Atdí ale náahù ndàmbe ònyù-tse nórè dǒ. ⁴ Ní yà ònyù-tse nóre kà rǐ pbìndà ìnga ǒ òná kàsùmì ǒ, atdídhená itse náawà ì otu-gì dǒ. Ní àrè náadù iwu, 'ùbhí ì itse otu-gì dǒ rò. ⁵ Ngǔkpà-tsí náadù 'àwà ìmbǎ adzi rǐ'ì abhò dóná odu-kengerè dǒ. † itse nínga kòmbómbí, ìmbǎ adzi rǐ'ì abhò tsiyà nídhunǐ. ⁶ Pbétù, adyifò nítdègu ìka, ní kǎdù wò ìngìngà ònyù-nzo núbì, ràdù òtdyù, ìnzá ivéya nòtsù ádzàdzí adzi ò nídhunǐ. ⁷ Atdí dhená itse náawà ì okpèya nà itsukpó-nzo nzínzi ǒ. † okpèya nà itsukpó-nzo náadù òvi kòmbómbí, 'àdù wò ìngìngà ídzi ònyù nùtsì. ⁸ Pbétù ngǔkpà itse náawà ì ídzi adzi ǒ. Ní ì itse-tsí náá'ò, atdí dhená ròdhì atdátdí miyà itse, ngǔkpà ròdhì azàzá kumì itse, ndirò ngǔkpà ràdù ìbhìbhú kumì itse nódhì.»

⁹ Yèsù adù àtìnà tdítǒ ihé-yà nǐ: «Ìnga t'írìta tó bǐna nà rǐ'ì ale náká ndìrì yà ma múnòna dhu mběyi!»

*Ádhu Yèsù náaràná òtè rǒ mbólí ǒ ní?
(Mrk 4.10-12; Luk 8.9-10)*

¹⁰ Wò dhu-dzidǒ ní ndi, Yèsù bhà ábhàlǐ náandrì kà-tí'ò, 'àdù dhu nívu kà-tsù 'àti: «Ádhu nyi nyarí dhu núnò ihé-yà tò mbólí ǒ tí nǐ?» ¹¹ Ní Yèsù adù dhu àdu abádhí tò, ndàti: «Kàgàwà nábhù wà nyǐ nyùni òrù-akpà ǒ Ádrùngbǎ kamà bhà idzi-nyùtsì ndì nórù dhu, pbétù abádhí nùni nzá ka. ¹² Obhó tí, dhu nà arǐ'ì ale tò, ka kabhùya dhu abhò, ràdù ì'ì dhu nà abhò nyú ròsè. Pbétù, akèkpá arǐ'ì dhu nà ale, ní-fó rò ka kakòya ndi ákě fénángba mà kóró. ¹³ Ndi dhu-okú dò rò ní ndi ma mǎrì dhu núnò abádhí tò mbólí ǒ, ndínǐ abádhí nóowu tí ìnga nándà rò, ìnzǐ 'àdù dhu nála. Abádhí nóowu tí bǐya

níkpèlè rǒ, ìnzǐ 'àdù dhu nírì, ndirò ìnzǐ ndi dhu ràdù dòya nálá. ¹⁴ Ndi dhu bhěyi ní ndi, nabì Ìsayà núuɔ dhu ràdù àkǎ. Kǎtì:

Kàgàwà ràtìna: «Nyǐ nyǐ ìnga nírì ìrì mběyi nyú, pbétù ìnzǐ yà nyǐ nyǐrì dhu ràdù dükù àlú akεkpá màtí. Nyǐ nyǐ ìnga nánda ànda mběyi nyú, pbétù ìnzǐ nyädù atdí dhu mà nála.

¹⁵ Obhó tí, atdí dhu mà náarí nǐ kàrí alε-afí-ngbò núbèlè.

Abádhí núrǐ bǐya,
ndirò abádhí núpǐ nyìkpóya,
akyε ì alana nga nǐ,
akyε ì ìrina nga nǐ,
ndirò akyε dhu alúna dòya,
'àdù 'ùgèrè 'ùbhà fíyó nzérεnga,
madù ì nígu nǐ*»

¹⁶ Pbétù, nyǐ ní ndi hirò nyǐ nyónzì, yà nyìkpókù náarí ìnga nálá, ndirò bǐkù ràdù ìnga nírì rò. ¹⁷ Ma mí obhó dhu núuɔ fùkù, ibí pbànábí mà, obhónánga ònzì arí alε màna, náazè 'àla yà kombí nyǐ nyálàna dhu, pbétù abádhí náadù nzá kàla. Abádhí náazè 'ìrì yà nyǐ nyírìna kòmbí dhu, pbétù abádhí náadù nzá kèrì.»

ònyù-tse òrε rí alε tó mbólí-tì

(Mrk 4.13-20; Luk 8.11-15)

¹⁸ Yèsù adù àtìna tdítǒ pbìnda ábhàlǐ nǐ: «Nyǐrì pé yà ònyù-tse nórε rí alε tó mbólí-tì. ¹⁹ Òrù-akpá ò Ádrùngbǎ kamà Kàgàwà rǐ idzi ònyù ìndrù dǒ dhu dǒ ka kúnɔna dhu nírì rí alε, ìnzǐ ndi dhu ràdù dòya àlú, núlì ì yà itse náawà ì òyá otu-gì-dò bhěyi. Pǎmvo ràdù ìrà, ndàdù yà abádhí-afí ò ka kòzò ote núwa abádhí-afí ò rò.

* 13:15 13.15 Ìsa 6.9-10

²⁰ Ngũkpà ale nùli ì yà itse náawà ì òyá, ìmbà ábhõ adzi nà dóná odu-kengere-dò bhěyi. Abádhí rĩ Kàgàwà bhà òte níri, 'adù àkónà dhèdhe nyú nà ányìrõ rò tí. ²¹ Abádhí rĩ nzi àdù kàbhù ivéna ròdì ndì afíya ò. Pbétù, abádhí rãdù ì àpba ndì òte rõ ákě kàsùmì kèlě tí. Ní yà àpbe mà, avuta mànà nópè ì Kàgàwà bhà òte-okú dò rò rò, abádhí rãdù fíyó a'uta núbhà ányìrõ rò tí.

²² Ngũkpà ale-tsí tdítđ, nùli ì yà itse náawà ì nzínziya ò okpèya nà itsukpó-nzo bhěyi. Abádhí rĩ Kàgàwà bhà òte níri, pbétù yà adzi ò irèta mà, yà adzi dõ ònzi náaràbhùna títò tò dhèdhe mànà dhu ràdù ndì òte nùtsì ìnzì ròdhì itse. ²³ Ndirò, ngũkpà ale nùli ì yà itse náawà ì ònà ídzi adzi bhěyi. Ì ale náarí Kàgàwà bhà òte níri, 'adù à'ùnà. Ndirò abádhí ní ì itse òdhì rádù: atdídhená ròdhì ka atdátđí miyà, ngũkpà ròdhì ka azàzá kumì, ndirò ngũkpà-tsí ràdù ìbhìbhù kumì nódhì.»

Nganù nzínzi ò ìngà nzére írí-tidò tó mbólí

²⁴ Wò dhu-dzidõ, Yèsù náawe ngàtsi mbólí ihé-yà tò ndàti: «Kànĩ òrù-akpà ò Ádrùngbã kamà Kàgàwà bhà idzi nófõ ndì nà dhu: Atdí ale náazò ídzi nganù-tse pbindà ìnga ò. ²⁵ Ní atdíku kúbhingánã, idhò ò kóró ale rĩ rórò, òmvũ níira, ndòzò nzére írí-tidò tó itse ndì nganù nzínzi ò, ndàdù àrà. ²⁶ Wò nganù níitdègu ìnga, ndòvì, ndàdù nditù, ní wò nzére írí-tidò náadù ìnga, ndòvì átò. ²⁷ Ní wò ìnga-àbadhi bhà kasutále níiwú kà-ti'ò, 'ivũ dhu kà-tsũ, 'àti: «Ádrùngbãlè, nyi nyazò ìnga ò dhu ní tí obhó ídzi nganù-tse? Olu, wò nzére írí-tidò nádù ìrà àdhà rò?» ²⁸ Wò ìnga-àbadhi náadù dhu àdu kasutále tò ndàti: «Òmvũ ní ndì wò dhu nónzi.» Kòkò kasutále náadù dhu ìvu tdítđ kà-tsũ 'àti: «Nyi nyòzè tí nzá mowù ì nzére írí nódru?» ²⁹ Ní ìnga-àbadhi náadù dhu àdu abádhí tò,

ndàti: «Inzá ma mòzè nyòwù kòdrù, akye nyí nyadùna nganù nókpò átò kòdrù nyí nyí rò nǎ. ³⁰ Nyitse pé abádhí rovi atdíkpá, ràrà àhù nganù nótse ka kowuya òná idhò ò. Ndi nínganí ní ndi ma matiya nganù nótse rí ale nǎ: Nyòdrù pé wò nzéE irí nyùtsì dònà tí, ndínǎ kùbì tí kàzù ò. Ndirò, nyàdù nyòtse nganù, nyàdù ùndunà nyùli óngòlǎ ò.»»

Hàradalì-kpò tó mbólí

(Mrk 4.30-32; Luk 13.18-19)

³¹ Tdítdǒ, Yèsù adù ngàtsi mbólí náwe ihé-yà tò, ndàti: «Drù-akpà ò Ádrùngbǎ kamà Kàgàwà bhà idzi níli ndi pbìndà ìnga ò atdí ale nídyi ndòzò hàradalì-kpò bhèyi. ³² Ndi hàradalì-kpò ní ákèkpá dhu-tútù-ngba nyú kóró itse nzínzi ò. Pbétù kǎpé ìnga, ndàdù òvi, ní kǎradù òse yà ìnga ò ka karí òzòna kóró itsukpò dònǎ. Ndirò, kǎradù òngo itsú-yà-ba tí, àrè mà ràdù òwu idzàya nòsì rǒ ɔpbina nzínzi ò.»»

Afi tó mbólí

(Luk 13.20-21)

³³ Yèsù adù yàrí ngàtsi mbólí náwe tdítdǒ abádhí tò, ndàti: «Drù-akpà ò Ádrùngbǎ kamà Kàgàwà bhà idzi níli ndi yà tsìbhále rídyina ndàngbǒ nganù-ra tó óyǒ kumì dòná imbò nà kilo ò afi bhèyi. Ní ndi dhu ràdù ndi idyi nábhù rìvù kóró.»»

Ádhu Yèsù náaràna òte rǒ mbólí ò nǎ?

(Mrk 4.33-34)

³⁴ Yèsù náawe kóró kòrí dhu mbólí ò ihé-yà tò. Kàràna nǎ atdí dhu mà núnò rǒ abádhí tò ìnzá ndi ndàwe mbólí ò rórò, ³⁵ ndínǎ Kàgàwà bhà nabì nùunò dhu náaká tí. Kǎti: «Ma múnɔya dhu abádhí tò mbólí ò,

ndirò ma maweya ya òdhù ò aróko ya Kàgàwà anzina ya adzi ònà idho ò rò kóró dhu abádhí tò.»

Nzére irí-tidò tó mbólí-tì

³⁶ Wò dhu-dzidò, Yèsù nùubhà wòrí ihé-ya, ndàdù òtsù idza. Ní kàbhà ábhàlì náadù òtsù kà-tí'ò, 'adù àtìnà kà nì: «Áwě pé wò inga ò inga nzére irí-tidò tó mbólí-tì fàkà.» ³⁷ Ní Yèsù adù dhu àdu abádhí tò, ndàtì: «Yà idzi itse òzò rí ale ní Ìndrù t'ídhùnà. ³⁸ Itse òzò ka kí ònà inga ní ya adzi. Ndi idzi itse ní òrù-akpà ò Ádrùngbà kamà Kàgàwà rí idzi ònyà dòyá ale. Nzére irí-tidò ní Nzére ale, Pfòmvo bhà inzo. ³⁹ Yà ndi nzére irí-tidò nózò òmvù ní Pfòmvo. Nganù nótse ka kí inga ò rò dhu ní ya adzi ò dhu-tsù rí ndòdì ònà idho. Ndirò, nganù òtse rí ale ní Kàgàwà bhà màlàyíkà. ⁴⁰ Ní àdhàdhì ka karí nzére irí nùndù inga ò rò kùbì kàzù ò dhu bhèyi, ndi dhu onziya ndi ndi dhu bhèyi tí, ya adzi ò dhu-tsù ritsi ndòdì nìnganí. ⁴¹ Ní, Ìndrù t'ídhùnà náaviya pòndà màlàyíkà rìwù ya ngùkpà ale nábhù arí rònzi nzérenga ale mà, ya nzérenga nónzi arí ale mànà nípfo pòndà ádrùngbànga tó idzi ò rò. ⁴² I màlàyíkà náadùya abádhí nàwà ya ìnzì aráve dhòdhódhóngà nà kàzù ò. Anyè nì'ya odzi mà, ale-kù t'átrita mànà. ⁴³ Ní, obhónángatále náambèya ùmbìlì dō adyifò bhèyi òrù-akpà ò arí'ì Abayà Kàgàwà bhà ádrùngbànga tó idzi ò. Inga t'írìta tó bina nà rí'ì ale, náká ndirò ya ma múnna dhu.»

Inga ò ka kórù ábhò odzina nà dhu tó mbólí

⁴⁴ Tdítdò Yèsù ati: «Òrù-akpà ò Ádrùngbà kamà Kàgàwà bhà idzi nìlì ndi inga ò ndi nórù ábhò odzina nà dhu bhèyi. Atdí ale náapé kàbà, ní ndi ale rādù kidyì,

ndòrù tdítđđ ndi inga ǒ tí. Wò dhu-dzidǒ, ábhǒ dhèdhe-okú dò rò, kà rǎdù àrà, ndùdzí kóró fóná arí'ì dhu-tsí, ndàdù ìrà ndi inga nódzi fíndà.»

Ábhǒ odzina nà yòkpó tó mbólí

⁴⁵ Wò dhu-dzidǒ, Yèsù atí ihé-yà nǐ: «Ǿrù-akpà ǒ Ádrùngbǎ kamà Kàgàwà bhà idzi níli ndi ùyùya yòkpó nóme rí ndòdzì dhu t'údzítátále bhěyi. ⁴⁶ Ǿrù odzina rǐ'ì atdí yòkpó ndi ndàbà rò, ní kà rǎdù àrà, ndùdzí kóró fóná arí'ì dhu, ndàdù ndi yòkpó nódzi.»

ìbhè-mbí tó mbólí

⁴⁷ Yèsù adù àtìnà tdítđđ abádhí nǐ: «Ǿrù-akpà ǒ Ádrùngbǎ kamà Kàgàwà bhà idzi níli ndi rèrù ò ka kùpe ìbhè t'óhota tó imbi bhěyi. Ndi imbi rǎdù kóró ìbhe-tidò nótì. ⁴⁸ Kǎpé àle ìbhè nǐ, ní ka nùpenà ale rǎdù kàdhà, 'ìpfo idha-bidò, 'àdù òko obvò ìbhè-ǒnga t'óvòta tò. Abádhí rǎdù ídzi ìbhè nùdo fíyó sěngè ò, 'àdù nzére-tsí náwà.

⁴⁹ Dhu Ǿnziya ndi ndi dhu bhěyi tí yà adzi ǒ dhu-tsu rǐ ndòdì nínganí. Kàgàwà bhà màlàyíkà níwúya, 'àdù nzérenga Ǿnzi arí ale nípfo obhónángatále nzínzi ǒ rò. ⁵⁰ Abádhí náadùya i nzérengatále náwà ìnzǐ aráve dhòdhòdhónganà kàzù ò. Ányì ní'íya Ǿdzi mà, ale-kù t'átrita mànà.»

Dhu-Ǿwútá mà, dhu-ayí mànà tó mbólí

⁵¹ Wò dhu-dzidǒ, Yèsù adù dhu ìvu pbìndà ábhàlǐ-tsu, ndàtì: «Yà ma màwe kóró dhu nálǔ tí wà dǔku?» Ní abádhí adù dhu àdu kà tò, 'àtì: «'wà dǒka nálǔ.» ⁵² Ní Yèsù adù atìnà abádhí nǐ: «Ndi dhu-okú dò rò ní ndi, Ǿrù-akpà ò Ádrùngbǎ kamà Kàgàwà bhà idzi dǒ ka kúdhe dhu fíndà Músà bhà Ƴyátá tó atdí màlimò, rǎdù ndìli atdí

idza-àbadhi, yà pbìndà ongyéngá nódò ndì ndarí ònà dhu ò rò arí dhu-owútá mà, dhu-ayí mànà nípfõ bhëyi.»

Nàzàretì tó kigò ǒ bhà ná'ù nzá Yèsù dhu

(Mrk 6.1-6; Luk 4.16-30)

⁵³ Yèsù níitdègu kǒkò mbólí t'áweta nító, ní kǎdù ndìvà ndàrà ányìrǒ rò. ⁵⁴ Kǎdù àrà yà ndì ndavi ònà kigò ò. Kǎdù ndòpè ndàrà dhu núdhe rǒ ìndrù tò fíyó unduta-dzà ǒ rò. Ní yà kà rǔnɔna dhu níri rí aɛ idhɔ nùukɔ atdíǒ. Abádhí náambénà àtìnà dǒ: «Wò inga t'únita-tidò mà wíwì t'ónzita tó ɔbi mànà ní kǎbà àdhà? ⁵⁵ Ka tí obhó sàpàtì t'ídhùnà? Kà-tsánà-ɔvò tí obhó Màriyà? Ndirò, kà t'ádóna tí obhó Yàkòbhò mà, Yòzefù mà, Sìmonì mà, Yudhà mànà? ⁵⁶ Ndirò kóró kà t'áwéna nátí obhó òko ìrǒ àlè-nzínzì ǒ? Ní kóró kǒkò dhu kǎbà àdhà?» ⁵⁷ Ní wò dhu-okú dǒ rò, abádhí nóowúnà nzì kà rǔnɔna dhu ná'ù rǒ. Nírò ní ndì Yèsù adù àtìnà abádhí nì: «Nabì nífù ka karí kóró ngari ǒ. Pbétù, ndì nyù ka kadhè ònà kigò ǒ, ndirò fí-dzá bhà nzínzì ǒ, kǎrí'ì mbǎ ifuta nà.» ⁵⁸ Ní wò ìmbǎ abádhí rǐ'ì a'uta nà dhu-okú dǒ rò, Yèsù adù nzá ábhǒ wíwì nónzì ányìrǒ.

14

Bàtizò nubhónà Yùwanì bhà ɔve

(Mrk 6.14-29; Luk 9.7-9)

¹ Hèrɔdè ní'ì Gálilayà tó pbìri ǒ lèwalì tí ònà kàsùmì ǒ, kǎri Yèsù dǒ ka kúnɔna dhu. ² Ní kǎdù àtìnà pbìndà kasutále nì: «Bàtizò nubhónà Yùwanì ní wò ndì nìngbè ɔve-bvù rò. Ndí dhu-okú dǒ rò ní ndì, kà rǐ'ì wíwì t'ónzita tó ɔbi nà.»

³ Wò ndì Hèrɔdè ní ndì uyátá nabhù kosò Yùwanì, kadù ùtsìnà kidò imbi ò. Kǎnzì ndì dhu, adònà Filipòve, Hèròdiyà-okú dǒ rò.

⁴ Obhó tí, Yùwanì ongónà àtìna inzà dhu rākă Hèròdè rìdìyì Hèròdiyà venà tí. ⁵ Ní wò dhu-okú dò rò, Hèròdè nóongónà ndòzè ndàbhù Yùwanì kohò. Pbéù, kǒngónà ihé-yà ɔdò nónzì, kóró ale nùni dhu Yùwanì rārì Kàgàwà bhà nabì nídhunì.

⁶ Ní atdíku, Hèròdè rì ndì ka kadhì òná idhò nírè nínganì, Hèròdiyà bhà tsìbhíngba náabè yà Hèròdè núnzìnà ale-ònzì, ndì ɔbé ràdù Hèròdè-nyìkpó nófò atdídǒ. ⁷ Ní ndì dhu-okú dò rò, kǎdù dhu ɔtsò ndàtì, ndì rārì kóró dhu-tsí yà ndì tsìbhíngba rǒnzina-fóná nábhù kà tò. ⁸ Ní íyànà òvò fíndà dhu-okú dò rò, ndì tsìbhíngba náadù àtìna Hèròdè nǐ: «Íbhò bàtizò ùbhò arí Yùwanì-dò fudú iró tsàlìtsalì dǒ!» ⁹ Ní izu nùuka ádrùngbǎ kamà Hèròdè atdídǒ wò dhu-okú dò rò. Pbéù, angyangyi ndì ndòtsònà dhu yà ndì ndúnzìnà ale-ònzì rò dhu-okú dò rò, kǎdù dhu ùya ndínì kabhù tí Yùwanì-dò kà tò. ¹⁰ Ní kǎdù atdí ale návi ràrà Yùwanì-dò nókèrè imbi ò rò. ¹¹ Wò ale adù ìrà Yùwanì-dò nà tsàlìtsalì dǒ rò, ndàdù àbhùnà wò tsìbhíngba-fó, kà ràdù àrà àbhùnà íyànà-fó. ¹² Yùwanì bhà ábhàlì náadù ìwu kǎ-bvò nídyì, 'òwù òtdùnà. Abádhí adù òwu wò ndì nònzì dhu òyì nà Yèsù tò.

Yèsù rì imbò lufù ale nóngu dhu

(Mrk 6.30-44; Luk 9.10-17; Yùw 6.1-14)

¹³ Bàtizò nubhónà Yùwanì nówè dhu ndì ndìrì rò, Yèsù níivà ndì uró rò ibhú ǒ, ndàrà atdí rò atdí rùngù tí rì ngari ò. Pbéù, kà ràrà dhu nìrì ihé-yà náadù ùvò fíyó kígò ǒ rò, 'òwù kǒwù ǒ pǒya dǒ, idha-gì dònǎ.

¹⁴ Ibhú ò rò ndì ndàhù rò, Yèsù náala ádrùngbǎ ihé-yà, ndàdù izu nába atdídǒ abádhí dǒ. Ní kǎdù ndòpè ndìgù abádhí ìwù nà andítále.

¹⁵ Pbítsòngănă, Yěsù bhà ábhàlǐ níwú kà-tí'ò, 'àdù àtìnà kà nǐ: «Inga náti iwà, ndírò iró nga rǐ'ì igi. Ní áví kókò alɛ ràdù ì pbanga-tsidò, ndíní ì udzí tí ònyù fíyò.»
¹⁶ Ní Yěsù adù dhu àdu pbìndà ábhàlǐ tò ndàti: «Inzá dhu àkă abádhí ròwù pbanga-tsidò! Nyàbhù ònyù nyǐ-tírò abádhí tò.»
¹⁷ Pbétsù, abádhí náadù dhu àdu Yěsù tò, 'àti: «Ònyù tí mǎ mí'ì nà iró dhu ní imbò mùgatì mà, óyò ìbhè màná kèlè.»
¹⁸ Yěsù adù àtìnà abádhí nǐ: «Nyìwù ì dhu nà àzú fudu ò.»
¹⁹ Nírò ní ndì Yěsù náadù kòrí alé-yà návi ròkò obvò irí dǒ. Kǎdù kókò imbò mùgatì nùgù, óyò ìbhè màná ndùlǔ fóná. Tdítdǒ kǎdù òrù-akpà ò nga nándà, ndàdù Kàgàwà nónzi ràso ì dhu. Wò dhu-dzidǒ, kǎdù mùgatì-ònga nùkò, ndùbho pbìndà ábhàlǐ-fó, abádhí ràdù ùndòná ihé-yà-fó.
²⁰ Kóró alɛ náanyù dhu, ì rùlè nǐ àkákă dhu-bvǔ. Wò dhu-dzidǒ, Yěsù bhà ábhàlǐ núundu òdòdì ònyù-go-tsù, ì rìrǎ idre dóná óyò nà sǐngè nǐ.
²¹ Dhu nanyù alɛ-bvù ní'ì mbèmbè imbò lufù kpabhále, inzá ka kòzù vèbhále mà, nzónzo màná rórò.

*Yěsù rǔbhi rèrù dǒ dhu
 (Mrk 6.45-52; Yùw 6.15-21)*

²² Ányìrǒ rò tí, Yěsù náavi pbìndà ábhàlǐ rùpò ibhú ò, ndíní ada tí angyi fíndà rèrù-adzè, ihé-yà náví ndì ndí ràdu ì ìbha òna nǎ.
²³ Abádhí ndì ndàdu dhu lutìná, kǎdù ùpo pbìrì dǒ, ndàrà ndítsò. Ní inga náti rò, kátù ndì atdíró ányì.
²⁴ Ibhú náadù ì'ì iwà ndì ndàrà ìtse nyú ìdha-bidǒ rò ró. Mùkurà núubhínà ndùpbì rǒ ibhú rǒ, awɛ ròpili tùm̀bà tí abádhí-nyìkpa rǒ nídhunǐ.

²⁵ Ní à'ù-akpà-òngǒ ǒ, Yěsù adì ndàmbe ìrà dǒ pbìndà ábhàlǐ-tí'ò ìdha dǒ ndì ndúbhi rórò.
²⁶ Ní, ìdha dǒ kà rǔbhi dhu ì àla rò, ɔdɔ níisí atdírdǒ abádhí ò, 'àdù àtìnà: «Mìgìngò ní yà!» Ní abádhí náapè 'àmbe ùkù dǒ ɔdɔ rǐ

'ènzi dhu-okú dò rò. ²⁷ Nírò ní ndi Yèsù náadù tūna náfò abádhí tò ndàti: «Nyòtù afíkù! Ima ní yà, ìnzì nyònzì ɔɔɔ!» ²⁸ Ní PÉTÈRÙ adù àtìna kà nǎ: «Ádrùngbálé, ìnyi tí kápé ì'í, ní áví ma marà tìnù ò idha dǒ.» ²⁹ Ní Yèsù adù àtìna kà nǎ: «Írà nà!» Ní PÉTÈRÙ ifo ibhú ò rò, ndàmbe ùbhi dǒ idha dǒ Yèsù-tí'ò ndì ndàrà rò. ³⁰ PÉTÈRÙ, awé rǒpili ɔbi nà dhu ndì ndàla rò, ɔɔɔ níisí àbadhi ò. Ní idha ò ndì ndòpè ndòsù rò, kǎkù: «Ádrùngbálé ígǔ ma!» ³¹ Ányìrǒ rò tí, Yèsù adù ɔtsúna nágba, ndálǔ ka, ndàdù àtìna kà nǎ: «Ìnyi, ákě a'uta nà ale, ádhu afínù rǔguru nǎ?» ³² Ní abádhí náadù ùpo óyǒ rò kóró ibhú ò, awé ràdù opilita núbhà. ³³ Nírò ní ndi ibhú ò ì'ina Yèsù bhà ábhàlǐ nùukò ì kònzǐ, ì rǐfù ka, 'adù àtìna: «Obhó nyǔ, nyi ní Kàgàwà t'ídhùnà.»

Yèsù rǐ Gènèzàretì tó mùlengù ǒ anditále nígǔ dhu (Mrk 6.53-56)

³⁴ Yèsù mà pbìndà ábhàlǐ mànà níitdègu rèrù náda, ní abádhí awù ùvo Gènèzàretì tó pbìrì ò. ³⁵ Ndi pbìrì ǒ bhà nùunì Yèsù. Ní abádhí náadù ìndrù núvi ròwù dhu nòvò kóró kyèròkyèrò rǐ'í pbanga òna nǎ. Ní ìndrù náadù andì nà rǐ'í kóró ale nùmbà Yèsù-tí'ò. ³⁶ Abádhí náadù ná Yèsù nítdè ìtdè tí rùbhà ì anditále rùpbàlǎ róná mùdzarù-bidò-ngbò kèlě. Ní ka nùpbàlǎ ale nóowùnà ùgu rǒ dòtsí.

15

Pbàyàhúdì t'ábhúya nóongónà ùdhenà màndù (Mrk 7.1-13)

¹ Wò dhu-dzidǒ, Pbàfarìsáyó mà Músà bhà Úyátá tó màlímó mànà níiwú Yèrùsalè mà tó kígò ò rò, 'iwù ùvò Yèsù-tí'ò, 'adù dhu ìvu kà-tsǔ, 'àti: ² «Ádhu pbùkù ábhàlǐ náarí nǎ àlě t'ábhúna tó màndù nífǔ nǎ? Obhó tí, abádhí

náarí nǝ ɔtsúya nú'ò tdǝ ì ɔnyu dhu rò.» ³ Ní Yèsù adù dhu àdu abádhí tó, ndàti: «Olu nyǝ, ádhu nyǝ nyarí nǝ Kàgàwà bhà ɔyátá nífǝ, pbétù nyǝdù abhúku tó màndu kèlǝ nífu nǝ? ⁴ Obhó tí, Kàgàwà náati: «ífǝ àbanu mà íyànù mànà.» Ndirò kǝti: «Àbanà nǝ ndirò íyànà nǝ màtí dhu nùndò alɛ, náká kohò, ròvè.» ⁵ Pbétù nyǝ, nyǝ nyarí àtina, atdí alɛ rapé dhu òvɔ kpangba àbanà tò, ndirò íyànà tò màtí, ndàti: «Dzùnànù nónzi ma màmbènà nǝ fudú rí'í dhu, ní ma mùtri wà pɛrè tí Kàgàwà tò.» ⁶ Ní ndí alɛ rǝ mbǝ àbanà mà íyànà mànà dzùnà ònzi ndí ndí dhu-atdyú nà. Ní ndí dhu bhěyi, nyǝ nyóhò wà Kàgàwà bhà ɔtɛ fùkú màndu-okú dò rò. ⁷ Nyǝ, ɔyɔyɔ idàya nà alé! Nabì Ìsayà núnɔ obhó dhu nyú dükú, ndàti: ⁸ «Kàrí alɛ náarí mífǝ tsùya-kpò dǝ tí, afíya ràdù ì'í itse nyú rùdú rò.

⁹ Yà abádhí arí mulǝ nǝ ulétá ní kòkórò nga tó. Abádhí náarúdhèna ìndrǝ tò ní ìndrǝ tó ɔyátá*.»

Ìndrǝ nábhù ràdù ròtì Kàgàwà-nyìkpó ǝ dhu
(Mrk 7.14-23)

¹⁰ Wò dhu-dzidǝ, Yèsù anzi ihé-yà, ndàdù àtina abádhí nǝ: «Nyǝrì yà ma múnɔna dhu, nyǝdù àlunà mběyi dükù ò. ¹¹ Ìnzǝ ní alɛ-lí ɔtsù dhu ndí ìndrǝ nábhù ràdù ròtì Kàgàwà-nyìkpó ǝ. Pbétù, ìndrǝ nábhù ràdù ròtì Kàgàwà-nyìkpó ǝ dhu ní ndí alɛ-lí'ò rò àhu dhu.»

¹² Ní Yèsù bhà ábhǝlǝ náadù ìndri kà-tí'ò, 'adù àtina kà nǝ: «Nyǝ nyùnì tí wà Pbàfàrisáyó-ònga níwà ndí tí, wò nyǝ nyúnɔna dhu níri ì í rò dhu?» ¹³ Ní Yèsù adù dhu àdu abádhí tò, ndàti: «Kóró itsukpó, yà ìnzá òrù-akpà ò arí'í Àbadu Kàgàwà náazò ní ka kɔngbéya kóró ìvéya mànà. ¹⁴ Nyùbhà abádhí. Ndùmùndúmú ní kǝkò rí

* 15:9 15.9 Ìsa 29.13

ndùmùndúmú nǔnda. Ndirò, atdí ndùmùndúmú náapé àmbé ngàtsi ndùmùndúmú nǔnda dǒ, ní abádhí rádù 'àwà óyó kóró ibhu ò.»

¹⁵ Ní PÉTÈÙ adù àtìna kà nǚ: «Áwě pé wòrí mbólí-tì fákà.» ¹⁶ Ní Yèsù adù àtìna kà nǚ: «Nyǐ nyú mà, kàlǔ tí obhó dèkù átò? ¹⁷ Nyǐ nyùnì tí nzá dhu kóró dhu-tsí yà alé-lí rótsù, ràràdù ùda alé ò, ndàdù àhù alé ò rò ɔtsó dò ka kòwù rò? ¹⁸ Pbéù, alé-tsù arórìna dhu ní alé-afí ò rò àhù dhu. Ndirò ndì dhu ní ndì arádù ìndrù àbhù ròtì Kàgàwà-nyìkpó ǒ. ¹⁹ Obhó tí, ìndrù-afí ò rò nga ní ndì nzÉÈ dhu náarúvò nǚ. I dhu ní: nzÉÈ ìrèta, abvo òho ka kí dhu, m̀nyò̀ǹǹ ò̀nzi ka kí dhu, màkuni ònzi ka kí dhu, ogbo ònzi ka kí dhu, tìtò núnò ka kí alé t'ódhína dǒ dhu, ndirò ìndrù nǚ ka kí dhu ùnò nzÉÈ dhu màna. ²⁰ Kòrí ní ì ìndrù àbhù rádù ròtì Kàgàwà-nyìkpó ǒ. Pbéù, ònyù nónyù ka kí ìnzá ka kù'o alé-ɔtsú rórò dhu, ní rǐ nǚ àdù ìndrù nábhu ròtì Kàgàwà-nyìkpó ǒ.»

Atdí ìnzì ní M̀yàhudi-àyi rǐ Yèsù ná'u dhu

(Mrk 7.24-30)

²¹ Wò dhu-dzidǒ, Yèsù níivà ndì uró rò, ndàrà Tirò mà, Sìdonà màna tó pbìrì ò. ²² Ní ndì pbìrì ǒ arádi Kànanà tó pbìrì ǒ atdí tsìbhále níira àhù Yèsù-tí'ò, ndàdù ndòpè ndùkù, ndàmbe àtìna dǒ: «Ádr̀ngbǎlé, Dàwudì t'Ídhunǎ, ábà ìzù dùdú! NzÉÈ-alafí rávu atdí dǒ ìvadu-ngba rǒ.» ²³ Pbéù Yèsù adù nzá atdí dhu mà nádu kà tò. Ní Yèsù bhà ábhàlǐ náandrì Yèsù-tí'ò, 'àdù àtìna kà nǚ: «Áví wò tsìbhále ràdu ndì àlè-owù ǒ rò, ikù nà kà rǔbhi àlè-owù ǒ nídhunǐ.» ²⁴ Ní Yèsù adù dhu àdu ábhàlǐ tò, ndàtì: «Kàgàwà ìvì ma Ìsràyeli tó pbìrì ǒ bhà-okú dò rò, kàkà ùwùwǐ tàma bhèyi ì nùlì alé.» ²⁵ Pbéù, wò tsìbhále náadù ìrà, ndòkò ndì ɔtdyùna dǒ Yèsù-ònzì, ndàdù àtìna kà nǚ: «Ádr̀ngbǎlé, ónzi dzùnàdu!» ²⁶ Ní Yèsù adù

dhu àdu kà tò, ndàti: «Inzá dhu òfò nga kidyì nzónzo tó ònyù, kadù òbvùnà itsě-nzo tò.» ²⁷ Wò tsìbhále adù dhu àdu Yèsù tò, ndàti: «Wò nyi nyùnò dhu ní obhó dhu nyú, Ádrùngbálé. Pbéti, itsě-nzo mà náarí abáya rí dhu ònyù dóná rò mizà dǒ rò ì nàwà ònyù-ú'ù nónyù.» ²⁸ Nírò ní ndi Yèsù adù dhu àdu kà tò ndàti: «Ìgyò! Yà tsìbhálé, pbùkù a'uta rí ì ádrùngbá nyú. Wò nyi nyòzè dhu náká ndònzì ndi indù yà nyi nyú nyi nyòzè ka dhu bhéyi.» Ní, wò tsìbhále t'ívànà-ngba náadù ògù ányìǒ rò tí.

Yèsù rí ábhǒ ale nígù fíyó andi ǒ rò dhu

(Mrk 7.31-37)

²⁹ Wò dhu-dzidǒ, Yèsù níivà ndi uró rò, ndàrà Gàlìlayà tó rèrù-bidò. Ní anyì kǎdù ùpo atdí pbìrì dò, ndàdù àdi obvò. ³⁰ Nírò ní ndi abhàbhó ale nà òyá ihé níwú ngbǒya úve kóró ale mà, ndùmùndúmú mà, otsutále mà, iwí mà, ndirò ábhǒ ngùkpà anditále mà nà ìwù ùlìnà Yèsù-ònzì, kà ràdù abádhí ìgu. ³¹ Ní idho nùuko ihé-yà atdíǒ nyú iwí rǒte dhu, ngbǒya úve ale-ngbò rǔgu dhu, otsutále rǔbhi dhu, ndirò ndùmùndúmú mà rí inga àlǎ dhu ì àla rò. Ní abádhí náadù 'òpè ì rífù Pbàìsrayélí tó Kàgàwà atdíǒ nyú.

Yèsù rí ìfo lufù ale nóngù dhu

(Mrk 8.1-10)

³² Wò dhu-dzi dǒ, Yèsù náanzi pbìndà ábhàlì, ndàdù àtìnà abádhí nǐ: «Ma mí kǎkàrí ale ìzu ònzì atdíǒ. Kòní mà mòkò ìbhuku abádhí mà nà mbàlìmbàlì, ndirò abádhí rǒnyùna dhu rí ì mbá. Ní ma mòzè nzá mabhù abádhí ròwù inzá dhu nònyù rórò, akye sàzì arana abádhí àbhù ràwà ì ọtu ǒ nǐ.» ³³ Ní Yèsù bhà ábhàlì náadù dhu ìvu Yèsù-tsù, 'àti: «Yàrí rǔngù ǒ, àlǎ kówu yà dhu bvù tí ihé-yà nóngù àlǎ kí nǐ ònyù nábà àdhà?» ³⁴ Ní Yèsù adù

dhu ìvu abádí-tšǔ, ndàti: «Nyǐ nyǐ'ì m̀gati nà ife?» Ní abádí adù dhu àdu kà tò 'àti: «Àr̀bh̀, ndír̀ò ngúfe ìbh̀è nzo mànà.» ³⁵ Nír̀ò ní ndi Yěsù adù ihé-yà návi ròkò obvò.

³⁶ Wò dhu-dzidǔ, kǎdù kǔkò àr̀bh̀ m̀gati mà, kǔkò ìbh̀è mànà nùgù ndùlǔ fóná, ndàdù òtsò nábhu Kàgàwà tò. Tdítǔ, kǎdù kǔkò m̀gati-ǒnga núkò, ndùbho pb̀ndà ábhàlǐ-fó, abádí ràdù ùndòná ihé-yà tò. ³⁷ Kórò alɛ náanyù dhu 'ùlè nǐ àkǎkǎ dhu bvǔ. Ní Yěsù bhà ábhàlǐ náadù òdòdì ònyù-go-tsù núndu, rùlè àr̀bh̀ s̀ngè ǒ. ³⁸ Dhu nanyù alɛ-bvu nǐ'ì ìfò lufù kpabhálɛ, inzà ka kòzù vèbhálɛ mà nzónzo mànà rórò. ³⁹ Kòrí ihé-yà ndi ndàvi ràdu ì ìbha dhu-dzidǔ, Yěsù adù ùpo ibhù ò, ndàdù àrà M̀gàdanì tí kátina pb̀iri ò.

16

Pb̀fàrisáyò mà, Pb̀s̀adùkáyò mànà rǐ Yěsù návi r̀onzì wìwì dhu

(Mrk 8.11-13; Luk 12.54-56)

¹ Pb̀fàrisáyò mà, Pb̀s̀adùkáyò mànà náawù ùvò Yěsù-tǐ'ò. Ní kà-afí ì omvú tí nǐ, abádí náavi ka r̀tè òr̀-akpà ò rò írà atdí ize f̀yò. ² Pb̀étù, Yěsù adù dhu àdu abádí tò ndàti: «Ìnga r̀ti rò, nyǐ nyáróngo àt̀nà: «Igye rǐ nǐ ìkò, òr̀-akpà-nyì-r̀onga nǐlilu tí nǐdhunǐ.» ³ Ndir̀ò bh̀òtsungá, nyǐ nyarádù àt̀nà: «Indo igye r̀gye ògye, òr̀-akpà-nyì-r̀onga nǐtì ìtì tí nǐdhunǐ.» Nyǐ nyúni dhu ní òr̀-akpà-nyì r̀ nyǐ nyàla dhu r̀tèna dhu kèlè, ìnzì nyàdù ìrà r̀rà kàsùmì ǒ r̀ ndònzì dhu nùni. ⁴ Indo arí alɛ ní nzéɛ alɛ, ndír̀ò abádí náarí nǐ Kàgàwà ózè dhu ònzì. Abádí ózè kònzì wìwì f̀yò. Pb̀étù ka kí nǐ atdí wìwì mà nónzì abádí tò. Abádí tò ka kávina dhu ní

nabi Yǒnà rǒ ndì nanzì wìwì kèlě.» Wò dhu-dzidǒ, Yèsù adù abádhí núbhà, ndàdù àrà fìndá dhu nǎ.

*Pbàfàrisáyó mà, Pbàsàdùkáyó mà nà tó afi
(Mrk 8.14-21)*

⁵ Yèsù mà, pbìndà ábhàlǐ mà nà níitdègu ada rèrù-adzè, ní m̀gati nídyì ì í dhu náadzò Yèsù bhà ábhàlǐ ònǎ rò.
⁶ Ní Yèsù adù àtìnà abádhí nǎ: «ǒo! Nyàndà nga mběyi! Nyòdò nyǐ Pbàfàrisáyó mà, Pbàsàdùkáyó mà nà tó afi rǒ rò.»
⁷ Ní Yèsù bhà ábhàlǐ náadù 'òpè 'òtè nzínziya ǒ, 'àmbe àtìnà dǒ: «Ka rǒtè wò dhu bhěyi inzá àlě kìdyì m̀gati dhu-okú dò rò.»
⁸ Ní Yèsù náasù abádhí rǎnǒna dhu, ndàdù dhu ìvu abádhí-tsù ndàtì: «Ádhu nyǐ nyátìna nzínzikù ǒ, ìmbǎ àlě kí'ì m̀gati nà dhu-okú dǒ rò dhu rǎrǐ ndì nǎ? Nyǐ ní ákě a'uta nà ale!
⁹ Kàpè tí obhó d̀kù àlǔ? Nyǐ nyàpè tí nzá imbò m̀gati-ǒnga ma mukò, imbò lufù ale ràdù ònyùnà dhu ìrè? Ndirò nyǐ nyìrè tí inzá yà nyǐ nyadù òwunà òdòdì m̀gati-go tó sěngè-bvu?
¹⁰ Nyǐ nyìrè tí inzá àrùbhù m̀gati-ǒnga ma mukò, ìfò lufù ale rònyù dhu? Ndirò nyǐ nyìrè tí inzá yà nyǐ nyadù òwunà òdòdì m̀gati-go tó sěngè-bvu?
¹¹ Íngbà dhu bhěyi dhu, inzá nyǐ nyadù dhu ùni, inzǐ rǎrǐ m̀gati ma móte dóná, yà ma mí dhu òvo f̀kù matì, nyǐ ròdò nyǐ Pbàfàrisáyó mà, Pbàsàdùkáyó mà nà tó afi rǒ rò rò.»
¹² Nírò ní ndì Yèsù bhà ábhàlǐ náadù dhu ùni, Yèsù rǒtè dóna dhu rǎrǐ nzǐ m̀gati nónzi ka karí nǎ afi. Pbétù, kà rǒtè dóná dhu rǎrǐ Pbàfàrisáyó mà Pbàsàdùkáyó mà nà náarúdhèna ìndrù tò dhu.

*Péterù rǐ Yèsù náti Krístò tí dhu
(Mrk 8.27-30; Luk 9.18-21)*

¹³ Wò dhu-dzidǒ, Yèsù mà pbìndà ábhàlǐ mà nà náawù Kàyisàriyà-Fìlipì tó kigò-bidǒ rǐ'ì pbìrì ò. Ní kǐvú dhu

pbìndà ábhàlǐ-tšǔ, ndàtì: «Ádhu ìndrǔ nàarúnɔna Ìndrǔ t'ídhùnà dǔ?» ¹⁴ Ní abádhí adù dhu àdu kà tò, 'àtì: «At-dídhená ale náarátina nyi rǎrǎ Bàtizò nubhónà Yùwanì. Ngǔkpà ale náarádù àtìnà nyi rǎrǎ nabi Èliyà. Ndirò ngǔkpà ale-tsí náarádù àtìnà nyi rǎrǎ nabi Yèrèmiyà, ndirò ngǎtsi nǎ nyi rǎrǎ Kàgàwà bhà pbànábí nzínzi ǒ atdí nabi.» ¹⁵ Ní Yèsù adù dhu ìvu abádhí-tšǔ ndàtì: «Olu nyǐ, nyǐ nyarátina ma rǎrǎ àdhi?» ¹⁶ Ní Sìmonì PÉTERÙ náadù dhu àdu kà tò, ndàtì: «Nyi ní Krístò, ìnzǐ aróvè Kàgàwà t'ídhùnà.» ¹⁷ Nírò ní ndì Yèsù adù atìnà PÉTERÙ nǎ: «Nyi nyònzì wà hirò, Sìmonì, Yùwanì t'ídhùnǎ! Ìnzǐ ní ìndrǔ ndì wò dhu nàbhǔ nyuni. Pbétù ka nàbhǔ nyuni ní òrù-akpà ò arǐ Ìbadu Kàgàwà. ¹⁸ Ní, ma mátina nyi nǎ: Nyi ní PÉTERÙ, bhalabhala tó odu. Ndi bhalabhala tó odu dǔ ní ndì ma mósíya pbàkà Kànìsà. ǒve-bvù ka kótsù òná tsátsù nóɔnzíya nǎ atdí dhu mà ndì Kànìsà rǔ. ¹⁹ Ma mabhùya òrù-akpà ǒ Ádrùngbǎ kamà Kàgàwà bhà idzi ò ka kótsù nǎ fùngulà funù. Kóró dhu-tsí yà adzi dǔ nyi nyùtsì, nóngo ì'ì iwà ndì nùtsì òrù-akpà ò màtí. Ndirò kóró dhu-tsí yà adzi dǔ nyi nyùnga, nóngo ì'ì iwà ndì nùnga òrù-akpà ò màtí.» ²⁰ Wò dhu-dzidǔ, Yèsù adù dhu nùya pbìndà ábhàlǐ tò ìnzǐ dhu nuno tí atdí ale tò màtí ndì rǎrǎ Krístò.

Yèsù rǐ ndì ndóvè, kòtdù ndì, ndàdù ndìngbè dhu nóvò dhu

(Mrk 8.31-9.1; Luk 9.22-27)

²¹ Ròpè ndì ányìrǔ rò, Yèsù apè ndòvò dhu kpangba pbìndà ábhàlǐ tò ndàtì, dhu rǎkǎ wà ndàrà Yèrùsàlemà tó kigò ò, ndì nǎ pbàkùrǔ mà, pbàkùhání tó ádròdrǔ ale mà, ndirò Músà bhà Ɔyátá tó màlímó màná náabhù tí ndì ndàbà àpbè abho ányì. Abádhí rǎrǎ ndàbhǔ kohò

ndì, kadù ndòtdù, ndirò ìbhu idho dzidõ, ndì radùya ndìngbè ɔvɛ-bvù rò. ²² Ní PÉTERù adù kidiyì ndàrà nà igi, ndàdù ndòpè ndòrù kà-dõ, ndàti: «Ádrùngbálé, Kàgàwà àkã ndòdò ngbõnu! Inzá dhu àkã wò dhu rònzi ndì rùnù.» ²³ Pbétù, Yèsù adù ndàgɛɛ, ndàti PÉTERù nǎ: «Índrǐ nyi itse tidú rò p̄f̄omvɔ Sitanǐ! Nyi nyí dhu ònzi nyitsu ma nzérɛnga ò. Obhó tí, nyi nyí nǎ inga nírè Kàgàwà náarí inga ìrè dhu bhěyi, pbétù nyi nyí inga nírè ìndrǐ náarí inga ìrè dhu bhěyi.»

²⁴ Wò dhu-dzidõ, Yèsù adù àtìnà pbìndà ábhàlǐ nǎ: «Ndi ale náapé ndòzè ndùbhi owùdu ǒ, ní kàkã ndàdzo róná rò, ndàdù ndà'ù ndànò pbìndà mùsàlabhà, ndàdù ùbhi owùdu ǒ. ²⁵ Pbìndà ípirõnga nòzè ndìgù ale níwíya ka. Pbétù okúdu dò rò rí pbìndà ípirõnga níwí ale, náadùya kàbà àbà tdátdõ. ²⁶ Ìndrǐ rǐ yà adzi ǒ dhu nóngyè kóró, pbìndà ípirõnga ràdù àwí dhu tó ídzinga ní àdhu? Atdí dhu mà tí ìnè, yà ìndrǐ ràdù àbhùnà pbìndà ípirõnga nuwù tí? ²⁷ Obhó tí, Ìndrǐ t'ídhùnà níraya Ábanà Kàgàwà bhà ádrùngbǎnga tó awáwù ǒ pbìndà màlàyíká mànà. Nírò ní ndi kàdùya ìngbàtí ìlì ndì ale mà núbho ndi ale bhà kasu-bvù rõ. ²⁸ Ma mí obhó dhu núno fùkù: ngùkpà ale kàkà ìró rí'ì ale nzínzi ǒ, núuvèya nǎ inzà ì àla Ìndrǐ t'ídhùnà rǐrà pbìndà idzi tó ádrùngbǎnga ǒ dhu rórò.»

17

*Yèsù-wòyõ rǐ ndùgèrè dhu
(Mrk 9.2-13; Luk 9.28-36)*

¹ Azà idho dzidõ, Yèsù núugu PÉTERù mà, Yàkòbhò mà, ndirò Yàkòbhò t'ádònà Yùwanì mànà, 'adù òwu nà lèngèlèngè ádzí pbìrì-akpà dò.

² Ní Yèsù-wòyǒ nùugèrè ndì abádhí-nyìkpó ǒ rò. Kà-nyì náadù ndòpè ndùmbìlì adyifò bhèyi, kà-rǒ m̀dzarù ràdù òwù tdyé awáwù bhèyi.

³ Nírò ní ndì Músà mà Èliya mànà nùuto ì, 'adù àmbe òte dǒ Yèsù mànà. ⁴ Ní PÉTERù adù àtìnà Yèsù nǐ: «Ádr̀ngbálé, dhu òfò nga àlè ròkò iró. Ní nyì nyòzè ka nǐ, ma mí ìbhù hemé-dzà núpè iró, atdí ní pb̀kù, ngàtsi ní Músà bhà, ndìrò ngàtsi ní Èliya bhà.»

⁵ Wò dhu nùno PÉTERù rǐ rórò ní ndì, inga àwù rí ádr̀ngbà àpbù níbvù ndì, ndàtsi abádhí sisina nǐ. Ndirò ndì àpbù ò rò, atdí ale-tù náadù ndìrì, ndàti: «Yàrí ní Idhùdu, atdídǒ ma mózè ale. Kárí nyìkpódu nòfò dhu ònzi. Ní, nyìrì kà-tsù dhu.»

⁶ Yèsù bhà ábhàlǐ nítdègu wòrí ale-tù níri, ní òdo níisí atdídǒ abádhí ò. Abádhí adù 'àwà obvò, ì r̀p̀bà nyìya adzikpa nyù rǒ. ⁷ Ní Yèsù náandri abádhí-tǐ', ndàp̀balà abádhí-ngbò, ndàdù àtìnà: «Nyìvà nyǐ, ìnzǐ nyònzì òdo!» ⁸ Ní kǒkò ábhàlǐ níivà ì 'àndà nga, 'adù Yèsù kèlè nála atdíró.

⁹ P̀b̀rì dǒ rò abádhí rǎwù ònà kàsùmì ǒ, Yèsù adù dhu nùya abádhí tò ndàti: «Àpé nyàwe yà nyǐ nyàla dhu atdí ale tò màtí, r̀rà àhù Ìndrù t'ídhùnà rǐ nd̀ngbè òvèbvù rò dhu ò.» ¹⁰ Wò dhu-dzidǒ, Yèsù bhà ábhàlǐ náadù dhu ìvu Yèsù-tsù 'àti: «Ádhu Músà bhà Hyátá tó màlímó náarátina Èliya ràkà pé ndìrà angyi nǐ?» ¹¹ Ní Yèsù adù dhu àdu abádhí tò ndàti: «Obhó tí, Èliya náká wà ndìrà, kóró dhu nyìtì ndì ndohú tí. ¹² P̀b̀étù, ma mátina Èliya nírà wà àhù, ìnzǐ Ìndrù ràdù Èliya tí kà rǐrì dhu nùni. Ndirò abádhí náadù àvu kà-rǒ afiya nózè dhu bhèyi. Ní ndì dhu bhèyi tí, abádhí náavùya Ìndrù t'ídhùnà rǒ.» ¹³ Nírò ní ndì Yèsù bhà ábhàlǐ náadù dhu ùni, yà Yèsù r̀bhi òte rǒ dóná f̀yò ale r̀rǐ Bàtizò nubhónà Yùwanì.

Yèsù rǐ símvɔ nà ngbángba nígǔ dhu
(Mrk 9.14-29; Luk 9.37-43a)

¹⁴ Yèsù mà, pbìndà ìbhɛ ábhàlǐ mànà níítègu iwu ùvò ihé-yà rǐ ró, ní atdí ale níndri Yèsù-tǐ'ò, ndòkò ndì ɔtdyùna dǔ kònzǐ, ¹⁵ ndàdù àtìna kànǐ: «Ádrùngbálé, ábà ìzɛ idhùdu dǔ. Kà rǐ símvɔ nà, ndirò kǎrí àndì atdí dǔ. Bìlìnganà kǎrí ndàwà kàzɛ ò, ndirò idha ò màtí. ¹⁶ Ma mìrà kà nà ndì nǐ pbùkù ábhàlǐ níí gú tí, ní abádhí àdù nzá kìgɛ.» ¹⁷ Ní Yèsù adù àtìna: «Hàkà! Nyǐ, ìmbǎ a'uta nà ale tó rùgànda, ndirò nzéɛ ale! Àlě kokoya nyǐ mànà ife kàsɛmì tí? Ndirò fùkú dhu-dzi ma mondúya ràrà àhɛ ife idho tí? Nyiwù ndì ngbángba nà àzú fudu ò!» ¹⁸ Yèsù adù òtɛ ɔrú tǔna nyú nà wò ngbángba ò rǐ nzéɛ-alafí dǔ, ndì nzéɛ-alafí ràdù àhɛ ndì ngbángba ò rò. Ní ndì ngbángba náadù ògù ànyìrò rò tí.

¹⁹ Ní Yèsù bhà ábhàlǐ náadù òndri Yèsù-tǐ'ò atdí rò kà rǐ rórò, 'àdù dhu ìvu kà-tsǔ, 'àtì: «Ádhu ìnzá mǎ mìpfo wò nzéɛ-alafí nǐ?» ²⁰ Ní Yèsù adù dhu àdu abádhí tò, ndàtì: «Nyǐ nyìpfo nzá ka fùkú ákě a'uta-okú dò rò. Ma mí obhó dhu núnɔ fùkù: fùkú a'uta ní'íná gukyè hàràdalì-kpò náarí'ì dhu bvùtí màtí, ní nyǐ nyambènà àtìna yàrí pbìrì nǐ: «Íngbè nyi ìrò rò nyarà ndàlù,» ní ndì pbìrì àmbènà àdù ndìngbè ànyìrò rò. Ndirò, lèmakɛ nónzì rí atdí dhu mà nàmbènà ì'ì mbǎ. [²¹ Pbétù, wòrí nzéɛ-alafí-tidò nábhu rádù ràhɛ dhu ní itsòta mà, ònyù t'ónyuta-tsù t'útsita mànà kèlě. »]

Yèsù rǐ ndì ndóvè, kòtdù ndì, ndàdù ndìngbè dhu nóvɔ tǎtǎ dhu

(Mrk 9.30-32; Luk 9.43b-45)

²² Yèsù mà pbìndà ábhàlǐ mànà níítègu 'òtù atdíkpá Gàlìlayà tó pbìrì ò, ní Yèsù adù dhu òvò abádhí tò, ndàtì: «Kà kǐ Ìndrù t'ídhùnà nípfò, kabhu ìndrù-fó. ²³ Ní ì ale

rř kòho, kadù òtdùnà. Pbéù ìbhu idho dzidõ, kădùya ndìngbè òε-bvù rò.» Ní wò dhu ì ìrì rò, izu náadù Yèsù bhà ábhàlř núka atdíõ.

Yèsù mà Péterù nà rř Kàgàwà bhà idza-dò tó pàratà núfõ dhu

²⁴ Yèsù mà, pbìndà ábhàlř mànà níitdègu owu ùvò Kàpèrnàwumù tó kigò ò, ní Kàgàwà bhà idza-dò tó pàratà t'úfótá tó pbàndómbé níindri Péterù-ti'ò, 'àdù dhu ìvu kà-tsù, 'àti: «Fùkù málìmò náatí Kàgàwà bhà idza-dò tó pàratà núfõ ùfõ?» ²⁵ Ní Péterù adù dhu àdu abádhí tò, ndàti: «Ùfõ arúfõna.» Ní idza Péterù òtsù rò, Yèsù náapè òε angyi, ndìvù dhu kà-tsù ndàti: «Ádhu nyì nyìrè wò dhu dõ, Sìmoní? Ádhi ndì yà adzi ò ádròdrõ kámá tó pàratà núfõ rádù? Ndirò, ádhi ndì ùdzina ndì ndí dhu-dò nátsà rádù abádhí tò? Tí abádhí tó pbìrì ò ale nyú? Ndirò ngätsi nř, tí iwù tí iwù ndì pbìrì ò ale?» ²⁶ Ní Péterù adù dhu àdu kà tò, ndàti: «Ìwù tí iwù ndì pbìrì ò ale.» Ní Yèsù adù àtìnà kànì: «Wòrí ní ìtí ka kátina, ndì pbìrì ò ale nyú ràrř nř àdù kùfõ. ²⁷ Pbéù, dhu àkă nzá àlě ràbhu abádhí ròtsù nzéεnga ò. Ní, ndì dhu bhëyi kà rřì rò, ára rèrù ò, nyadù ìnè nóbvù idha ò. Ní angyi nyì nyìbvùna ìbhè-li'ò nga nyángbë, nyadù fùrangà-kpõ nídyì lina ò rò. Ndi fùrangà ní ndì nyì nyádù pàratà náfõ nř àlě tò, óyõ kóró.»

18

Ádrùngbă ale nyú ròsè ní àdhi?

(Mrk 9.33-37; Luk 9.46-48)

¹ Ndi kàsùmì ò, Yèsù bhà ábhàlř níindri Yèsù-ti'ò, 'àdù dhu ìvu kà-tsù, 'àti: «Òrù-akpà ò Ádrùngbă kamà Kàgàwà bhà idzi ò, ádrùngbă ale nyú ròsè ní àdhi?» ² Ní

Yěsù adù atdí ákě ngbángba nánzi, ndìli rìdè abádhí-ònzí. ³ Kádù àtìna: «Ma mí obhó dhu núnò fúkù: ìnzí nyí nyapé nyǔgèrè, nyǔlì nyí nìní nzónzo bhěyi, ní nyí nyotsúya nzí òrù-akpà ǔ Ádrùngbã kamà Kàgàwà bhà idzi ò akèkpá màtí. ⁴ Ndi dhu-okú dò rò ní ndi, ndìfò rí obvò ndìtírò, ndìli ndì yàrí ngbángba bhěyi ale, ní'iya ndi òrù-akpà ǔ Ádrùngbã kamà Kàgàwà bhà idzi ǔ ádrùngbã ale. ⁵ Ndirò, yà dhu bhěyi ngbángba nákwò rí okúdu dò rò ale, ní iwà ima nàkwò ima nyú tírò ale.»

Ìndrũ àbhũ ka kí ròtsù nzéřnga ò dhu-rǔ rò dhu àká kòdò ale dhu

(*Mrk 9.42-48; Luk 17.1-2*)

⁶ Wò dhu-dzidǔ, Yěsù adù àtìna ábhàlǐ nǐ: «Yà ma ná'ù nzónzo nzínzi ǔ, atdí ngbángba mà nábhũ rí ròtsù nzéřnga ò ale, ní dhu òfò nga mběyi nyú kosò ádrùngbã odu-ba ndi ale-tú, kadù ndi ale nídò ádrùngbã rěrù tó lùlù ò. ⁷ Àpbè ní ndi yàrí adzi tò, ìndrũ àbhũ kǎrí ròtsù nzéřnga ò dhu-okú dò rò. Obhó tí, ìndrũ rǎdù òtsù òtsù nzéřnga ò. Pbétù, ìndrũ nábhũ rí ròtsù nzéřnga ò ale rǐ'ì àpbè ǔ. ⁸ Dhu apé ì'ì ǔtsúnù mà, ndirò pfǒnù mà náarí nyabhũ nyotsù nzéřnga ò dhu tí, ní ótdì ndi ǔtsúnù mà ndi pfǒnù màna, nyadù àwàna ìtse nyú rùnù rò. Dhu òfò nga mběyi nyú, nyotsù atdí ǔtsúnù nà, ndirò atdí pfǒnù nà dhòdhódhónga tó ípìřnga ò, ròsè óyǔ ǔtsúnù mà, óyǔ pfǒnù mà nókwò nyí nyí ìndù, kadù nyobvù nà ìnzí aráve dhòdhódhónganà kàzù ò dhu dóná. ⁹ Ndirò, dhu apé ì'ì nyìkpónù náarí nyabhũ nyotsù nzéřnga ò dhu tí, ní ítǎ ka, nyadù iwàna nyobvù ìtse rùnù rò. Dhu òfò nga mběyi nyú, nyotsù dhòdhódhónga tó ípìřnga ò atdí nyìkpónù nà, ròsè óyǔ

nyìkpónu nódò nyi nyí indù, kadù nyobvù ìnzì aráve dhòdhóhónganà kàzù ò dhu dòná.»

Àwáwí, ndàdù ndàbà tàrà tó mbólí
(Luk 15.3-7)

¹⁰ Tdítdò, Yèsù adù àtìná ábhàlì nǎ: «Nyòdò nyí mběyi, ìnzì nyònzì kǎkàrí nzónzo nzínzì ò atdí ngbángba mà gàyà. Ma mí obhó dhu núnò fùkù: òrù-akpà ò arí'ì abádhí tó màlàyíkà náaróko bilínganà, 'àmbé òrù-akpà ò arí'ì Àbadu Kàgàwà-nyìkpa nándà dǎ. [¹¹ Obhó tí, Ìndrù t'ídhùnà níra àwáwí afe nígu.]

¹² Ní, ádhu nyí nyírèna yà dhu dǎ? Atdí afe náapé ì'ì atdí miyà tàrà nà, atdí ràdù àwí abádhí nzínzì ò rò, ní ndi afe tí nǎ àdù kǎkò àrùgyètdí kumì dòná àrùgyètdí nà ngǔkpà tàrà nùbhà pòrì dǎ rányu ró, ndàdù àrà yà àwáwìnà tsí nómè? ¹³ Kǎpé kàbà, ní ma mátina nyí nǎ: kà ràdù ì'ì ádrùngbà dhèdhe nyú nà ndi tàrà-okú dò rò, ròsè yà àrùgyètdí kumì dòná àrùgyètdí nà ngǔkpà tàrà, yà ìnzà ùwìnà dòná. ¹⁴ Ní ndi dhu bhěyi tí, òrù-akpà ò arí'ì Àbakù Kàgàwà nózè nzá atdí ngbángba mà ráwí kǎkàrí nzónzo nzínzì ò rò dhu.»

Dhu nàfà nyi nǎ òdhìnu nónzì nyi nyádù tí dhu

¹⁵ Yèsù adù àtìná tdítdò ábhàlì nǎ: «Òdhìnu náapé dhu àfà nyi nǎ, ní dhu àkǎ nyarà kòtù, nyadù kàbhà afátá nówò kà tò óyò rò nyí nyí'ì kà màrà rórò. Kǎpé nyi nyùnò dhu níri, ní nyi nyìgù wà ndi òdhìnu. ¹⁶ Pbéù, kǎpé ndùvò ìnzì ndìrì tsùnù dhu, ní ádù nyidyi atdí afe mà, ndìrò ngàtsi nǎ óyò afe mà, nyòwù màrà kà-tí'ò, ndí'ì óyò, ndìrò ngàtsi nǎ ìbhu ngàmbì mà núnò dhu-bvu rǎ ka kadù tí ndi dhu nóbhòlò. ¹⁷ Pbéù, kǎpé ndùvò ìnzì ndìrì abádhí-tsù dhu, ní ádù nyipfo ndi dhu Kàgàwà ná'ù afe tó mùtù nzínzì ò. Ndirò kǎpé ndùvò ìnzì ndìrì ì afe

mà, ní ádù nyozú ka inzà Kàgàwà ná'ù ale tí, ndirò ádù nyozú ka pàratà t'úfótá tó atdí ndombè bhèyi.»

Dhu ùtsi ka kí dhu mà, dhu ùngă ka kí dhu mànà

¹⁸ Wò dhu-dzidǒ, Yèsù adù àtìna ábhàlǐ nǐ: «Ma mí obhó dhu núno fùkù: Kóró dhu-tsí yà adzi dǒ nyǐ nyùtsì, nóngo ì'ì iwà ndì nùtsì òrù-akpà ò màtí. Ndirò kóró dhu-tsí yà adzi dǒ nyǐ nyùnga, nóngo ì'ì iwà ndì nùnga òrù-akpà ò màtí. ¹⁹ Ma mí obhó dhu núno tditdǒ fùkù: nzínziku ǒ óyǒ ale mà náapé ì'iri yà adzi dǒ, 'ònzì yà ì òzè kóró dhu-tsí, ní òrù-akpà ò arí'ì Àbadu Kàgàwà rǎdù ndì dhu nábhù àbhù abádhí tò. ²⁰ Obhó tí, óyǒ ale mà, ngàtsi nǐ ìbhù ale mà núndu ì ɔvòdu rǒ ró, ní ma mí'ì inè abádhí nzínzì ǒ.»

Dhu àkă kubà dhu ale t'ódhìnà tò dhu

²¹ Wò dhu-dzidǒ, Péterù náandrì Yèsù-tì'ò ndàdù dhu ìvu kà-tsù, ndàtì: «Ádrùngbǎlé, ma mádù dhu ùbà ìfegùna dhu nǎfǎ ɔnzidú ɔdhìdu tò? Ma tí àdù dhu ùbà kà tò àrùbhù-gùna?» ²² Ní Yèsù adù dhu àdu kà tò, ndàtì: «Ma mí nǐ atìna nyì rǎrǎdù dhu ùbà kà tò àrùbhù-gùna. Pbétù, dhu àkă nyubà dhu kà tò àrùbhù kumì, àrùbhù-ràdǒ-gùna.

²³ Wò dhu-okú dò rò ní ndì ma mátina, òrù-akpà ǒ Ádrùngbǎ kamà Kàgàwà bhà idzi rǐlì ndì atdí ádrùngbǎ kamà yà pbìndà wǎnzá nà arí'ì pbìndà kasutále nazè rùbho ì wǎnzá bhèyi. ²⁴ Ní, kítdegu ì wǎnzá nà arí'ì ale-ɔvò nópè ndùnzi, ní ka kiwú atdí kasutále, yà fùrangà tó lufù-tsù tó wǎnzá nà rí'ì nà kà-tì'ò. ²⁵ Wò ndì ale rǐ ndì wǎnzá núbhò nǐ atdí dhu mà ní'ì mbǎ kà-fó. Ní kàbhà ádrùngbǎlé náadù dhu ùya, ndínǐ ka kudzí tí ndì ale mà, pbìndà tsìbhále mà, pbìndà nzónzo mà, kóró foná arí'ì dhu mànà, ndínǐ ka kubhò tí ndì wǎnzá nǐ. ²⁶ Ní

wò kasutále náakò ndì ɔtdyùna dǒ pbìndà ádrùngbǎle-ònzǐ, ndàdù ndìtsò kà-rǒ ndàti: «Ádrùngbǎlé, ùbà dhu idù, nyadù nga òdò ake. Ùbhò ma mí wò wànzá núbhò kóró ìndù.» ²⁷ Ní wò ádrùngbǎle náadù izu àbà atdíǒ kà dǒ, ndàdù àtìna ìnzǐ kà rǎrǐ atdí dhu mà núbhò fìndà. Ní kǎdù kùbhà ràrà. ²⁸ Ní uró rò ndìvà ndì rò, wò kasutále náatù yà ì arí kasu ònzi màna ale nzínzi ǒ atdí ale. Ndi ale ní'ì mbèmbè atdí miyà ònari tó kàbhà wànzá nà. Ní, kǎkò wò ale dàna-tsi rǒ, ndì rìpbò dàna-tsi, ihèna ròrì, ndàdù àtìna nǐ: «Ùbhò pbàkà wànzá!» ²⁹ Ní wò kà t'òdhìna náakò ndì ɔtdyùna dǒ kà-pfò rǒ, ndàdù ndìtsò kà-rǒ, ndàti: «Ùbà dhu idù, nyadù nga òdò ake. Ùbhò ma mí pbùkù wànzá núbhò.» ³⁰ Pbétù, wòrí ale náazè nzá ndìrì kà rùkòna dhu. Ní, kǎdù kàbhù kosò imbi ò, kòdò ndì ndí rùbho pbìndà wànzá dhu òna nǎ.

³¹ Ní, yà abádhí arí kasu nónzi màna atdíkpá ngùkpà kà t'òdhìna, nítdègu wò ndì nònzì dhu nǎlá, ní izu núuka abádhí atdíǒ. Ní abádhí adù òwu wò ndì nònzì dhu náwe kóró fíyó ádrùngbǎle tò. ³² Nírò ní ndì wò ádrùngbǎle náavi kanzi ndì kasutále, ndàdù àtìna nǐ: «Nyi ní nzére kasutále nyú! Nyi nyìtsò nyi rùdú dhu-okú dǒ rò, ma màti ìnzǐ nyi rǎrǐ atdí dhu mà núbhò idù. ³³ Ní nyi nyàm̀bèna àdù dhu ùbà átò ɔdhìnu tǒ, àdhàdhì ma mùbà dhu ìndù dhu bhèyi.» ³⁴ Ní wò ádrùngbǎle náakó atdíǒ, ndàdù wò kasutále nábhu kosò imbi ò, kòdò ndì ndí ndíni kóró pbìndà wànzá nubhò tí dhu ònǎ.»

³⁵ Yèsù adù àtìna tditǒ ábhàlǐ nǐ: «Ndi dhu bhèyi tí ní ndì, òrù-akpà ò arí'ì Àbadu Kàgàwà rǎdù dhu ònzi rùkù, ìnzá ìngbàtí ìli ndì ale mà nzínziku ǒ nùbà dhu atdí afina nyú nà adòna tò rò.»

19

Yěsù rǐ dhu núdhě kpatsìbhále mà rǐ 'ùbhă pbìndà tsìbhále nà dhu dǒ dhu

(Mrk 10.1-12)

¹ Yěsù níitdègu yà ndì ndúbhi ùdhenà rǒ dhu t'údheta níto, ní kǐvà ndì Gàlilayà tó pbìrì ò rò, ndàrà Yùdeyà tó pbìrì-alàdo, yà Yòròdanì tó idha-apkà-adzèná rò arí'ì ò.

² Ní abhàbhó ale nà òyá ihé náadù òwu kǒwu ò, kà ràdù abádhí nzínzì ò andì nà ale nígu anyì.

³ Ní ngúfe Pbàfàrisáyó níiwú Yěsù-tí'ò ndínǐ ì omvú tí kà-afí. Ní, abádhí níivú dhu kà-tsǔ 'àti: «Àlě tó Úyátá návi tí wà atdí kpatsìbhále mà ròdhò pbìndà tsìbhále ìngbà tí ìlì ndì afátá-okú dò rò màtí?» ⁴ Ní Yěsù adù dhu àdu abádhí tò, ndàti: «Nyǐ nyàpè tí obhó Kàgàwà bhà Andítá náarúnona kpangba dhu nózù? Kàrátina: «Mùhàngú ò rò, Kàgàwà náanzì kpatsìbhále mà, tsìbhále nà.» ⁵ Ndirò kàrátina: «Ndi dhu-okú dò rò, kpatsìbhále ràdù àbanà mà, íyànà mà nà nùbhà, 'adù 'ùngbò pbìndà tsìbhále nà. Ndirò, abádhí óyǒ rò ràdù òngò atdí ale-ngbò tí.» ⁶ Ní ndì dhu bhěyi tí, abádhí ní nzǐ àdù ì'ì óyǒ ale tdítǒ, pbétù abádhí nóngò wà atdí ale-ngbò tí. Ní dhu àkǎ nzá atdí ale mà rùtu Kàgàwà ùngbò ale-ònga.»

⁷ Ní Pbàfàrisáyó adù dhu ìvu tdítǒ kà-tsǔ, 'àti: «Olu, ádhu Músà nùuyá dhu ndàti, dhu ràràdù àkǎ kandí ùbhátá tó bhàruwà kabhu tsìbhále-fó, ndì tsìbhále òdì ka kǐ rò nǐ*?» ⁸ Ní Yěsù adù dhu àdu abádhí tò, ndàti: «Músà náabhù nyǐ nyǒngò fùkú vèbhále nódì odú afiku náaró'ò dhu-okú dò rò. Pbétù mùhàngú ò rò, ndì dhu ní'ì mbă wò dhu bhěyi. ⁹ Ma mí obhó dhu núnò fùkù: atdí kpatsìbhále náapé pbìndà tsìbhále nódho, ndàdù

* 19:7 19.7 Tòr 24.1-4

òdìnà, ìnzá ní m̀nyò̀nì k̀èlě ǹǹzì ng̀tsi kpatsìbhále nà dhu-okú d̀ò r̀ò, ní ng̀tsi tsìbhále ndì ndàmbà r̀ò, ka nàd̀ù ì'ì iwà m̀nyò̀nì ǹǹzì.»

¹⁰ Ní Yèsù bhà ábhàlì náad̀ù àtìnà Yèsù nì: «Wò dhu bhèyi kpatsìbhále mà nzínzì ǒ dhu rì'ì tsìbhále mànà r̀ò, ìndr̀ù rì 'ùmbà dhu tó ìdzìngà rì'ì mbà.» ¹¹ Ní Yèsù ad̀ù dhu àdu abádhí t̀ò, ndàtì: «ìnzì ní kóró ale wòrì ǒte náarí d̀oya àl̀ù, pbét̀ù kàrí d̀oya àl̀ù ale ní kákà Kàgàwà ábhù kà ràl̀ù d̀oya ale k̀èlě. ¹² Kpabhále-ts̀ù àt̀ò rád̀ù ìnzì r̀ùmbà vèbhále dhu-ts̀ù rì'ì ibí. Obhó tí, atdídhénà kpabhále náarí nzì vèbhále ùmbà ùdhì tí ka kudhì ì àmà tír̀ò dhu-okú d̀ò r̀ò. Ng̀ùkpà kpabhále náarí nzì vèbhále nùmbà, ǒbì nì ka ka kùgèrè ì, 'òngò àmà tí dhu-okú d̀ò r̀ò. Ndir̀ò ng̀ùkpà-tsì náaróko àmà bhèyi, ìnzì 'ùmbà vèbhále ǒr̀ù-akpà ǒ Ádr̀ùngbà kamà Kàgàwà bhà idzi-okú d̀ò r̀ò. Yà ma m̀nò dhu rì d̀ona àl̀ù ale nákà kà ràl̀ù d̀ona!»

*Yèsù rì ǹnì nzónzo násò dhu
(Mrk 10.13-16; Luk 18.15-17)*

¹³ Wò dhu-dzid̀ò, ìndr̀ù níwú ǹnì nzónzo nà Yèsù-tì'ò, ndínì k̀lì tí ǒts̀ùna d̀oyá, ndàd̀ù ndìtsò d̀oyá. Pbét̀ù, Yèsù bhà ábhàlì náad̀ù òko 'àmbe ǒr̀ù d̀ò ì ale d̀ò. ¹⁴ Ní Yèsù ad̀ù àtìnà pb̀ìndà ábhàlì nì: «Nỳùbhà nzónzo rìwù tídu ǒ, ndir̀ò ìnzì nyàt̀ò abádhí-ts̀ù, ǒr̀ù-akpà ǒ Ádr̀ùngbà kamà Kàgàwà bhà idzi ní abádhí bhèyi ì nùlì ale tó nídhunì.» ¹⁵ Ní Yèsù ad̀ù ǒts̀ùna nùlì ì nzónzo d̀ò, ndì dhu-dzid̀ò, ndàd̀ù ndìv̀à ndàrà ànyìr̀ò r̀ò.

*Yèsù mà r̀òte atdí ònzítàle nà dhu
(Mrk 10.17-31; Luk 18.18-30)*

¹⁶ Wò dhu-dzid̀ò, atdí ale níra Yèsù-tì'ò, ndàd̀ù dhu ìvu kà-ts̀ù ndàtì: «Màlimò, àdhu ndì ìd̀zi dhu tí ma màkà m̀nzì, ndínì ma mabá tí dhòdhódhóngà tó ípìr̀òngà?»

¹⁷ Ní Yěsù adù dhu ìvu kà-tsù, ndàti: «Ádhu nyi nyí dhu ìvù tsùdú ídzi dhu tí rí'í dhu dǒ nǐ? Atdí ale kèlě ní ndi ídzi ale tí rí'í. Nyi nyapé nyoze nyotsù dhòdhódhóna tó ípìrǒnga ò, ní dhu àkǎ nyifù Músà bhà Úyátá.» ¹⁸ Ní wò ale adù dhu ìvu Yěsù-tsù, ndàti: «Íngbǎgà Úyátá í?» Ní Yěsù adù dhu àdu kà tò, ndàti: «Dhu àkǎ nzá nyohò abvo, dhu àkǎ nzá nyonzi m̀nyòni, dhu àkǎ nzá nyonzi ogbo, ndirò dhu àkǎ nzá nyunò tìtò odhìnu dǒ. ¹⁹ Dhu àkǎ nyifù àbanu mà íyànu màna, ndirò dhu àkǎ nyoze odhìnu yà nyi nyú nyi nyoze nyi nyi-tírò dhu bhèyi*.»

²⁰ Ní wòrí kpatsibhíngba náadù àtìna Yěsù nǐ: «Ma mífu wà kǒkòrí Úyátá kóró, ní ádhu ndi àkǎkǎ m̀onzi tditdǒ?» ²¹ Ní Yěsù adù àtìna kà nǐ: «Nyi nyapé nyoze nyi'í àkǎkǎ ale tí, ní árà, nyadù kóró nyi nyarí'í nà dhu núdzi, nyadù i dhu ò rò nyi nyòngyè f̀rangà ǹndò nǎkùtálé tò. Ndi dhu bhèyi ní ndi nyi nyadùya ònzi nábà òrù-akpà ò. Wò dhu-dzidǒ, nyádù nyira, nyadù owùdu ǹngù.» ²² Pbétù, wò kpatsibhíngba nítdègu wò ote níri, ní kǎdù àrà ànyìrò rò atdíǒ izu nùka ndi rórò, atdíǒ ndi ndónzi nídhunǐ.

²³ Nírò ní ndi Yěsù adù àtìna pbìnda ábhàlǐ nǐ: «Ma mí obhó dhu ǹno f̀kù: ònzitálé rǒtsù òrù-akpà ò Ádr̀ngbǎ kamà Kàgàwà bhà idzi ò dhu ní odú dhu nyú. ²⁴ Ndirò, ma mí obhó dhu ǹno f̀kù tditdǒ: ngàmiyà rǒtsù, ndùdà sindani-bhu ò dhu rí'í isó. Pbétù, ònzitálé rǒtsù òrù-akpà ò Ádr̀ngbǎ kamà Kàgàwà bhà idzi ò dhu rí'í odú nyú ròsè.»

²⁵ Ní wòrí ote ì ìrì rò, idho nùuko Yěsù bhà ábhàlǐ atdíǒ. Ní abádhí ambénà dhu òngù dǒ tsùyá ǹnziya ò, 'àmbe àtìna dǒ: «Wò dhu bhèyi kà rí'í rò, ádhi pbá ale

* 19:19 19:19 Uvt 20.12-16; Law 19.18; Tòr 5.16-20

ndi ògù rádù ògù?» ²⁶ Ní Yèsù andà abádhí, ndàdù àtìna abádhí nǎ: «Ìndrù tò ndi dhu rǎ nǎ àkǎ, pbétù Kàgàwà tò kà rǎ àkǎ àkǎ.»

²⁷ Nírò ní ndi Péterù adù òtè òpè, ndàtì: «firi, mà múbhà kóró dhu màdù owùnù núnù, ní ádhu ndi mà mabáya?» ²⁸ Ní Yèsù adù àtìna abádhí nǎ: «Ma mí obhó dhu núnù fùkù: yà adzi dǎ kóró dhu rǎ 'ùwù, 'òngò òwútána tí rò, Ìndrù t'ídhùnà náadìya pbìndà ádrùngbǎnga tó awáwù tó tombi dǎ. Ndi nínnganí, nyǎ, yà owùdu nyǎ nyúnù rò, nyǎ nyokoya átò atdí kumi dòná óyǎ nà tombi dǎ, nyámbe atdí kumi dòná óyǎ nà Pbàìsràyélí tó rùgànda-tsù-ànyǎ nítǎ dǎ. ²⁹ Ndirò ìngbàtí ílí ndi ale mà, yà okúdu dò rò rí pbìndà idza, adóna, awéna, àbanà, íyàna, pbìndà inzo, ndirò pbìndà ònzibvù mà múbha, náabáya i dhu atdí miyà-gùna ròsè. Ndirò, kǎdùya dhòdhódhóngà tó ípirǒnga nábà. ³⁰ Pbétù, ábhǎ ale yà kòmbí arǎ wemberè tí nóongoya olù ale tí, ndirò yà olù ale tí arǎ kòmbí ale náadùya òngò wemberè tí.»

20

Vǐnyò tó ìnga ò kasù nanzì kasutále tó mbólí

¹ Tdítdǎ Yèsù adù àtìna pbìndà ábhàlǎ ní: «Obhó tí, yàrí ní ndi òrù-akpà ò Ádrùngbǎ kamà Kàgàwà bhà idzi nófò ndi nà dhu: Atdí idza-àbadhi náahù bhǎtsungánǎ idza rò, ndàmbe kasutále nóme dǎ, ndínǎ owu tí kasù ònzì pbìndà vǐnyò tó ìnga ò. ² Abádhí níiri i i kasutále màna atdí ònari-kpǎ dǎ atdíku idho tó kasù tó mùkimbà tí. Kǎdù i ale nóvì ròwù vǐnyò tó pbìndà ìnga-bvù.

³ Tdítdǎ, kǎhù ìbhu adyifò-sisì kútsingá nga tó ò, ndàdù ngùkpà ale nála pbanga-tsidǎ róko ìmbǎ kasùna

ró. ⁴ Ní kǎdù àtìná i ale nǎ: «Nyǎ mà átò, nyòwu nyònzì kasu vǎnyò tó pbàkà inga ò, tdǔ ma mǎdù fùkú mùkìmbà núbho àkǎkǎ dhu bhéyi.» ⁵ Ní i ale náadù òwu ndì vǎnyò tó inga ò. Wò idza-àbadhi náahù tdítǎ azà adyifò-sisì adyíbhengá nga tó ǒ, ndìrò àrùgyètdí adyifò-sisì adyídǎ nga tó ǒ, ndàdù dhu ònzì ndì dhu bhéyi tí. ⁶ Kà rǐku dòná rò nǎ, kǎhù atdí kumì dòná atdí nà adyifò-sisì pbítsòngǎ nga tó ǒ, ndàdù ngǔkpà ale nála pbangatsidǎ òkò, ìnzǎ i í atdí dhu mà nónzì rórò ró. Ní kǎdù dhu ìvu abádhí-tsǔ, ndàtì: «Ádhu, ròpè ndì kútsingánǎ rò rǐrà àhù kòmbí, nyǎ nyòkò ìró ìnzǎ nyǎ nyí atdí dhu mà nónzì rórò nǎ?»

⁷ Ní abádhí adù dhu àdu kà tò, 'àtì: «Inzá ní atdí ale mà nǎpè mǐtsǔ pbìndà kasu ò.» Ní kǎdù àtìná i ale nǎ: «Olu nyǎ mà átò, nyòwu nà nyònzì kasu pbàkà vǎnyò tó inga ò.» ⁸ Ní pbítsòngánǎ, wò inga-àbadhi náati pbìndà kasutále tó ádrùngbǎle nǎ: «Únzì kasutále, nyadù fǐyó mùkìmbà núbho. Nyí nyí kòpè yà olù kasu nòpè ale rǒ rò, nyadù àrà kùtsà yà angyi kasu nòpè ná ale rǒ.» ⁹ Ní yà atdí kumì dòná atdí nà adyifò-sisì pbítsòngǎ nga tó ǒ kasu nòpè ale níwú, kadù ngǎtsi ale bhà atdí ònarì nábhu ndì ale tò. ¹⁰ Yà angyi kasu nòpè ná ale níwú ùvò átò. Abádhí níirè nga fǐyò ka kúbhòna mùkìmbà rǎròse òse yà olù kasu nòpè ná ale tó mùkìmbà dòná. Pbétù, abádhí mà átò náadù atdátí ònarì kèlǎ nába. ¹¹ Ní kǎkǎ i í rò, kǎkǎ ale nǎpè 'àmbe ònu dǎ inga-àbadhi nǎ. ¹² Abádhí atì kà nǎ: «Kǎkà kasutále níwú ùvò olù, 'adù kasu nónzì atdí adyifò-sisì kèlǎ tí. Ní nyí nyadù tí mùkìmbà núbho abádhí tò àdhàdhì mǎ màná, àzèmbè mǎ'i ní ndì bilí mǎ mònzì kasu, adyifò ràdù mǎbì rò?» ¹³ Ní wò ale adù dhu àdu atdí abádhí nzínzì ǒ ale tò, ndàtì: «Pbǎlé ma mònzì nzá nyí nzéré. Nyí nyà'ùnà tí

nzá atdí ònàrà rǒ nyí nyí kasu nónzi atdí idho ǒ dhu? ¹⁴ Nírò, ákǒ indú m̀̀k̀mb̀, nyad̀̀ àrà indú dhu n̄. Ma mòzè mabhu ka wò olù ìràná alé tò àdhàdhì indú ma màbhu ka dhu bv̀̀ tí. ¹⁵ Ma mádù̀ pbàkà f̀̀rangà ǹ̀ndò ma mòzè ka dhu bh̄yi. Tí nz̄ obhó? Ndirò yà ma m̀̀nz̄ ìdzì dhu nyi nyàla tí nz̄ÉÉ dhu ma m̀̀nz̄ dhu tí?»

¹⁶ Ní Yèsù ad̀̀ àt̀̀nà t̀̀t̀d̀: «Yà kòmbi ar̄i olù alé tí alé nóongoya wemberè tí, ndirò yà kòmbi ar̄i wemberè tí alé náad̀̀ya òngo olù alé tí.»

Ìbhu rí kisè n̄ Yèsù r̄ ndì ndóvè kòtd̀̀ ndì, ndàd̀̀ ndìngbè dhu nóvò dhu

(Mrk 10.32-34; Luk 18.31-34)

¹⁷ Yèrùsàlemà tó kigò ò ndì ndúpo rórò, Yèsù náanzi pb̀̀ndà atdí kumì d̀̀nà óyǒ nà ábhàl̄ igi. Ní otu ǒ ì ówu rórò, kàd̀̀ àt̀̀nà abádhi n̄: ¹⁸ «Kàn̄ àl̄ kúpo Yèrùsàlemà tó kigò ò, ní anyì ka kí ìndr̄ t̄ ìdhùnà nípfò kabhu pb̀̀kùhánì tó ádr̀̀dr̄ alé mà, Músà bhà Úyatá tó màlímó màná fò. Abádhi r̄ anya nótd̀̀ kà-d̄ nd̄n̄ ka koho tí ka, ¹⁹ 'ad̀̀ kàbhu ìnz̄ ní Pb̀̀yàhúdì-fò. I alé r̄ kòzè àkyàkyè alé tí, 'ad̀̀ k̀̀vi asé n̄. Ndirò abádhi r̄ k̀̀t̄ m̀̀sàlabhà d̄, r̀̀vè, kad̀̀ òtd̀̀nà. Pb̀̀t̀̀, ìbhu idho dzid̄, kàd̀̀ya ndìngbè òvè-bv̀̀ r̀̀.»

Zèbèdayò bhà ingba-tsánà r̄ ádr̀̀ngbãnga nónzi Yèsù-fò pb̀̀ndà óyǒ inzo tò dhu

(Mrk 10.35-45)

²⁰ Wò dhu-dzid̄, Zèbèdayò bhà ingba-tsánà mà, pb̀̀ndà óyǒ inzo màná náandrì Yèsù-t̄'ò. Ní ndì ingba-tsánà náakò ndì òtd̀̀nà d̄ Yèsù-ònz̄, nd̄n̄ ndì ndonzi tí dhu kà-fò. ²¹ Ní Yèsù ivú dhu kà-ts̄ ndàti: «Ádhu nyi nyòzè?» Ní kàd̀̀ dhu àdu Yèsù tò, ndàti: «Pb̀̀k̀ ádr̀̀ngbãnga tó idzi ǒ, ábh̄ kàkà pb̀̀kà óyǒ inzo ròkò

tinú, atdí ràdì indú fangà dònǎ rò, ngàtsi ràdù àdì ígù dònǎ rò.» ²² Ní Yèsù adù dhu àdu kà tò, ndàtì: «Nyí nyúni nzá wò nyí nyónzina fudú dhu. Nyí tí adù yà ma mómuvùna àpè tò kópà-tsù nómuvù òmvù?» Ní wò ìngba-tsánà mà náadù dhu àdu Yèsù tò, àtì: «Òmvù mà mádù òmvùna.» ²³ Ní Yèsù adù àtìna abádhí nǎ: «Obhó tí, òmvù nyí nyómuvùya ma mómuvùna kópà-tsù. Pbéù ìndrù níí ka kí ràdì idú fangà dònǎ rò, ndirò idú ígù dònǎ rò dhu ní nǎ òtèdu. I ngari ní yà Àbadu náabhòlò ka fíyò ale tó.»

²⁴ Wò dhu ì ìrì rò, atdí kumì ngùkpà ábhàlǎ náadù àkò àkò tí kòkò óyò atdí iya bhà ale rò. ²⁵ Ní Yèsù adù pbìndà ábhàlǎ nánzì tina ò, ndàdù àtìna abádhí nǎ: «Nyí nyúni wà yà ìndrù dǒ ádròdrò ale tí ka kátina ale náarádù ì ale núlì fíyó ìno tí, 'àmbe avu dǒ ròyá dhu. Ndirò, nyí nyúni wà yà ádròdrò ale náarádù òbìya à'è ìndrù dǒ tí dhu. ²⁶ Pbéù, dhu àkǎ nzá ndònzì ndì ndì dhu bhèyi nzínzìkù ò. Atdí nzínzìkù ò ale náapè ndòzè ndàdì ádrùngbǎle tí, ní kà rǎdù àkǎ ndì'ì fùkù kasutále tí. ²⁷ Ndirò atdí nzínzìkù ò ale náapè ndòzè ndàdì wemberè tí, ní ndì ale rǎdù àkǎ ndì'ì fùkù ìno tí. ²⁸ Ndi dhu bhèyi ní ndì, Ìndrù t'ídhùnà nírà nzá ndíní ka kònzì tí kasu fíndà. Pbéù kírà ndíní ndònzì tí kasu ngùkpà ale tò, ndàdù pbìndà ìpìrǒnga nábhù ábhò ale nùwù tí.»

Yèsù rǎ óyò ndùmùndúmú nígù dhu

(Mrk 10.46-52; Luk 18.35-43)

²⁹ Yèsù mà rùvò pbìndà ábhàlǎ màna Yèrikò tò kígò ò rò ònà kàsùmì ò, ábhò ihé-yà náadù òwu Yèsù-owù ò. ³⁰ Ní yà otu-gì dǒ ì òkò ró ì'ì óyò ndùmùndúmú nííri Yèsù rǎda dhu. Ní abádhí adù 'òpè 'ùkù, 'àmbe àtìna dǒ: «Ádrùngbǎle, Dàwudì-dhú bvù alé, ábà izu dòkál!»

³¹ Ihé-yà náadù òko 'àmbé òrù dǒ abádhí dǒ, 'àdù abádhí návi rìnè. Pbéttù kǒkòrí ndùmùndúmú náadù ùkù ǒrù tǔya nyú nà tdítǒ, 'àti: «Ádrùngbǎlé, Dàwudì t'ídihùnǎ, ábà izu dǒká!» ³² Ní Yēsù adù ide, ndànzi abádhí, ndàdù dhu ìvu tsùyá, ndàti: «Ádhu nyí nyòzè mǒnzì fùkù?» ³³ Ní abádhí adù dhu àdu kà tò, 'àti: «Ádrùngbǎlé, ábhù nyìkpóka rala inga.» ³⁴ Ní Yēsù adù izu nába abádhí dǒ, ndàdù abádhí-nyìkpó-ngbò nùpbala. Ní ányirǒ rò tí, kòrí óyǒ ale náadù 'òpè 'àla inga, 'àdù òwu Yēsù-owù ǒ.

21

*Yēsù rǒtsù Yèrùsàlemà tó kigò ò dhu
(Mrk 11.1-11; Luk 19.28-40; Yùw 12.12-19)*

¹ Íkyèrǒ Yēsù mà, pbìndà ábhàlǐ màna nókò Yèrùsàlemà tó kigò ò ì owu tí ùvò rǒrò, ní abádhí nùuto ì Bètèfagè tí kátina pbanga ò. Ndi pbanga níí'ì mìzèyituni tí kátina itsu náarí'ì dǒnǎ pbìri-ǒngò rǒ. Ní Yēsù náavi óyǒ pbìndà ábhàlǐ rǒwù angyi, ² ndàdù àtìna abádhí nǐ: «Nyòwu wò angyi rí'ì fùkù pbanga ò. Ní ndi pbanga ò nyí nyòtsù rǒrò, nyí nyí kayinǒ-yà nótù òsò ka kòsò ró, pbìndà ingba ràdù ì'ì tìná. Ní, nyùnga ka, nyàdù ìwu abádhí nà kóró tidu ò. ³ Ní atdí ale mà nùunǒna gukyè dhu abádhí dǒ, ní nyí nyàdùna àtìna: «Ádrùngbǎlé rǐ'ì abádhí-atdyú nà.» Ní ányirǒ rò tí, ka kadùna abádhí nùbhà nyíwù nà.»

⁴ Wòrí dhu náanzì ndì ndínǐ angyí nabi Zàkàriyà nùunǒ dhu náaká tí. Kǎtì:

⁵ «Nyàtì Sàyunì tó kigò ǒ tsìbhíngba nǐ:

«Ándà! Kànǐ pbùkù kamà rǐrà tìnù ò!

Kà rǐrà ìyǒngà nyú ǒ, kayinǒ-yà dǒ ndì ndàdi rǒrò,

kayinǒ-yà bhà ingba dǒ ndì ndàdi rǒrò*.»

* 21:5 21.5 Zàk 9.9

⁶ Ní ábhàlǐ náawù, 'àdù yà Yèsù àvinà fíyò dhu nónzì.

⁷ Abádhí níwú kayinǒ-yà nà pbìndà ìngba mànà, 'àdù ròyá ɔrú m̀dzarù núhu d̀oyá, Yèsù ràdù àdì d̀oná.

⁸ Ábhǒ ihé-yà núuhu ròyá m̀erù otu ǒ. Ngǔkpà ale náadù itsu-d̀oká nókò, 'àdù ùhunà otu ǒ. ⁹ Ní yà angyi rówu Yèsù-ònzǐ ale mà, k̀owù ǒ ríwu ale mànà náambénà ùkù d̀ó, 'àti: «H̀òsanà! Ilèta náká kabhu D̀awudì-dhú bvù ale tò! Kàgàwà náká ndàso Ádr̀ungbàle-ɔvò r̀ó r̀írá ale! H̀òsanà! Ilèta náká kabhu ̀r̀ù-akpà ò arí! Kàgàwà tò!»

¹⁰ Ní Yèsù r̀otsù Yèr̀usàlɛmà tó k̀igò ò r̀ò, k̀óró ale-tsi náava ndì, 'àmbe àtìnà d̀ó: «Ẁòrí ale tí àdhi?» ¹¹ Ní ihé-yà noowúnà dhu àdu r̀ó abádhí tò, 'àti: «Nabì Yèsù ní yà, Nàzàretì-ale, Gàlìlayà tó pbìrì ǒ.»

Yèsù r̀í Kàgàwà bhà idzá r̀ò r̀í dhu núdzi ale nódì dhu (Mrk 11.15-19; Luk 19.45-48; Ỳùw 2.13-22)

¹² Ẁò dhu-dzidò, Yèsù náatsù Kàgàwà bhà-dza ò, ndàdù ànyì-dzá r̀ò r̀í dhu òdzi ale mà, ànyì-dzá r̀ò r̀í dhu ùdzi ale mànà dhu nódì k̀óró. Kàdù f̀uràngà-ònga núwù r̀í ale r̀í f̀uràngà núwù d̀oná r̀ò mizà mà, àmbò núdzi r̀í ale nókò d̀oyá tombi mànà dhu nátdi.

¹³ Ẁò dhu-dzidò, kàdù àtìnà ì ale nǐ: «Kàgàwà bhà bhùkù ò Andítá r̀atìna: «Pbàkà idza ní ka kanziya itsòta-dzà tí, pbétù nyǐ, nyǐ nyàdù k̀ùgèrè r̀ongò ogbotále náarí 'uru òná ngari tí.»»

¹⁴ Ẁò dhu-dzidò, ndùmùndúmú mà, otsutále mànà níwú Yèsù-tì'ò Kàgàwà bhà idza ǒ, ka ràdù ì nígù. ¹⁵ Ní pbàkùhánì tó ádr̀òdr̀ò ale mà, Músà bhà Ʋyátá tó màlímó mànà náakó yà Yèsù r̀ònzina wìwì ì àla r̀ò, ndìr̀ò nzónzo r̀ùkù Kàgàwà bhà idzá dhu ì ìr̀ì r̀ò. † nzónzo ambénà àtìnà d̀ó: «H̀òsanà! Ilèta náká kabhu D̀awudì dhú-bvù ale tò.» ¹⁶ Abádhí adù dhu ìvu Yèsù-tsu, 'àti: «Nyǐ tí k̀òkò nzónzo r̀ùnɔna dhu níri ìri?» Ní Yèsù adù dhu

àdu abádhí tò, ndàti: «ìri ma mírina! Nyí nyàpè tí nzá Kàgàwà bhà bhùkù ò ka kándí dhu nózù? Ndi Andítá rātina: «Nyí nyábhù nzónzo mà, ndírò ìrè-nzo màna dhu ràmbe nyífù dǒ.»¹⁷ Wò dhu-dzidǒ, Yèsù adù ndìvà pbàkùhání tó ádròdrǒ alɛ mà, Músà bhà Úyátá tó màlímó màna tí rò, ndàdù àhù kíǒ ò rò, ndàrà Bètàniyà tí kátina pbanga ò. Ányì ní ndi kǎdù àrà òdhò.

*Yèsù rǎ m̀tini tí kátina itsu nófù dhu
(Mrk 11.12-14,20-25)*

¹⁸ Tsútsǎ nínganí kútsingǎnǎ Yèsù rǐngo Yèrùsalɛmà tó kíǒ ò òná kàsùmì ǒ, kíì àwù nà. ¹⁹ Ní kǎla m̀tini tí kátina atdí itsu otu-gì dǒ, ndàdù òndri tina ò. Pbétù kǎdù ndi itsu-bǐ kèlè nótù. Ní kǎdù ndi itsu nófù ndàti: «Ròpè ndi indo, atdí itsu-kpǒ mà náká nzá ndǒ'ò d̀nù tǎtǎdǒ.» Ní ányìrǒ rò tí wò itsu náadù òtdyù atdíǒ.

²⁰ Yèsù bhà ábhǎlǐ náala wò dhu, idhò ràdù ùkò atdíǒ. Ní abádhí adù dhu ìvu Yèsù-tsù, 'àti: «Wòrì m̀tini nóttyù atdíǒ kòmbómbí tí ìngbà-dhu bhèyi?»

²¹ Ní Yèsù adù dhu àdu abádhí tò, ndàti: «Ma mí obhó dhu núnò fùkù, nyí nyapè ìì a'uta nà ìnzì affkù ràdù ùguru, ní nyí nyí nzì àdù wò itsu rǒ ma m̀onzì dhu kèlè nónzì. Pbétù, nyí nyádù àtina yà pbìrì nǐ màtí: «ìngbè nyi uró rò, nyadù àrà ìtsì ádr̀ngbǎ r̀r̀r̀ ò!» Ní ndi dhu ràdù nd̀onzì yà nyí nyùnò ka dhu bhèyi tí. ²² Nyí nyapè ìì a'uta nà, ní nyí nyádù fùkù ìtsòta ǒ nyí nyònzì kóró dhu-tsí nába àbà.»

*Yèsù bhà ádr̀ngbǎnga nírà àdhà rò?
(Mrk 11.27-33; Luk 20.1-8)*

²³ Wò dhu-dzidǒ, Yèsù atsù Kàgàwà bhà idza, ndàdù ndòpè ndùdhe dhu ìndrù tò. Ní pbàkùhání tó ádròdrǒ alɛ mà, Pbàyàhúdì-bvù pbàkùrù màna náandri Yèsù-tǎ'ò, 'adù dhu ìvu kà-tsù 'àti: «Ádhi nyi návi nyongò kóró

kòrí dhu nónzi? Ádhi ádrùngbänga tó obi nábhu indù nyongò i dhu nónzi nǎ?» ²⁴ Ní Yèsù adù dhu àdu abádhí tò, ndàti: «Ma mí atdí dhu kèlě nívù tsùkù. Nyǎ nyapé ndi dhu nádù idù, ní ma mádù ma mǎrí i dhu nónzi pbìndà obi nǎ ale núnò fùkù. ²⁵ Ádhi Yùwanì nivi rìrà bàtizò núbho ìndrù tò? Tí Kàgàwà, ndirò ngǎtsi nǎ tí ìndrù?» Pbétù abádhí náadù 'òpè 'ìrè nga nzínziya ð, 'àmbe àtìna dǒ: «Àlě kapé dhu àdù Kàgàwà rǎrǎ ndi ka nivi, ní kǎdùna dhu ìvu àlě-tsù ndàti: «Olu, ádhu ìnzá nyǎ nyadù Yùwanì núnò dhu ná'ù nǎ?» ²⁶ Ndirò àlě kapé àtìna, ìndrù rǎrǎ ndi ka nivi, ní àlě kí ihé-yà-òdò nónzi, kóró ale náarí Yùwanì nózù Kàgàwà bhà nabi tí nídhunǎ.» ²⁷ Nírò ní ndi abádhí adù dhu àdu Yèsù tò, 'àti: «Ìnzá mǎ mǔni.» Ní Yèsù adù dhu àdu abádhí tò, ndàti: «Ìma nyú mà átò, ma mí nzǎ i dhu nónzi ma mǎrí nǎ obi núnò fùkù.»

Atdí àba bhà óyǒ kpabhínzo tó mbólí

²⁸ Wò dhu-dzidǒ, Yèsù adù dhu ìvu tdítǒ abádhí-tsù, ndàti: «Ádhu nyǎ nyìrè yà ma máwěna mbólí dǒ? Atdí ale níí'í óyǒ pbìndà kpabhínzo nà. Ní kúnò dhu atdí ìngba tò ndàti: «Pbànǎngbá, àrà nyónzi kasu vǎnyò tó ìnga ò indo.» ²⁹ Wò ìngba náadù dhu àdu àbanà tò, ndàti: «Ìnzǎ ma mǎrà àwólò!» Pbétù olù nyú, kǔgèrè pbìndà ìrèta, ndàdù ndivà, ndàrà vǎnyò tó ìnga-bvù. ³⁰ Tdítǒ wò ale núnò àdhàdhì dhu kèlě ngǎtsi pbìndà ìngba tò. Ní ndi-tsí náadù dhu àdu àbanà tò, ndàti: «Àrà ma mǎrà àbá.» Pbétù kǎdù nzá àrà ndi ìnga-bvù.» ³¹ Ní Yèsù adù dhu ìvu pbàkùhání tó ádròdrǒ ale mà Pbàyàhúdí ð pbàkùrù mànà-tsù ndàti: «Ádhi ndi kǒkò óyǒ kpabhínzo nzínzi ð, àbanà òzè dhu nanzi?» Ní abádhí adù dhu àdu Yèsù tò, 'àti: «Yà angyi àbanà àvinà rǎrà kasu ònzì ìngba.» Nírò ní ndi Yèsù adù àtìna abádhí nǎ: «Ma mí obhó dhu núnò

fùkù, pàratà t'áfótá tó pbàndómbé mà, m̀nỳǹǹ tó vèbhále màna nòowuya ùvò angyi r̀k̀k̀ Ádr̀ngbã kamà Kàgàwà bhà idzi ò. ³² Obhó tí, bàtizò nubhónà Ỳwanì ǹira bv̀k̀, ndàd̀ obhónánga tó otu nítè f̀k̀, ní nỳ nyad̀ nzá kà r̀ǹna dhu ná'ù. Pbét̀ pàratà t'áfótá tó pbàndómbé mà, m̀nỳǹǹ tó vèbhále màna ní i kà r̀ǹna dhu na'u. Ndir̀ wò ndi dhu mà nỳ nyàla rò, nỳ nyad̀ nzá nỳgèrè, nỳbhà f̀k̀ nzéřnga, nyàd̀ Ỳwanì r̀ǹna dhu ná'ù.»

V̀nyò tó inga ǒ rí kasu ònzi òr̀r̀ kasutále tó mbólí (Mrk 12.1-12; Luk 20.9-19)

³³ Wò dhu-dzidǒ, Ỳsù ad̀ àt̀nà pbàkùhání tó adr̀dr̀ ale mà Pbàyahúdí ǒ pbàk̀r̀ màna ǹ: «Nỳri ngàtsi mbólí. Atdí ale náazò pb̀ndà v̀nyò tó inga, ndàd̀ ngb̀na nákp̀r̀ k̀wà ǹ. Kàd̀ ndi v̀nyo-kp̀ náhà ka kóngo òná ibhu nógyè, ndàd̀ ini nòsì ndi inga ǒ odótále tò. Wò dhu-dzidǒ, àbadhi mà náad̀ 'r̀ ndi inga-kàs̀ ǹnzì róngo ale màna, ndí ǹ i owu tí ndi inga ǒ ò'ò dhu-ǒnga ǹndò r̀ i ale màna. Wò dhu-dzidǒ, kàd̀ ndìv̀ ndàrà abhi ò. ³⁴ Ní ndi v̀nyò-kp̀ nòpè ka kí òná kàs̀m̀ ǒ, kàv̀ ngúfe ale pb̀ndà kasutále nzínzi ǒ ròwù f̀ndà ka kútù v̀nyò-kp̀-tsí náko, ndi inga-kàs̀ ǹnzì arí ale-fó. ³⁵ Pbét̀, kòrí ale náad̀ k̀k̀ ùv̀ ka kùv̀ ale ǹl̀ ùl̀ tí. Abádhí náav̀ atdí, 'ad̀ atdí nóhò, ndir̀ 'ad̀ ìbhu rí kisè-tsí núbvu odu ǹ. ³⁶ Tdítdǒ wò inga-àbadhi náav̀ íbì ng̀kpà kasutále, ròsè yà angyi í'ì d̀na nà. Ní k̀k̀ v̀nyò tó inga-kàs̀ ǹnzì arí ale náad̀ i ale ǹnzì yà angyi í'ì ale ì anzì dhu bhèyi tí. ³⁷ Ní kà ríku d̀ná rò ǹ, wò inga-àbadhi náav̀ idhùnà nyú r̀rà k̀k̀ pb̀ndà inga-kàs̀ ǹnzì arí ale-tí'ò. Kàd̀ inga ìrè afína ò ndati: «f̀ abádhí r̀ idhùdu nyú níf̀.» ³⁸ Pbét̀,

wò vinyò tó inga kàsǔ nónzi arí ale níitdègu wò inga-àbadhi t'ídhùnà nálǎ, ní abádhí atè nzínziya ǒ 'àti: «Kǒnǎ, inga-àbadhi tí ongoya olù ale nyǔ ní wò. Kòwu kòho ka, ndínǎ inga adù tí àdi àlě tò.» ³⁹ Ní abádhí náalǔ inga àbadhi t'ídhùnà, 'ípfo inga ò rò, 'àdù òhònà!»

⁴⁰ Ní Yèsù adù dhu ìvu pbàkùhání tó ádròdrǒ ale mà, Pbàyàhúdí ǒ pbàkùrǔ mànà-tsǔ, ndàti: «Nyǎ nyùnì rò, wò inga-àbadhi rǐrà àhǔ nínganí, kǒnziya wò vinyò tó inga-kàsǔ nónzi arí ale ìngbà dhu bhěyi?» ⁴¹ Ní abádhí adù dhu àdu Yèsù tò, 'àti: «Kǒkyeya kǒkò nzére ale ìmbǎ izǔ na, ndàdù ndi vinyò tó inga-kàsǔ nábhu ngǔkpà ale-fó. I ale ní i, kà tò róngo adù òwu yà kà tò ì ùtù vinyò-kpǒ-tsí nábhu rǒ, ndi vinyò-kpǒ ì òpè ònà kàsǔmì ǒ.»

⁴² Tdítdǒ Yèsù adù dhu ìvu abádhí-tsǔ, ndàti: «Nyǎ nyàpè tí obhó Kàgàwà bhà bhǔkù ò ka kándí dhu òzǔ? Ndi Andítá rǎtina:

«Yà odu-dzà nósì arí ale náabvù igi odu,

ní ndi adù òngo idza-pbidò nódo rí ádrùngbǎ odu tí.

Ádrùngbǎle Kàgàwà ní ndi ndi dhu nanzì,

ndirò ndi dhu ní idho rǐ àlě nǔkǒ nǎ.»

⁴³ Ndi dhu-okú dǒ rò ní ndi, ma máti na nyǎ nǎ: ka kakòya Ádrùngbǎ kamà Kàgàwà bhà idzi fukú rò, kadù àbhunà yà ndi idzi-ǒnga nà àkǎ itse nódhì rádù ale tò. ⁴⁴ [Yà ndi òbvù ka kabvù odu dǒ rǐtsì ale ní ǒnga níkòya ndi ìkò tí, ndirò ndi odu rǐtsì dòná ale ní ǒnga kǎnyírìya ìnyírì tí.]

⁴⁵ Ní, pbàkùhání tó ádròdrǒ ale mà, Pbàfàrisáyó mànà níitdègu kǒkò Yèsù àwe mbóli níri, ní abádhí adù dhu nósù ì rǎrǎ ndi Yèsù rǒte dòyá. ⁴⁶ Ní abádhí adù 'òpè

'ò mè Yèsù náǎǎ ìí ò ná otu. Pbéǎǎ, abádhí ná adù ihé-yà-
 ɔdò nónzì, kóró alɛ núǎǎ dhu Yèsù rǎǎ Kàgàwà bhà
 nabì nídhunǎ.

22

Àdhìngbǎ ka kùndà nǎ m̀hèndù tó mbólí
(Luk 14.15-24)

¹ Wò dhu-dzidǎ, Yèsù náapè ndòvò dhu tdítǎ ihé-yà
 tò mbólí ǎ, ndàti: ² «Kànǎ òrù-akpà ǎ Ádr̀ngbǎ kamà
 Kàgàwà bhà idzi nófò ndì nà dhu: «Atdí ádr̀ngbǎ kamà
 náahù ndònzì m̀hèndù idhùnà bhà ndr̀-àyì ka kùndà
 rò. ³ Ní kǎví pb̀ndà kasutále ròwù ndì m̀hèndù ò
 iwú tí ndì ndúnzì alɛ návi rìwù. Pbéǎǎ, ì alɛ ná adù
 nzá 'òzè 'iwù m̀hèndù ò.» ⁴ Ní kǎdù ngǎkpà kasutále
 núvi tdítǎ ròwù, ndàdù dhu núya fǎyò, ndàti: «Nyàti,
 yà m̀hèndù ò iwú tí ma múnzi alɛ ní: m̀hèndù tó
 ònyù níye wà, pb̀kà ìkyì-akpà mà, ivu nà ìzǎ mà nà ní
 ka kàzè wà. Kóró dhu-tsí àkǎ wà, ní nyìwù àdhìngbǎ ka
 kùndà nǎ m̀hèndù ò.» ⁵ Pbéǎǎ, wò ka kùndò dhu náatdú
 nzá kǎkò ùnzi ka kùnzi alɛ-afí mà. Abádhí adù òwu ì
 òzè dhu nyú nónzì. Atdí alɛ náarà pb̀ ìnga-bvù, ngǎtsi
 alɛ adù àrà pb̀ndà udzítá tó dhu-otù ǎ, ⁶ ngǎkpà alɛ-
 tsí ná adù wò ádr̀ngbǎ kamà bhà kasutále núlu, ì rǎvu
 ròyá nzéɛ nyú, 'àdù òkyèná. ⁷ Ní wò ádr̀ngbǎ kamà
 náakó atdídǎ. Kǎdù pb̀ndà pb̀nówí nóvi ròwù kǎkò
 pb̀ndà kasutále nòkyè alɛ nòkyè, ndirò ràdù ì alɛ tó
 kígò núbì. ⁸ Wò dhu-dzidǎ, kǎdù àtìnà òdòdì kasutále
 nǎ: «Àdhìngbǎ ka kùndà nǎ m̀hèndù tó ònyù níye wà.
 Pbéǎǎ, ndì ònyù nɔnyu tí ma múnzi alɛ náká nzá 'òtsu
 m̀hèndù-ìdzà ò. ⁹ Ní nyòwu otu-yàgá ònǎ, nyǎdù ányì
 nyǎ nyótùna alɛ núnzi kóró, rìwù m̀hèndù ò.» ¹⁰ Ní
 kǎkò kasutále náawù ádr̀drǎ ngudhà ò, ì rùndu kóró

ányì ì òtù alɛ, nzéɛ dhu ònzi arí alɛ mà, ídzinga ònzi arí alɛ màná, m̀hɛndù-idzà-ǒnga ràlè ìndrũ n̄. ¹¹ Nírò ní ndi ádr̀ngbã kamà náaròtsù m̀hɛndũ-dzà ò, ndàhu kǒkò ka k̀nzì alɛ nándà. Ní kãla atdí alɛ inzã m̀hɛndù tó mberù nãfò ró. ¹² Ní kívú dhu wò alɛ-tsù ndàti: «Pbálé, nyi nyìtsù ìngbã dhu bhèyi àzú-dza, ìmbã nyi nyí ì m̀hɛndù tó m̀dzarù nà rórò?» Pbétù, wò alɛ rãdũna dhu ní ì mbã atdí màtí. ¹³ Ní kamà adù àtìna pbìndà kasutále n̄: «Nyùtsi wò alɛ-pfò, kǒtsù màná, nyãdù kitdù, nyòbvù iri ìnò ò. Ányì ní ɔdzi mà, alɛ-kù t'átrita màná tó ngari.» ¹⁴ Yèsù adù àtìna tdítđò ihé-yà n̄: «Ùnzi ka k̀nzì alɛ r̄ ì abho, pbétù òvò ka kóvò alɛ r̄ ì ngúfe.»

Ìndrũ r̄ dhu òngù Yèsù-tsù pàratà t'úfótá đò dhu (Mrk 12.13-17; Luk 20.20-26)

¹⁵ Wò dhu-dzidò, Pbàfàrisáyó náawù m̀hanurà nónzi, 'adù ìrì ìngbã dhu bhèyi ì ì dhu ìvũ Yèsù-tsù, ndín ì omvú tí kà-afí n̄ dhu đò. ¹⁶ Ní abádhí adù ngúfe f̄yó ábhàl̄ mà, Hèròdè bhà alɛ màná nóvi ròwù àtìna Yèsù n̄: «Màlimò, mà m̀ni wà dhu nyi rarí obhó dhu n̄. Nyi nyarí obhó dhu núdhè Kàgàwà òzè ìndrũ ròkò tí dhu đò. Ndirò nyi nyarí n̄ ìndrũ rãdù ìr̀nà dhu ɔdò nónzi, ìnz̄ nyi nyarí ìndrũ bhà ádr̀ngbãnga nándà nídhun̄. ¹⁷ Ní, áđú pé dhu fãkà yà mà mívũna tsùnù dhu đò. Àlè tó Ƴyátá návi tí àvì àlè r̄f̄ ò ádròdr̄ kámá đò kamà Kàyìsarà bhà pàratà?»

¹⁸ Pbétù Yèsù n̄ abádhí r̄r̀nà nzéɛ dhu angyangyi. Ní kãdù àtìna abádhí n̄: «Nyí ɔyɔyɔ ìdàya nà alé, ádhu nyí nyí afídu n̄m̀vũ n̄? ¹⁹ Nyìtè pé ndi pàratà n̄f̄ ka kárì n̄ f̀rangà-kpò mandà.» Ní abádhí adù atdí f̀rangà-kpò nábhu Yèsù-fó. ²⁰ Ní Yèsù adù dhu ìvu abádhí-tsù, ndàti: «Yà ka kòbhòlò nyìna-wòyò,

kadù òvòna nándi iró ale ní àdhi?» ²¹ Ní abádhí adù dhu àdu kà tò, 'àti: «Àdròdrò kámá dǒ kamà Kàyìsarà.» Nírò ní ndi Yèsù adù àtìna abádhí nǐ: «Nyùbho Kàyìsarà bhà dhu-tsí Kàyìsarà-fò', nyädù Kàgàwà bhà dhu-tsí nùbho Kàgàwà-fò'ò.»

²² Wò dhu bhèyi Yèsù àdu fíyò dhu ì ìrì rò, ìdho náadù abádhí nùkò atdí dǒ. Ní abádhí náadù Yèsù nùbhà, àdù òwu fíyó dhu nǐ.

Pbàsàdùkáyó rǐ dhu òngù Yèsù-tsǔ
 ùvǔvè ale rǐ 'ùngbǎ òvè-bvù rò dhu dǒ dhu
 (Mrk 12.18-27; Luk 20.27-40)

²³ Ndi nínnganí tí ngúfe Pbàsàdùkáyó níwú Yèsù-tí'ò. Abádhí ní ì arátina ìnzǐ ùvǔvè ale rungbeya ì òvè-bvù rò. Ní abádhí níwú dhu Yèsù-tsǔ, 'àti: ²⁴ «Màlimò, Músà náati atdí ale rapé tsibhále námba, ndàdù òvè ìnzá ì òdhì atdí ngbángba mà rórò, ní dhu rākǎ ndi ale t'ádòna rùndu yà pbìndà kpatsibhále óvè tsibhále-tsù. Ndi dhu bhèyi ní ndi abádhí rǎdù nzónzo nódhì wò àvǎvè adòna-òvò dǒ*.²⁵ Ní ndi dhu bhèyi tí, fàrábvǔ atdí ale ní'ì kpabhínzo nà àrùbhù. Ní sengba náambà tsibhále, ndàdù òvè ìnzá ì ódhì atdí ngbángba mà rórò. Kǎdù venà nùbhà lunatìná adòna-fó.²⁶ Dhu adù ndònzì ndi dhu bhèyi tí kà-dzidǒ kà t'ádòna rò, ndirò ìbhu rí kisè kpatsibhíngba rǒ màtí, ràrà àhu kóró kǒkò àrùbhù kpabhínzo rǐku dhu ò.²⁷ Kóró kǒkò kpabhínzo nùvè dhu lutìná, wò ndi tsibhále náadù òvè átò.²⁸ Ní ùvǔvè ale rǐ 'ùngbǎ òvè-bvù rò nínnganí, wòrì tsibhále ní'íya àdhi-ve, kóró kǒkò àrùbhù ale nùumbá ka nídhuní?» ²⁹ Ní Yèsù adù dhu àdu abádhí tò, ndàti: «Nyí nyùwí ìtse nyú fùkú ìrèta ò, ìnzá nyí nyùni Kàgàwà bhà Andítá rǔnòna

* 22:24 22.24 òpt 38.8; Tòr 25.5-8

dhu mà, ndirò Kàgàwà bhà ádrùngbǎnga tó ɔbi mà dhu-okú dò rò. ³⁰ Obhó tí, ùvǔvè ale rǐ 'ùngbě ɔve-bvù rò nǎnganí, kpabhále mà vèbhále màna nùumbáya nzǐ ì. Pbétù abádhí nóokoya Kàgàwà bhà màlàyíká náaróko òrù-akpà ò dhu bhěyi. ³¹ Ndirò, yà ùvǔvè ale rǐ 'ùngbě ɔve-bvù rò dhu dǔ, nyǐ nyàpè tí nzá Kàgàwà nùunɔ kpanya fùkù dhu nózù? Kǎti: ³² «Ima ní Àbràhamù bhà Kàgàwà, Ìsakà bhà Kàgàwà, ndirò Yàkɔbhò bhà Kàgàwà.» Kàgàwà ní ípìròrò arǐ'í ale tó Kàgàwà, ìnzǐ ní ùvǔvè ale tó Kàgàwà.»

³³ Wò Yèsù ùnò dhu ì ìrì rò, ìdho nùukɔ ihé-yà atdíđ kà rǔdhěna dhu dǔ.

Ádrùngbǎ Ɔyátá ròsè kóró Ɔyátá dònǎ
(Mrk 12.28-34; Luk 10.25-28)

³⁴ Pbàfàrisáyó níitdègu Yèsù àdu Pbàsàdùkáyó tò dhu nábhu abádhí rìnè dhu ìrì, ní abádhí náadù 'àndu 'òtè. ³⁵ Nírò ní ndì abádhí nzínzì ò atdí ale, Músà bhà Ɔyátá tó màlimò, náazè ndòmvù Yèsù-afí. Ní kǐvú dhu Yèsù-tsù ndàti: ³⁶ «Màlimò, ádrùngbǎ Ɔyátá ròsè kóró Músà bhà Ɔyátá dònǎ nǐ ìngbǎ Ɔyátá?» ³⁷ Ní Yèsù adù dhu àdu kà tò, ndàti: «Dhu àkǎ nyoze pbùkù Ádrùngbǎle Kàgàwà kóró afínù màna, kóró atdyúnù màna, ndirò kóró pbùkù ìrèta màna. ³⁸ Wòrì ní ndì wemberè tó ádrùngbǎ Ɔyátá ròsè kóró Ɔyátá dònǎ. ³⁹ Ndirò, yàrì ní ndì ɔyɔ rí kisé Ɔyátá, yà ndì nòfò angyi rǐ'í Ɔyátá nà: Dhu àkǎ nyoze ɔdhìnù yà ìnyi nyú nyi nyóze nyi nyitírò dhu bhěyi. ⁴⁰ Kóró Músà bhà Ɔyátá mà, Kàgàwà bhà pbànábí náarúdhěna kóró dhu màna nípbi ì kǔkò óyǔ Ɔyátá rǔ.»

Krístò nǎtí Dàwudì t'ídhùnà?
(Mrk 12.35-37; Luk 20.41-44)

⁴¹ Pɔ̀bàfàrisáyó nǐì ùndũ ì ùndu ì ró. Ní Yèsù níwú dhu abádhí-tsǔ, ndàti: ⁴² «Ádhu Krístò dǒ nyǐ nyarí ìrèna? Ádhi t'ídhùnà ndi?» Ní abádhí adù dhu àdu kà tò, 'àti: «Krístò ní Dàwudì t'ídhùnà.» ⁴³ Ní Yèsù adù àtìna abádhí nǐ: «Olu ádhu, Kàgàwà bhà Ìlǎ-Alafí rǐ ndùnda rò, Dàwudì náati ka pɔ̀bìndà Ádrùngbǎle tí nǐ? Ndi Dàwudì atì:

⁴⁴ «Ádrùngbǎle Kàgàwà rǎtina pɔ̀bàkà Ádrùngbǎle nǐ: ìrà nyadì idú fangà dònǎ rò, ràrà àhù ma mí pɔ̀ùkù òmvù nábhù nyòbè dòya dhu ò*»

⁴⁵ Ní Dàwudì rǐì Ádrùngbǎle tí rǐ Krístò nánzi, ní Krístò rǎdù ìì ìngbǎ dhu bhèyi kà t'ídhùnà tí?»

⁴⁶ Ní Pɔ̀bàfàrisáyó nzínzi ò atdí ale mà náadù nzá atdí dhu mà nádu Yèsù tò. Ndirò ròpè ndì ànyìrò rò, atdí ale mà náadù nzá ndòmvù ndòngù dhu Yèsù-tsǔ tdítǒ.

23

Yèsù rǐ ìndrù-nyìkpó nítdyù Pɔ̀bàfàrisáyó mà Músà bhà Hyátá tó màlímó màna rǒ rò dhu

(Mrk 12.38-40; Luk 11.39-52; 20.45-47)

¹ Wò dhu-dzidǒ, Yèsù náavò dhu ihé-yà mà, pɔ̀bìndà ábhàlǐ màna tò, ndàti: ² «Músà bhà Hyátá tó màlímó mà, Pɔ̀bàfàrisáyó màna ní tó kasù narí 'àwe Músà bhà Hyátá-tì ìndrù tò. ³ Ní dhu àkǎ nyǐrǐ abádhí-tsǔ dhu, nyǎdù abádhí àvi fùkù kóró dhu ònzì. Pɔ̀étù, dhu àkǎ nzá nyònzì nyǐ abádhí náarí 'ònzì dhu bhèyi. Obhó tí, abádhí náarí nǐ àdù yà ì údhèna ìndrù tò dhu nónzì. ⁴ Abádhí náarí ì nà'è ànò nùtsi, 'àdù ùgbana ìndrù-udǒ, pɔ̀étù ìnzì 'àdù 'òzè 'ùpbalǎ ì ànò-ngbò ɔ̀tsùya-dò nǐ màtí. ⁵ Abádhí náarí kóró fìyó dhu nónzì ndíñ

* 22:44 22.44 Zàb 110.1

ìndrũ náala tí. Ndi dhu-okú dò rò ní ndi abádhí náarí yà nyíya-ndrinã màtí, ndirò tsuyatsũnã màtí ì arúsõna ísòwũ-nzo* nóbhòlò rí'ì ihihũ. Ndirò abádhí arádù fíyó mberũ-bidò rǒ bhèlèbhélé nónzì rí'ì ádzádzì nyú. ⁶Mùhendù ǒ, abádhí arí 'òzè 'òkò ndàví rí ngari ǒ. Ndirò unduta-dzà ǒ, abádhí arí 'òzè 'òkò angyinã rǒ rí'ì ifuta tó tombi dǒ. ⁷Pbanga-tsidǒ ìndrũ arí 'ùndũ òyá ngari ǒ, abádhí arádù 'òzè katsè ì ifuta nyú nà, 'àdù 'òzè kanzi ì «Màlímó» tí.

⁸Pbétù, nyí nyàkã nzá nyábhũ nyí kambɛ nyũnzì dǒ «Màlímó» tí. Obhó tí, nyí nyí'ì Màlimò nà atdí tí, ndirò nyí ní atdí àba bhà aɛ. ⁹Ndirò yà adzi dǒ, dhu àkã nzá nyãnzì atdí aɛ mà àbakũ tí. Obhó tí, nyí nyí'ì Àbakũ nà atdí tí. Ndi Àbakũ ní Kàgàwà, yà òrũ-akpà ò arí'ì aɛ. ¹⁰Ndirò dhu àkã nzá nyábhũ nyí kambɛ nyũnzì dǒ «Ìndrũ ùnda arí aɛ» tí. Obhó tí, nyũnda arí ní atdí aɛ kèlè. Ndi aɛ ní Krístò. ¹¹Nzínzikũ ǒ ádrùngbãlɛ tí rí'ì aɛ náadìya fùkú kasutálɛ tí. ¹²Ndìdzì rí ndìtírò ɔrú aɛ, ní Kàgàwà ifoya ifò tí. Ndirò ndifò rí ndìtírò aɛ, ní Kàgàwà idziya idzi tí.»

Yèsù rǒrù ɔyɔyɔ aɛ-idà-dò nà ka kí'ì dhu dǒ dhu

(Mrk 12.40; Luk 11.39-42,47-52; 20.47)

¹³Yèsù adù àtìnà tdítǒ: «Nyí nyí'ì àpbè ǒ, Músà bhà Ƴyátá tó màlímó mà, Pbàfàrisáyó màná, nyí ní ɔyɔyɔ idàya nà aɛ dhu-okú dò rò! Nyí nyarí òrũ-akpà ǒ Ádrùngbã kamà Kàgàwà bhà idzi ò ka kótsù ònà tsàtsù nápbì ìndrũ rǒ. Nyí nyarí nzì òtsù ányì nyí-tírò màtí, ndirò nyí nyarí nzì àdù ányì ì nòzè 'òtsù aɛ mà nábhũ ròtsù ányì. ¹⁴[Nyí nyí'ì àpbè ǒ, Músà bhà Ƴyátá tó màlímó mà, Pbàfàrisáyó màná, nyí ní ɔyɔyɔ idàya nà aɛ

* 23:5 23.5 † Ísòwũ-nzo ò abádhí ulínà dhu ní'ì Ƴyátá ka kúndì dòyá dhu.

dhu-okú dò rò! Nyí nyárí abvo-ayí-fó dhu núdhă kóró, nyădù àmbé nyítsò dǒ ádzàdzí, ndíní kati tí nyí ídzi ale tí. Ndi dhu-okú dò rò ní ndi ka kòtdíya anya dükú ròsè ngǔkpà ale dònă!]

¹⁵ Nyí nyíí àpè ǒ, Músà bhà Ƴyátá tó màlímó mà, Pbfàrìsáyó màná, nyí ní ɔyɔyɔ idàya nà ale dhu-okú dò rò! Nyí nyarúbhi kóró ngari ǒ yà adzi dǒ, ndirò rèrù dònă màtí, ndíní nyí nyabá tí atdí ale mà, nyǔgèrè ròngò fùkú ábhàlǐ tí. Ndi ale nyí nyàbà rò, nyí nyarádù kàbhù ròngò ìnzì aráve dhòdhódhonganà kàzù ò ogbeya ale tí ɔyɔ-gùna ròsè dükù nă.

¹⁶ Nyí nyíí àpè ǒ, yà ndùmùndúmú tíró nyí nyárí ìndrù núnda rò! Nyí nyarátina, atdí ale rapé dhu ɔtsɔ Kàgàwà bhà idza-ɔvò rǒ, ní ndi dhu rǒnzina dhu rǎrǐí mbă. Pbéù, ndi ale rapé dhu ɔtsɔ Kàgàwà bhà idzá dhu ka kóbhòlò nǐ ɔrò-ɔvò rǒ, ní dhu rǎràdù àkă ndi ale rǒnzì wò ndi ndòtsò dhu okúna dò rò dhu. ¹⁷ Nyí ní ìmbă dòya nà ale, ndirò ndùmùndúmú! Ádhu ndi ádrùngbă dhu nyú ròsè? Tí ɔrò, ndirò tí Kàgàwà bhà idza, wò ndi ɔrò núgèrè ròngò Kàgàwà-nyìkpó ǒ ìlă dhu tí? ¹⁸ Nyí nyáradù àtìnà átò, atdí ale rapé dhu ɔtsɔ màzàbahù-ɔvò rǒ, ní ndi dhu rǒnzina dhu rǎrǐí mbă. Pbéù, ndi ale rapé dhu ɔtsɔ ndi màzàbahù dǒ rǐí pèrè tí ka kàbhù Kàgàwà tò dhu-ɔvò rǒ, ní dhu rǎràdù àkă ndi ale rǒnzì wò ndi ndòtsò dhu okúna dò rò dhu. ¹⁹ Nyí ní ndùmùndúmú! Ádhu ndi ádrùngbă dhu nyú ròsè? Tí yà Kàgàwà tò ka kàbhù pèrè? Ndirò, tí màzàbahù, wò ndi pèrè nùgèrè ròngò Kàgàwà-nyìkpó ǒ ìlă dhu tí? ²⁰ Atdí ale náapé dhu ɔtsɔ màzàbahù-ɔvò rǒ, ní kòtsò wà dhu ndi màzàbahù-ɔvò rǒ, kóró dòná rǐí dhu mànà. ²¹ Atdí ale náapé dhu ɔtsɔ Kàgàwà bhà idza-ɔvò rǒ, ní kòtsò wà dhu ndi Kàgàwà bhà idza-ɔvò rǒ, ndirò ányì-dzá arádi

Kàgàwà-òvò rǒ. ²² Atdí ale náapé dhu òtsò òrù-akpà-òvò rǒ, ní kòtsò wà dhu Kàgàwà bhà tombi-òvò rǒ, ndírò kòtsò wà dhu ndi tombi dǒ àdì Kàgàwà-òvò rǒ.

²³ Nyǐ nyǐ'ì àpè ò, Músà bhà Ʋyátá tó màlímó mà, Pbfàrìsáyó màńà, nyǐ ní ɔyɔyɔ idàya nà ale dhu-okú dò rò! Nyǐ nyárí ònyù-dzi nábhù arí ròngù mbèyi irí-bì-tidò mà, pbaḃ òbhòò ka karí nǐ irí-bì-tidò mà, ònyù àbhù arí ròvù mbèyi irí-bì-tidò mà nà tó atdínɡa idrè dǒ núbhò pèrè tí Kàgàwà tò. Pbéù, nyǐ nyaràdù Músà bhà Ʋyátá nzínzi ò àdròdrǒ Ʋyátá nyú núbhà ìnzì nyǐfù. Ʋ Ʋyátá ní: Obhó dhu nónzi ka kí dhu mà, izù àbà ka kí ìndrǔ dǒ, kadù dhu ùbà fíndà dhu mà, ndírò dhu ka kòtsò okúna dò rò dhu ònzi ka kí dhu mà nà. Kǒkò ní ì àkǎkǎ nyònzì dhu, ìnzà nyǐ nyùbhà ngùkpà Ʋyátá nífù nyǐ nyǐ dhu rórò. ²⁴ Nyǐ, ndùmùndúmú tí rò nyǐ nyárí ìndrǔ núnda rò! Nyǐ nyárí òmvùna nyǐ nyǐ dhu úrǒ ùrǒ tí, akye nyungunyungu mà núudàna ònà nǐ, pbétù nyǐ nyaràdù ngàmíyà nyú nótò ùkù!

²⁵ Nyǐ nyǐ'ì àpè ò, Músà bhà Ʋyátá tó màlímó mà, Pbfàrìsáyó màńà, nyǐ ní ɔyɔyɔ idàya nà ale dhu-okú dò rò! Nyǐ nyárí kópà mà sǎnì mà nà-ngbò nú'ò, pbétù ì kópà mà, ì sǎnì mà nà ònga ràdù ì'ì ùlè tí ì ùlè ogbo ò nyǐ nyùwè dhu mà, ìndrǔ-fó rò nyǐ nyùdhǎ obi nǐ dhu mà nà nǐ. ²⁶ Ìnyì, ndùmùndúmú tó Mùfàrìsayò, ú'ò pé kópà ò nga angyi rǐlǎ, ndírò ní ndi kà-ngbò ràdù ìlǎ átò.

²⁷ Nyǐ nyǐ'ì àpè ò, Músà bhà Ʋyátá tó màlímó mà, Pbfàrìsáyó màńà, nyǐ ní ɔyɔyɔ idàya nà ale dhu-okú dò rò! Nyǐ nyúli nyǐ ùtrǐ ka kùtri ròwù adzi-dò bhèyi. Ʋ adzi-dò ràdù ùya atdídǒ iri nǎ rò, pbétù òyà rò 'àdù ì'ì ùlè tí ì ùlè ùvùve ale-kpa mà, kórò ùmùmo dhu-tidò mà nà nǐ ró. ²⁸ Nyǐ nyú mà átò, nyǐ nyarólo ídzì ale bhèyi

nyändà rí ale-nyìkpó ǒ. Pbétù afìkù ònǎ rò pbání ùlè tí nyí nyùlè ɔyɔyɔ ale-idà mà, nzéřnga màná nǎ rórò.»

²⁹ Tdítdǒ, Yèsù adù àtìná abádhí nǎ: «Nyí nyí'ì àpè ǒ, Músà bhà Ɔyátá tó màlímó mà, Pbàfàřisáyó màná, nyí ní ɔyɔyɔ idàya nà ale dhu-okú dò rò! Nyí nyáří ihu nógye Kàgàwà bhà pbànábí ka kutdú tí òyà, nyädù obhónángatále-adzì-dò tórò nónzì. ³⁰ Ndirò nyí nyarádù àtìná: «Mǎ mǎ'ina gukyè yà abhúka ní'ì òná kàsùmì ǒ, ní mǎ mirina nǎ mǎ abádhí màná mǎfù Kàgàwà bhà pbànábí-azù.» ³¹ Wò dhu bhěyi ní ndi, nyí nyà'ù wà dhu nyí-tírò, nyí rǎř yà Kàgàwà bhà pbànábí nakyè ale tó pbàdzukuru. ³² Nírò, nyònzì ì abhúku náapè kasu, nyòwù ùtsànà!

³³ Nyí ní osu! Atdídǒ arórù ámvò! Nyí nyugùya ìngbǎ dhu bhěyi anya ìtdì ka kí dükú kawà nyí yà ìnzì aráve dhòdhódhonganà kàzu ò dhu ǒ rò? ³⁴ Ndi dhu-okú dò rò ní ndi, ma mí Kàgàwà bhà pbànábí mà, dhu-ǒnga t'òvòta núni ale mà, Músà bhà Ɔyátá tó màlímó màná núví ròwù bvùkù. Nyí nyòkyeya atdídená ale abádhí nzínzì ǒ, nyädù ngùkpà nútò mùsàlabhà dǒ. Nyí nyadùya ngùkpà nóvì asé nǎ fùkù unduta-dzà ǒ rò, nyädù àvu ròyá kóró kigò òna nǎ. ³⁵ Ndi dhu bhěyi ní ndi, ka kitdìya yà ìmbǎ afátá na ndi nufu azu-ànyǎ kóró dükú, ròpè ndi Àbèlì, obhónángatále-azù rǒ rò, rǎrà àhu Zàkàriyà, Bèrèkiyà t'ídhùnà-azù ò. Ndi Zàkàriyà nyí nyahò màzàbahù mà yà «atdítdǒ ìlǎ ngari» tí kátina kàluga màná nzínzì ǒ rò. ³⁶ Ma mí obhó dhu núno fùkù: Kàgàwà nítdìya kóró kòrì ale-azù-ànyǎ kǎkà indo arí'ì ale dǒ!»

Yèsù ř dhu òzu Yèrùsàlemà tó kigò dǒ dhu
(Luk 13.34-35)

³⁷ Wò dhu-dzidǒ, Yěsù apè ɔTE ndàti: «Yèrùsàlɛmä, Yèrùsàlɛmä, Kàgàwà bhà pbànábí nókýE nyí nyarí, nyädù Kàgàwà òvì tinu ò aLE núbvu odu ní rò, ma mómuvù mandu ùnú aróko aLE-tsù ife-gùna, àdhàdhì à'ě-yà-ba náarí pbìndà inzo nándù pékéléna-tsi dhu bhěyi. Pbétù nyí nyádù nzá ndi dhu nózè! ³⁸ Nírò, kàně Kàgàwà rě pé yà ùnú arí'í pbìndà idza núbha ròngò rùngù tí. ³⁹ Ma mí dhu ùno fùkù: Ròpè ndì kombí nyí nyí nzí mală tdítǒ, ràrà àhu nyí nyowuya àtìna ìma nǐ: «Kàgàwà àkă ndàsò Ádrùngbǎlɛ-ɔvò rǒ rírà aLE» dhu ò!»

24

Yěsù rě Kàgàwà bhà idza ka kugoloya dhu nóvo dhu
(Mrk 13.1-2; Luk 21.5-6)

¹ Yěsù àhu Kàgàwà bhà idza rò ndàmbe àrà dǒ òná kàsùmì ǒ, kàbhà ábhàlǐ náandrì kà-tí'ò, 'àdù Kàgàwà bhà idza ka kósì tí dhu nítè kà tò. ² Nírò ní ndì Yěsù adù àtìna abádhí nǐ: «Nyí nyàla tí wà kóró kǒkò dhu? Ma mí obhó dhu ùno fùkù: ngàtsi nínganí atdí odu mà nóvdíya nzí ngàtsi odu dǒ yà írò ka kòrù odu nzínzi ǒ, ìnzá ka kùgolo ndì rórò.»

Yěsù rǒTE tdě ndì ndingo òrù-akpà ò rò rò ìndrù abáya àpbè dǒ dhu

(Mrk 13.3-13; Luk 21.7-19)

³ Yěsù àdì Mizèyitunì tí kátina itsu náarí'í dóná pbìrì dǒ rórò, kàbhà ábhàlǐ náawù òyá kà-tí'ò, 'àdù dhu ìvu kà-tsù 'àti: «Éno pé wò dhu nóvónziya ndì òná kàsùmì fàkà. Ndirò, ádhu ndì nyí nyíngò òná, ndirò kóró yà adzi ǒ dhu-tsù rě ndòdì òná kàsùmì nítèya fàkà?»

⁴ Ní Yěsù adù dhu àdu abádhí tò, ndàti: «Nyàndà nga mběyi, ndirò àpé nyàbhù atdí aLE mà rùtrǎ nyí. ⁵ Ábhǒ

ale nóowuya iwu rǒ ɔvòdu rǒ, 'adù àtìna: «Ima ní Krístò.» Ndirò abádhí nùútráya ábhǒ ale nyú. ⁶ Nyí nyiriya ila-òyí mà, 'ònzì rí ila-gìrìtí màna. Pbétù, àpé nyábhùya ɔɔɔ rìsǐ ùkù. Obhó tí, dhu àkǎ wà kóró kǒkò dhu rònzì ì. Pbétù, wòrí ní'iya nzǐ yà adzi ǒ dhu-tsù rǐ ndòdì kóró dhu. ⁷ Atdídhená ale-tidò nóowuya 'ùgyè rǒ ngǔkpà ale-tidò màna. Ndirò atdí ádrùngbǎ kamà bhà pbìrì ǒ ale mà, nóowuya 'ùgyè rǒ ngǎtsi ádrùngbǎ kamà bhà pbìrì ǒ ale màna. Àgǎyì mà mùtìtì màna ní'iya dhèdhèrò ngari òná. ⁸ Kóró ndì àpbè ní'iya àdhàdhì yà ari òpè ndàkà ndì òná tsìbhále náarábàna àpbè bhèyi.

⁹ Kǒkò dhu rǐ 'ònzì òná kàsùmì ǒ, ìndrǔ nóowuya nyípfo rǒ ndínǐ ka kavù tí rùkù, kadù nyǒkyè. Kóró ale yà ìnzá Kàgàwà nùni nóòndròya nyí okúdu dò rò. ¹⁰ Wò ndì kàsùmì ǒ, ábhǒ ale nyú nùubhàya fìyó a'uta. Abádhí nóòndròya ì nzínziya ǒ. Ndirò nzínziya ǒ, abádhí nóowuya ì nípfo rǒ, 'ùbho ì òmvù-fó. ¹¹ Tìtò tó ábhǒ pbànábí nùunyàya ì, 'adù ábhǒ ale nyú nùtra. ¹² NzéEnga nóòtroya yà adzi dǒ, ràdù ábhǒ ale tó àzè nábhu ràzo. ¹³ Pbétù, kǒkò dhu-dzi òndù rí kóró, ràrà àhu kóró dhu-tsù rǐ ndòdì dhu ò ale ní ndì ògù ɔgùya.

¹⁴ Ka kùnɔya pé òrù-akpà ǒ Ádrùngbǎ kamà Kàgàwà bhà idzi tó Ídzi Màkǔrù angyi kóró yà adzi ǒ, ndínǐ kóró ale adù tí ìrìna. Ndirò ní ndì yà adzi ǒ dhu-tsù náadùya ndòdì.»

*Yèsù rǒtɛ ɔdòna rǒ'ɔ ìndrǔ-tsè ɔtdì rí dhu dǒ dhu
(Mrk 13.14-23; Luk 21.20-24)*

¹⁵ Wò dhu-dzidǒ, Yèsù adù àtìna pbìndà ábhàlǐ nǐ: «Nyí nyalaya yà Kàgàwà bhà nabì Dànyelè nùunɔ ɔdòna rǒ'ɔ atdíǒ òndrò ka kóndrò atdíǒ ale» tí ka kátina ale, Kàgàwà bhà idzá ìlǐlǎ ngari ò ìdè ró. Yàrí dhu ɔzù rí ale náká ndàlǔ ka mbèyi dòna ò! ¹⁶ Ní ndì nínganí,

Yùdeyà tó pbìrì ǒ ì nòtù alɛ náakáya òtsè pbìrì-akpá dò. ¹⁷ Pbi idza dò ka kóbhòlò okota tò ngari ò ndì nòtù alɛ, náakáya nzǐ ndifò, ndìrà pbi idzá dhu númbà ndòkù nà. ¹⁸ Ndirò, ìnga-bvù ndì nòtù alɛ náakáya nzǐ ndòngò ìbha, ndàrà róná ɔrú mùdzarù nídyì. ¹⁹ Ndi nínganí, òya nà rí'ì vèbháɛ mà, ìba nóndo rí'ì nzónzo rǐ'ì foyá vèbháɛ mà nà ní'ìya ádrùngbá àpbè ǒ! ²⁰ Nyìtsò nyǐ Kàgàwà rǒ, ìnzǐ nyǐ nyángìlì dhu ní'ìya tí yà igye àmǒ òná ádrùngbá gírì nà kàsùmì mà, ndirò sàbatù-idhò mà nà ǒ. ²¹ Ndi nínganí, ìndrù náabáya àpbè abhɔ nyú, ròsè kóró yà ì abà yà Kàgàwà náanzina yà adzi rò rìrà àhù indo àpbè dònǎ. Ndirò ndì àpbè-tidò ní'ìya mbá tdítǒ akekpa màtí. ²² Ìnzǐ Kàgàwà núungòna gukyè wòrì idhɔ-ǒnga, ní atdí alɛ mà náagùna nzǐ. Pbéù kùngò ndì idhɔ-ǒnga ròngò ídǒ yà fǐndà oko tí ndì ndavò alɛ-okú dò rò.

²³ Atdí alɛ mà náatiya gukyè nyǐ nǐ: «Nyàndà! Kànǐ Krístò rǐ'ì iró!» ndirò ndàtì: «Ndǎnǐ kà rǐ'ì ndoró!», ní àpé nyá'uya ka. ²⁴ Tìtò tó Krístò mà, tìtò tó pbànábí mà nà núnyàya ì, 'àmbe ádròdrǒ wìwì mà, ìnzá apèna 'ònzì angyi ìndrù-nzínzì ǒ dhu mà nà dhu ònzì dǒ, ndǐnǐ ì utrá tí fǐndà Kàgàwà avò alɛ mà, àkǎkǎ fǐyò nǐ. ²⁵ Kòñǐ, ma mòvò wà ndì dhu angyangyi fǔkù!

²⁶ Ìndrù owuya gukyè àtìnà rǒ nyǐ nǐ: «Nyàndà, ndǎnǐ kà rǐ'ì rùngù ǒ,» ní àpé nyòwuya òwu rǒ ányì. Ndirò, ìndrù owuya gukyè àtìnà rǒ: «Kànǐ kà rǐ'ì kàluga ǒ,» ní àpé nyá'uya ì alɛ rǔnɔna dhu. ²⁷ Obhó tí, Ìndrù t'ídhùnà rìrà dhu níliya ndì àdhàdhì ɔvɔ náarámbìlì ɔrù-akpá rǒ, ndìtò ndì adyifò náarí ndìtò ìnǎ rò, ndùdà adyifò náarótsù ìnǎ rò dhu bhèyi. ²⁸ Abvo rǐ'ì róngá ní ndì pbàsègè núunduya ì òyá.»

Ìndrű t'ídhùnà ríngò dhu
(Mrk 13.24-27; Luk 21.25-28)

²⁹ Yěsù adù àtìnà tdítđǎ ábhàlǐ nǐ: «Wòrí ádrùngbǎ àpbè dzidǎ tí adyifò nùutìya, àbǐ ràdù inga t'áwùta nùbhà. Alali náawáya ì òrù-akpà-nyì rǎ rò, ndirò ádròdrǎ òbi nà arí'í òrù-akpà ò dhu-tsí níviya. ³⁰ Nírò ní ndi ka kalaya Ìndrű t'ídhùnà ríngò dhu ìtè rí dhu òrù-akpà-nyì rǎ. Ní yà adzi ǎ kóró ale-tidò náambèya 'ùhù dǎ atdídǎ. Abádhí náalaya Ìndrű t'ídhùnà, òrù-akpà ò rò rírà ádrùngbǎ àpbù dǎ, ádrùngbǎnga tó òbi nà, ndirò ádrùngbǎnga tó awáwù ǎ ró. ³¹ Ádrùngbǎ wàndà nócóngóya, Ìndrű t'ídhùnà, ràdù pbìndà màlàyíkà núvi ìfò yà adzi-pbidò ònǎ, ndí'í fíndà ndi ndavò ale-tsù nundu tí, rǎpè ndi yà adzi náapè ndi ì rò, ràrà àhù kà-tsù náará ndòdì ì.»

Mùtini tí kátina itsu tó mbólí rǎvina dhu
(Mrk 13.28-31; Luk 21.29-33)

³² Wò dhu-dzidǎ, Yěsù adù àtìnà pbìndà ábhàlǐ nǐ: «Nyìrè pé mùtini-kpa dǎ rǎtè mbólí rǎnǎ dhu: yà kà-bǐ nípbànà ndi tsànda ǎ rò, kǎpbí náapé ì'á, bǐna ràdù ndòpè ndàtá, ní nyùni dhu lábhú tó kàsùmì rìrà wà. ³³ Ní ndi dhu bhèyi tí, nyǐ nyalaya gukyè kǎkòrí dhu rǐ 'ònzì dhu, ní nyǐ nyuniya dhu Ìndrű t'ídhùnà ríngò ònà kàsùmì rǎkǎ wà, ndirò kà rǎrǐ'í tsàtsùnǎ. ³⁴ Ma mí obhó dhu núnò fùkù, kǎkà kòmbí rǐ'í ale rǐ nǐ ùve kóró ìnzá kǎkò dhu nónzì ì rórò. ³⁵ Òrù-akpà mà, yà adzi mànà nùudàya ùdà, pbétù pbàkà òtè nùudàya nǐ akekpa màtí.»

Atdí ale mà nùni nzá Yěsù ingoya ònà idho dhu
(Mrk 13.32-37; Luk 17.26-30,34-36)

³⁶ Yèsù adù àtìna tdiídō ábhàlì nǐ: «Atdí ale mà nùni nza ì dhu nóonziya ì óyá idho mà ndi kàsùmì mànà, ìmbà rí'ì òrù-akpà ò arí'ì màlàyíkà màtí, ndirò ìmbà rí'ì Kàgàwà t'ídhùnà màtí. Pbétù ka nùni ní Àba Kàgàwà kèlè atdíò.»

³⁷ Obhó tí, yà Nuwà bhà ato ǒ ì nanzì dhu nóonziya ì ndi dhu bhèyi tí yà Ìndrù t'ídhùnà ríngo nínganí. ³⁸ Obhó tí, angyinà rò, tǔ idha núutú ràmblì kóró yà adzi rò, ìndrù ongónà 'ònyù, 'àdù 'òmvù. Abádhí ongónà 'ùmba, 'àdù fíyó nzónzo nábhù rùmbà ì, ràrà àhù Nuwà ròtsù sàfinà ò ònà idho ò. ³⁹ Ìndrù níli nza affiya atdí dhu dō màtí, ràrà àhù idha rütù ràmblì yà adzi, ràdù ìndrù-tse nótdì kóró dhu ò. Ní ndi dhu nóonziya ndi ndi dhu bhèyi tí Ìndrù t'ídhùnà ríngo nínganí. ⁴⁰ Ndi nínganí, óyó rò ì nòtù inga-bvù ale nzínzi ǒ rò, ka kowuya atdí ale nódyì rǒ, kadù ngàtsi ale nùbhà. ⁴¹ Ndirò, óyó rò ì nòtù dhu ò'ù ì'í odu dō ró vèbhále nzínzi ǒ rò, ka kowuya atdí tsìbhále nódyì rǒ, kadù ngàtsi nùbhà. ⁴² Nírò, nyàndà nga mbèyi, ìnzá nyì nyùnì fùkú Ádrùngbàle níiraya ònà idho nídhunì. ⁴³ Ndirò, nyàlù yà ma múnóna dhu mbèyi dùku ò: idza-àbadhi náapé àdù ogbotále rírà pbìndà kùbhingá ònà kàsùmì nùni angyangyi, ní kà ràdù àdi ípirò rò, ìnzì ndàdù pbìndà idza-tsù nábhù ogbo rùkò, ndàdù ònà dhu ùmbà. ⁴⁴ Ní ndi dhu-okú dō rò, nyì nyú mà átò, nyì nyàkà nyòkò ípirò rò. Obhó tí, Ìndrù t'ídhùnà níiraya yà ìnzá nyì nyèrè kà ràdù ìrà ònà dhu tí kàsùmì ǒ.»

Ídzi kasutále mà nzéε kasutále mànà tó mbólí
(Luk 12.41-46)

⁴⁵ Wò dhu-dzidò Yèsù adù àtìna pbìndà ábhàlì nǐ: «Ádhi pbà kasutále yà ndi nífu, ndirò nyìkpóna ót-dyù, yà pbìndà kasu tó ádrùngbàle níli kasutále dō

ádrùngbǎle tí, róngò ònyè núbho kasutále tò àkǎkǎ kàsúmì ǒ? ⁴⁶ Hirò nɔnzɪya ní wò ndi kasutále, yà ndàdù ndì ndí rò p̀b̀ìndà kasu tó ádrùngbǎle r̀òt̀una f̀ìndà ka kavì kasu ǹónzi arí r̀ó ale. ⁴⁷ Ma mí obhó dhu núnɔ f̀úkù, kàbhà kasu tó ádrùngbǎle níliya ka ádrùngbǎle tí, róngò kóró p̀b̀ìndà dhu-tsí nódò! ⁴⁸ P̀b̀étù, ndi kasutále ní'iyà gukyè nzÉre ale tí, ndàdù àtìna afina ò: «P̀b̀àkà kasu tó ádrùngbǎle ní nzi ndi nadùya tsàkàtsàkà,» ⁴⁹ ndàdù ndòpè ndòvì ì arí kasu ònzi mànà atdìkpá ɔdhina, 'àdù òwu dhu ònyè r̀ò, 'àdù dhu òmvù atdìkpá òri aróri ale mànà, ⁵⁰ ní kàbhà kasu tó ádrùngbǎle r̀ì ndàdù ìnzá k̀ìr̀ènà idho ǒ, ndìr̀ò ìnzá k̀ùnì kàsúmì ǒ nínganí, ⁵¹ k̀òdíya ka kasu ǒ r̀ò, ndàdù ànyàna nòtdì àdhàdhì ɔyɔyɔ idàya nà ale-ànyà nítdì ka karí dhu bhèyi. Ànyì ní'iyà ɔdzi mà, ale-kù t'átrita mànà.»

25

Idrè ìnzá àpè kpabhále núnì vèbhínzo tó mbólí

¹ Wò dhu-dzidǒ, Yèsù adù àtìna p̀b̀ìndà ábhàlì nì: «Òr̀ù-akpà ǒ Ádrùngbǎ kamà Kàgàwà bhà idzi níliya ndì yà dhu bhèyi: Idrè ìnzá àpè kpabhále núnì vèbhínzo núugu f̀iyó tarà ndínì ì owu tí amba-akpà-tsí náko. ² Ní imbò abádhí nzínzi ǒ ní'ì p̀b̀àdhómá, ndìr̀ò imbò nadù ì'ì nyìkpóya ótdyù. ³ P̀b̀àdhómá tó imbò tsí núugu f̀iyó tarà, ìnzì 'àdù olù dzùnàya nɔnzina tarà ò idha nídyì. ⁴ P̀b̀étù, yà nyìkpóya ótdyù tsí, náadù f̀iyó tarà nùgù, 'àdù olù dzùnàya nɔnzina tarà ò idha nídyì ngàtsi wètù ǒ. ⁵ Ní ìnzì amba-akpà-tsí r̀ìrà tsàkàtsàkà r̀ò, k̀òkò idrè vèbhínzo-nyìkpó náapè 'òr̀ì, idho ràdù 'òdyì.

⁶ Nír̀ò ní ndì ikù náará àta iku-alikpa ò: «Kànì amba-akpà-tsí nírá wà! Ní nyùvò nyòwù kàko!» ⁷ Ní k̀òkò idrè vèbhínzo níivà ì idho ò r̀ò, 'àdù 'òpè 'èbhòlò f̀iyó tarà.

⁸ Ní pbàdhómá tó vèbhínzo náati yà nyìkpóya ótdyù tsí nǎ: «Kànǎ fáká tarà räve, ní nyìbho fùkú tarà ò idha ake fákà.» ⁹ Ní yà nyìkpóya ótdyù tsí náadù dhu àdu abádhí tò 'àti: «ǎnzǎ fóká rí'ì idha rākǎ àlě tò atdíkpá nyǎ mànà! Ní nyòdu nyòdzi fùkú kùdzǎ arí ale-fó.» ¹⁰ Ní kǒkò pbàdhómá tó vèbhínzo náadù òwu tarà ò idha nódzi. Pbétù, ányì abádhí òwù ró ní ndi, amba-akpà-tsí adù ndìtò. Ní yà imbò vèbhínzo, nyìkpóya ótdyù, yà angyangyi rúbhi kòdò rǒ, náadù òtsù atdíkpá àbadhi mànà amba ka kùndà nǎ mùhendù ò, kadù tsàtsù nápbi atdídǒ. ¹¹ Ní olù nyú ní ndi, ngǔkpà imbò vèbhínzo níiwú ùvò. Abádhí níitsi 'òpè 'ùkù, 'àmbe àtìna dǒ: «Ádrùngbǎlé, ádrùngbǎlé, ápfo tsàtsù fákà!» ¹² Pbétù, amba-akpà-tsí náadù dhu àdu abádhí tò ndàti: «Ma mí obhó dhu núnò fùkù: Inzá ma mùni nyǎ!»

¹³ Ní Yèsù adù àtìna tdítǒ pbìndà ábhàlǎ nǎ: «Nyòko nyìkpókù nà, inzá nyǎ nyùnì ndi idhò mà, ndi kàsùmì mànà nídhunǎ.»

*Atdí ale bhà ìbhu kasutále tó mbólí
(Luk 19.11-27)*

¹⁴ Tdítdǒ Yèsù adù àtìna pbìndà ábhàlǎ nǎ: «Òrù-akpà ǒ Ádrùngbǎ kamà Kàgàwà bhà idzi níli ndi yà dhu bhèyi: Atdí ale náazè ndàrà abhi ò. Ní kǎnzi pbìndà kasutále, ndàdù pbìndà malì núnò foyá. ¹⁵ Atdí ale-fó kǎbhù imbò tàlatà*, ngǎtsi-fó kǎbhù óyǒ tàlatà, ndirò ìbhu rí kìsě ale-fó kǎbhù atdí tàlatà. Ngǎtsi ale tò kǎránà kǎbhù rǒ ndi ale bhà ádrùngbǎnga tó òbi-bvu rǒ. Wò dhu-dzidǒ, kǎdù ndìvà ndàrà abhi ò. ¹⁶ Ní ányìrǒ rò tí, yà imbò tàlatà nabà ale náarà mùtùruzì ònzǎ ndi fùrangà

* 25:15 25.15 Atdí tàlatà ní mbèmbè imbò àbì tó kasu tó mùkùmbà Pbàgìrìkí tó pbìrì ǒ.

dõ, ndàdù ngätsi imbò tàlatà nóngyè. ¹⁷ Yà óyõ tàlatà nabà ale náanzì dhu ndì dhu bhëyi tí, ndàdù ngätsi óyõ tàlatà nóngyè. ¹⁸ Pbéù, yà atdí tàlatà nabà ale náará ibhu nógyè, ndàdù pbìndà kasu tó ádrùngbälé bhà malì nótdù ònà.

¹⁹ Ní ábhõ idho nyú dzidõ, wò kasu tó ádrùngbälé náará ndàdu abhi ò rò. Ní kädù pbìndà kasutále núnzi ndínì ngätsi ale núuno tí ìngbã dhu bhëyi màtí ndì ndónzì kasu foná ka kabhù tàlatà nì dhu. ²⁰ Ní yà imbò tàlatà ka kabhù foná ale níira, ndìtè yà ndì ndóngyè ngätsi imbò tàlatà, ndàdù àtìnà: «Ádrùngbälé, nyi nyibho imbò tàlatà fudú, ní kànì ma móngyè ngätsi imbò tàlatà.» ²¹ Kàbhà kasu tó ádrùngbälé náadù àtìnà kà nì: «Ídzi dhu ní wò! Nyi ní ídzi kasutále, ndirò mbëyi arí foná ka kili dhu òdo ale. Nyi nyóddò yà funú ma mabhù ákëkpá dhu nyú mbëyi. Ní ndi dhu-okú dò rò, ma mí nyilì nyongò pbàkà ádrùngbã malì nyú nóddò. Írà àlè ronzì dhèdhe atdíkpá nyi mànà!» ²² Wò dhu-dzidõ, yà óyõ tàlatà nabà ale níira, ndàdù àtìnà: «Ádrùngbälé, nyi nyibho óyõ tàlatà fudú. Ní kànì ma móngyè ngätsi óyõ ngùkpá tàlatà.» ²³ Kàbhà kasu tó ádrùngbälé náadù àtìnà kà nì: «Ídzi dhu ní wò! Nyi ní ídzi kasutále, ndirò mbëyi arí foná ka kili dhu òdo ale. Nyi nyóddò yà funú ma mabhù ákëkpá dhu nyú mbëyi. Ní ndi dhu-okú dò rò, ma mí nyilì nyongò pbàkà ádrùngbã malì nyú nóddò. Ní írà àlè ronzì dhèdhe atdíkpá nyi mànà.» ²⁴ Kà riku dóná rò nì, yà atdí tàlatà nabà ale níira átò, ndàdù àtìnà: «Ádrùngbälé, ma munì dhu nyi rari atdídõ aròrù ale. Nyi nyarí dhu ògu inzà nyi nyazò dhu ònà inga õ, ndirò nyi nyarí ònyù-tsu nundù inzà nyi nyarè itse ònà inga õ.» ²⁵ Ma mi'ì odo nà atdídõ, ní ndi dhu-okú dò rò, ma marà pbùkù tàlatà nótdù adzi ò. Ní, ákõ pbùkù malì fudú rò.»

²⁶ Kàbhà kasu tó ádrùngbǎle adù dhu àdu kà tò ndàti: «Nyí ní nzére, ndirò ngbǒna áyí kasutále! Nyí nyuni wà dhu ma rarí dhu ògu inzà ma mazò dhu òná inga ǒ, ndirò ma rarí ònyù-tsù ùndü inzà ma marè itse òná inga ǒ. ²⁷ Ní dhu akána tí obhó nyarà pbàkà fùrangà níli yà fùrangà òdo arí ale-fó, ndíní ma mí madü nínganí, ma madüya t'ítsi àkónà iwà dóná nìdò rórò.» ²⁸ Wò kasu tó ádrùngbǎle náadù àtìna tdítǒ: «Nyàkò wò atdí tàlatà kà-fó rò, nyǎdù àbhuna yà idrè tàlatà nà ríí ale tò. ²⁹ Obhó tí, dhu nà aríí ale tò ka kabhüya dhu, àbadhi ràdù ìí dhu nà abhò nyú ròsè. Pbétù, ìmbà aríí dhu nà ale-fó rò, ka kakòya yà akèkpá kǎríí nà dhú-ngba mà. ³⁰ Ní nyìdyi wò àkyákyè kasutále, nyòbvù iri ínò ǒ. Ányè ní'ya ǒdzi mà ale-kù t'átrita mànà.»

Ìndrù t'ídhùnà itdiya ìndrù-ànyǎ tí dhu

³¹ Wò dhu-dzidǒ, Yèsù adù àtìna pbìndà ábhàlì nǎ: «Ìndrù t'ídhùnà mà ríwu pbìndà ádrùngbǎnga tó awáwù ǒ kóró pbìndà màlàyíkà mànà nínganí, kǎdiya ádrùngbǎnga tó awáwù tó pbìndà tombi dǒ. ³² Ní kóró yà adzi dǒ ale-tidò núunduya ì kònzí, kà ràdù òyánga núndò àdhàdhì tàrà nùnda arí ale náarí tàrà mà nzínzì ònga nútù ìndrì mànà dhu bhèyi. ³³ Kùliya tàrà pbìndà fangà dónǎ rò, ndàdù ìndrì nùli pbìndà ígù dónǎ rò. ³⁴ Nírò ní ndi Ádrùngbǎ kamà náadüya àtìna pbìndà-fangà dónǎ rò ríí ale ní: «Nyìwù, nyí yà Àbadu náaso nyí rò, nyòkò yà angyangyi kǎbhòlò fùkù yà adzi ndì ndanzì nínganí Ádrùngbǎ kamà bhà idzi-kàmǎ tí. ³⁵ Obhó tí, ma mìí àwù nà, ní nyí nyibho ònyù mɔnyù. Ma mìí idha-atdyù nà, ní nyí nyibho idha mɔmvù. Ma mìí olo tí, ní nyí nyakò ma mbèyi. ³⁶ Ma mìí tǎrǒrò, ní nyí nyufó ma. Ma mìí andi nà, ní nyí nyiwú mandà. Ndirò ma mìí imbi

ò, ní nyí nyiwú mandà.» ³⁷ Nírò ní ndi obhónángatálé nóongúya dhu kà-tsù, 'àti: «Ádrùngbálé, íngbàngá nga ndi mǎ mala nyi àwù nà nyí'í ró, mǎdù ònyù nábhù nyonyù nǐ? Íngbàngá nga ndi mǎ mala nyi idha-atdyú nà nyi nyí'í ró, mǎdù idha nábhù nyomvù nǐ? ³⁸ Íngbàngá nga ndi nyi nyí'í olo tí, mǎdù nyakò mběyi ní? Ndirò, íngbàngá nga ndi mǎ mala nyi tíròrò nyi nyí'í ró, mǎdù mberù núfò rùnù nǐ? ³⁹ Íngbàngá nga ndi, mǎ mala nyi andi nà nyi nyí'í ró, mǎdù òwu nyandà ní? Ndirò, íngbàngá nga ndi mǎ mala nyi imbi ò nyi nyí'í ró, mǎdù òwu nyandà nǐ?» ⁴⁰ Ní Ádrùngbǎ kamà, adùya dhu àdu abádhí tò, ndàti: «Ma mí obhó dhu núno fùkù, dhu apé ì'ì iwà nyí nyanzì kòkò dhu yà ìnzì ka karózùna dhu tí adódu nzínzì ò atdí alé rǒ màtí dhu tí, ní nyí nyanzì wà ka rùdú.»

⁴¹ Tdítdǒ, Ádrùngbǎ kamà náadùya àtìna fìndá ígù dònǎ rò rí'ì alé nǐ: «Nyìndrì nyí itsé tidú rò, yà Àba Kàgàwà afù nyí rò. Nyòwu yà kǎbhòlò Pfòmvo mà, pbìndà màlàyíkà mànà tò ìnzì aráve dhòdhódhonganà kàzù ò! ⁴² Obhó tí, ma mì'ì àwù nà, ní nyí nyibho nzá dhu mɔnyù. Ma mì'ì idha-atdyú nà, ní nyí nyibho nzá idha mɔmvù. ⁴³ Ma mìra olo tí bvùkù, ní nyí nyakò nzá ma. Ma mì'ì tíròrò, ní nyí nyufó nzá ma. Ma mì'ì andi nà, ndirò ma mì'ì imbi ò ka kósò ma ró, ní nyí nyiwú nzá mandà.» ⁴⁴ Ní kòkò ígù dònǎ rò ì'nà alé náadùya dhu òngù átò kà-tsù, 'àti: «Ádrùngbálé, íngbàngá nga ndi mǎ mala nyi àwù rǐ nyoho ró, idha-atdyú rǐ nyoho ró, olo tí nyi nyìrà fàrábvù ró, tíròrò nyi nyí'í ró, andi nà nyi nyí'í ró, ndirò imbi ò ka kósò nyi ró, ìnzì mǎdù atdí dhu mà nónzì indù nǐ?» ⁴⁵ Ní Ádrùngbǎ kamà náadùya dhu àdu abádhí tò, ndàti: «Ma mí obhó dhu núno fùkù, kòkò ìnzá nyí nyanzì yà ìnzì ka karózùna dhu tí adódu

nzínzi ò atdí ale-rò màtí dhu, ní nyí nyanzi nzá rùdú.»
⁴⁶ Ní abádhí nóowuya dhòdhódhóngá tó àpè è ò, pbétù obhónángatále náadùya òwu dhòdhódhóngá tó ípiróngá ò.»

26

*Pbàyàhúdí tó ádròdrò ale rí ìri Yèsù ì oho tí dhu
 (Mrk 14.1-2; Luk 22.1-2; Yùw 11.45-53)*

¹ Yèsù nítèdègu yà ndì ndúbhi ùdhenà rò ìndrù tò dhu t'údheta nító kóró, ní kǎdù àtìna pbìndà ábhàlì nǎ:
² «Nyí nyùnì wà dhu Pásìka tó Mùhendù ràrì'ì óyò idho dzidò. Ní ka kí Ìndrù t'ídhùnà nípfò, kabhù òmvù-fó, ndínì ka kútó tí mùsàlabhà dǎ.»

³ Wò ndì kàsùmì ò ní ndì, pbàkùhání tó ádròdrò ale mà, Pbàyàhúdí tó pbàkùrù màna, núundu ì Kàyafà bhà ádrùngbà idzá-yà-ba ò. Kàyafà ní'ì pbàkùhání dǎ kamà.
⁴ Ní, abádhí níri ì ndínì ì alú tí Yèsù inzà kóró ale núnì rórò, 'adù àbhùnà kohò. ⁵ Pbétù, abádhí náadù àtìna: «Dhu àkǎ nzá àlè ràlù ka mùhendù ò rò, akye ìndrù níivàna dhu nǎ.»

*Yèsù-dòtsirò nùtrí atdí tsìbhále rí ndrùu róngu akye
 nǎ dhu*

(Mrk 14.3-9; Yùw 12.1-8)

⁶ Yèsù ní'ì Bètaniyà tí kátina pbangá-ngba ò, Sìmonì tí kátina atdí ale bhà idzá. Ndì Sìmonì ní yà kíkí nà ì'ì ale. ⁷ Ní atdí tsìbhále nàandrì kà-tì'ò. Ndì tsìbhále ní'ì àlbatrò tí kátina odu nǎ ka kóbhòlò tsúpà nà fóná. Ndì tsúpà ò ì'ì dhu ní ndrùu róngu, ndrìò orù odzina nà akye. Ní ònyù nónyù Yèsù rí òná kàsùmì ò, kǎdhò ndì akye Yèsù-dòtsirò. ⁸ Ní wò dhu ì àla rò, Yèsù bhà ábhàlì náapè 'ònu nzínziya ò, 'àmbe àtìna dǎ: «Hòkò! Ádhu kà rí wòrí akye nínzǎ wò dhu bhèyi ní? ⁹ Ka

kàmbènà tí obhó ndi akyε nábhũ kodzi ɔrú odzi ɔ, kadù ndi fùrangà núnɔ̀nà nàkùtáɛ tò?» ¹⁰ Ní Yèsù nítdègu wò abádhí rúnɔ̀na dhu nósù, ní kǎdù àtìna abádhí nǎ: «Ádhu nyǎ nyùva wò tsìbháɛ-tsi nǎ? Yà rùdú kònzì dhu ní ídzi dhu nyú ròsè. ¹¹ Obhó tí, nyǎ nyóngo òko nàkùtáɛ mànà bìlìnganà, pbétù àlě kí nzǎ ongo òko nyǎ mànà bìlìnganà. ¹² Wò akyε kòdhò dùdu-tsíró dhu nǎ, kòbhòlò wà ngbòdu angyangyi ɔtdú tò. ¹³ Ma mí obhó dhu núnɔ̀ fùkù: kóró ngari ɔ, yà Kàgàwà bhà Ídzi Màkùrù núnɔ̀ ka kí yà adzi ɔ ìnanǎ, ka kóngo yà tsìbháɛ nónzì dhu àwε ìndrù tò, kowù kǎrè rǒ róná.»

Yudhà rǎ Yèsù ònzì ndàbhũ òmvũ-fó dhu
(Mrk 14.10-11; Luk 22.3-6)

¹⁴ Wò dhu-dzidɔ̀, ìdre dóná óyɔ̀ nà Yèsù bhà ábhàlǎ nzínzì ɔ̀ atdí aɛ, Yudhà Ìskàrìyotà tí kátìna, náarà pbàkùhání tó ádròdrɔ̀ aɛ-tí 'ò, ¹⁵ ndàdù àtìna abádhí nǎ: «Ádhu nyǎ nyòzè nyǐbhò idù ndínǎ ma mipfo tí Yèsù mabhũ fùkú?» Ní abádhí náadù Pbàyàhúdì-bvũ ìbhũ kumì fùrangà-kpɔ̀ nózù, 'àbhũ kà-fó. ¹⁶ Ányìrɔ̀ rò tí, Yudhà náadù Yèsù nípfɔ̀ ndì ndí, ndàbhũ abádhí-fó nǎ ídzi otu nópè ndòné.

Yèsù rǎ Pásìka tó mùhendù tó ònyù návì kòbhòlò dhu
(Mrk 14.12-21; Luk 22.7-14; 6.21-23; Yùw 13.21-30)

¹⁷ Ìmbǎ ònà afi nà mùgati ka kɔ̀nyùnà ònà mùhendù tó wemberè tó idhɔ̀ ɔ̀, Yèsù bhà ábhàlǎ náawù dhu ìvu Yèsù-tsũ 'àti: «Ádhà nga ndi nyi nyòzè Pásìka tó ònyù mǒbhòlò ìndù nǎ?» ¹⁸ Ní Yèsù adù àtìna pbìndà ábhàlǎ nǎ: «Nyòwu kíɔ̀ ò atdí aɛ bhà, nyǎdù àtìna kà nǎ, Màlìmò rǎtina ìwà pbìndà ɔ̀vε tó kàsùmì-tsù rìndù ndì. Ní ì rǎrì Pásìka tó mùhendù tó ònyù ònyũ atdíkpá

pbìndà ábhàlǐ mànà pbù idzá rò.» ¹⁹ Ní Yèsù bhà ábhàlǐ náanzì yà kàvinà fǐyò dhu, 'àdù Pásìka tó mùhendù tó ònyù nóbhòlò.

²⁰ Inga níitdègu àtì, ní Yèsù mà náadù òko ònyù-tsùnǎ pbìndà atdí kumì dòná óyò nà ábhàlǐ mànà. ²¹ Ní dhu nónyù ì í òná kàsùmì ò, Yèsù náatì abádhí nǐ: «Ma mí obhó dhu núnò fùkù, nzínzikù ò atdí ale rǐ mipfò, ndàbhù ma òmvù-fó.» ²² Ní izu núuka Yèsù bhà ábhàlǐ atdí dǐ nyù, 'àdù 'òpè 'òngù dhu atdátdírà ò kà-tsù, 'òwù àtì nà rǒ: «Tí ima ndì Ádrùngbǎlé?» ²³ Ní Yèsù adù dhu àdu abádhí tò ndàtì: «Yà atdíkpá mà mùfò òtsùka nà kyàwì ò ale ní ndì rǐ mipfò, ndàbhù ma òmvù-fó. ²⁴ Ìndrù t'ídhùnà rǒvè yà Kàgàwà bhà Andítà rúnona dòná dhu bhèyi. Pbéù, kípò rǐ ndàbhù òmvù-fó ale rǐ ò ádrùngbǎ àpè ò! Dhu akána nzǐ kòdhì ndì ale mà!» ²⁵ Ní Yudhà, yà Yèsù nípfò rǐ ndàbhù òmvù-fó ale, náakò òtè, ndivù dhu kà-tsù, ndàtì: «Tí ima ndì Málímò?» Ní Yèsù adù dhu àdu kà tò, ndàtì: «Nyì ní ndì ka nyì nyùnò.»

Ádrùngbǎlé Yèsù nábhù rǐ kirè ònyù

(Mrk 14.22-26; Luk 22.14-20; 1Kò 11.23-25)

²⁶ Dhu ònyù ì í òná kàsùmì ò, Yèsù idyi mùgatì, ndàlù fóná. Ní òtsò ndì ndàbhù Kàgàwà tò dhu-dzidò, kùkò kà-ònga, ndàdù ùndònà pbìndà ábhàlǐ-fó, ndàdù àtì nà abádhí nǐ: «Nyàkò yà dhu, nyàdù ònyùnà. Ngbòdu ní yà.» ²⁷ Tdítdò kǐdyi dǐvayì rǐ òná kópà ndàlù fóná. Ní òtsò ndì ndàbhù Kàgàwà tò dhu-dzidò, kǎdù kàbhù abádhí tò, ndàdù àtì nà: «Nyǐ kóró, nyòmvù ka. ²⁸ Yàrí ní azùdu, yà ìndrù nùngbò Kàgàwà mànà azu, ndìrò ábhò ale-okú dò rò ndì nùfù, ndínǐ Kàgàwà núubà tí ìndrù tó nzérénga abádhí tò. ²⁹ Ma mátìna nyǐ nǐ: Ròpè ndì kòmbí, ma mí nzǐ yàrí dǐvayì nómùvù tdítò,

ràrà àhũ dìvayi ɔwútá nómuvè àlě kowuya atdíkpá nyí mànà Àbadu Kàgàwà bhà ádrùngbǎnga tó idzi ǒ dhu ǒ.»
³⁰ Adyi* ì ỳyù dhu-dzidǒ, abádhí adù òwu mìzèyìtuni tí kátina itsu náarí'ì dòná p̀bìrì d̀ò.

Yēsù rǐ PÉTERÙ rǐ ndòdhɔ dhu nónɔ dhu
 (Mrk 14.27-31; Luk 22.31-34; Yùw 13.36-38)

³¹ Wò dhu-dzidǒ, Yēsù adù àtìna p̀b̀ìndà ábhàlǐ nǐ:
 «Indo, yàrí iku ǒ, nyí kóró, nyí nyí mubha atdíró. Obhó tí, Kàgàwà bhà bhũkù ǒ ka kándí dhu kati:
 «Ma mohoya tàrà t'úndatátáɛ,
 tàrà ràdù 'ìfàlà kóró ngari ònǎ*.»

³² P̀b̀étù, ma m̀ngbè ma dhu-dzidǒ, ma madùya àrà nyòdò Gàlìlayà tó p̀b̀ìrì ǒ r̀ò.» ³³ Ní PÉTERÙ apè ɔɛ,
 ndàdù àtìna Yēsù nǐ: «Ngũkpà aɛ mà rǐ mbǎ nyubha,
 ní ma mí nǐ nyubha akekpa m̀tí.» ³⁴ Ní Yēsù adù àtìna kà nǐ: «Ma mí obhó dhu núnɔ indù: «Indo, yàrí iku ǒ,
 ìnzá à'ũ-akpa nápè òngò r̀ór̀ò, nyí nyí'ina iwà nyí nyàtì ìbhũ-gùna ìnzá nyí r̀úni ma r̀ó.»» ³⁵ Ní PÉTERÙ adù dhu àdu kà t̀ò, ndàtì: «Ma mí nǐ àtìna akekpa m̀tí ìnzá ma r̀úni nyí, ìmbǎ dhu ì'ina atdíkpá àlě kúve nyí mànà dhu m̀tí.» Ndìr̀ò kóró ngũkpà ábhàlǐ náadù dhu ỳnò ndì dhu bhèyi tí.

Yēsù rǐ ndìtsò GÈTÈSÈmanì r̀ò dhu
 (Mrk 14.32-42; Luk 22.39-46)

³⁶ Tdítǒ, Yēsù mà p̀b̀ìndà ábhàlǐ mànà náawù ùvò GÈTÈSÈmanì tí kátina atdí ngari ǒ. Ní kǎdù àtìna abádhí nǐ: «Nyòko ìr̀ó ndálù ma m̀rà mìtsò òna nǎ.» ³⁷ Ní kǎdù PÉTERÙ mà, Zèbèdayò bhà óyǒ inzo mànà núnzì, 'àdù òwu mànà ányì. Ní kǐ'ì izũ nà atdíǒ, afina ràdù

* 26:30 26.30 Ka kuyúnà ní Zàb 113–118 * 26:31 26.31 Zàk 13.7

ndòpè ndìnza ndì. ³⁸ Nírò ní ndi kădu àtìna abádhí nǎ: «Afídu rǎí ábhǒ izu nyú nà, akye ma mǒvè dhu bhěyi. Ní nyòko írǒ, ndírò nyòko ípírǒrǒ, yà ma mádi dhu bhěyi.» ³⁹ Kădù àrà itseta ake, ndàdù ndìbvu obvò, ndàpbă nyèna adzikpa nyú rǒ. Ní kădù ndìtsò, ndàti: «Àbá, ndi dhu rădù ndònzì nánǎ, índrǐ wò àpbè tó kópà itse rúdú rò. Pbétù, ndi dhu àkă nzá ndònzì ndì ma mòzè ka dhu bhěyi, kăkă ndònzì ndì yà nyǐ nyú nyǐ nyòzè ka dhu bhěyi.» ⁴⁰ Ní kădù ndàdu kǒkò ìbhù ábhàlǐ-tǐ'ò, ndàdù abádhí nótù iwà ùdho ró. Ní kădù dhu ìvu Péterù-tǔ, ndàti: «Nyǐ nyàdù tǐ obhó òko ípírǒ rò ma mànà atdí adyifò-sisì màtǐ? ⁴¹ Nyòko ípírǒrǒ, ndírò nyètsò nyǐ akye nyǐ nyotsúna umvútá ò nǎ. Alafí nòzè ndònzì ídzi dhu, pbétù aɛ-ngbò rǐ ndi ì'ì ivívi ì dhu t'ónzita tò.»

⁴² Ɔyɔ rí kǐsě nǎ, kǐndrǐ ndì itse tdítǒ abádhí-tǐ rò, ndàdù ndìtsò yà dhu bhěyi: «Àbadú, yàrí àpbè tó kópà náapé ì'ì ìnzǐ rúda dùdu nǎ ìnzá ma mòmuvù rórò dhu tǐ, ní itsè afínu òzè dhu rǒnzì ndì!» ⁴³ Ní, ábhàlǐ-tǐ'ò ndì ndàdu ndi rò, kădù abádhí òtù iwà ùdho ró, atdíǒ ìdho rǐ'ì nyǐkpóya ǒ nídhunǐ. ⁴⁴ Yèsù níivà ndì, ndìndrǐ ndì itse tdítǒ abádhí-tǐ rò. Ní ìbhù rí kǐsě nǎ, kădù ndìtsò, ndùnò yà angyi ndì ndàrà ùnòna rǒ ɔte kèlě. ⁴⁵ Tdíǒ kădù ndì ábhàlǐ ì, ndàdù àtìna abádhí nǎ: «Nyǐ pbánì òko nyǐ nyòko òdhò nyǐ nyódhò ró! Nyǐ pbánì nyàsò nyǐ? Nyàndà! Kànǐ ìndrǐ t'ídhùnà nábhù ka kǐ nzéɛngatáɛ-fó nǎ kàsùmì nákă wà. ⁴⁶ Ní nyèivà nyǐ, kòwu! Kànǐ ma àbhù rí òmvù-fó aɛ níra wà!»

Yèsù nálù ka kǐ kosò dhu

(*Mrk 14.43-50; Luk 22.47-53; Yùw 18.3-12*)

⁴⁷ Yèsù rǒte ònanǎ, Yudhà, atdí kumì dòná Ɔyǒ nà kàbhà ábhàlǐ nzínzì ǒ atdí aɛ, níitɔ ndì ábhǒ ihé-yà mànà owùna ǒ. † aɛ-fó nǐ'ì obhí-akpá mà, mùgǒ mànà.

Abádhí nivi ní'ì p̀bàkùhání tó ádròdrò ale mà, P̀bàyàhúdí ò p̀bàkùrù m̀ànà. ⁴⁸ Ndi Yudhà yà Yèsù nípfò rí ndàbhu rí òmvũ-fó ale, ní'ì iwà ndì ndònzina Yèsù ka kuni tí ròná dhu ǹǹònà ihé-yà tò. Káti abádhí n̄: «Ma mámbõna ale ní'ina ndi nyĩ nyĩ atdyúna òho ale. Ní nyàlù ka dòtsí.» ⁴⁹ Ní Yudhà náandri ányìrò ró tí Yèsù-tí'ò, ndàdù kàtsè ndàti: «Yãmbù M̀lìmò!» Kàdù kàmbo. ⁵⁰ Ní Yèsù adù dhu àdu kà tò ndàti: «Òdhí, ònzi nyi nyirà ònzìnà dhu!» Nírò ní ndi ngùkpà ale náadù ìndri, àlù Yèsù, àdù òsònà. ⁵¹ Ní Yèsù mà ní'ì m̀ànà ale nzínzi ò, atdí ale nídhá p̀b̀ndà ìla tó obhi-akpà, ndù'à p̀bàkùhání tó ádròdrò ale d̀ò kamà bhà kasutále-bì n̄. ⁵² Ní Yèsù adù àtìnà kà n̄: «Ádù p̀b̀kù obhi f̀ndá ngari ò. Obhó tí, kóró ale yà obhi ùgu arí ìndrù tò, ǹuvèya obhi n̄ tí. ⁵³ Nyi nyirè tí dhu ìnzì ma ràm̀b̀nà m̀dzùnà nónzi Àbadu Kàgàwà-fó, ràdù atdí kumi dòná óyò nà dònà róse ìla t'úgyeta tó p̀b̀ndà m̀làyíkà tó p̀kò níbhò idù ányìrò rò tí? ⁵⁴ P̀b̀étù, ndi dhu bhèyi kí'ì rò, yà àndí ka kandí Kàgàwà bhà Andítá ò dhu náakána ìngbà dhu bhèyi? Obhó tí, ndi Andítá r̀tina kà r̀kà ndònzì ndi ndi dhu bhèyi.»

⁵⁵ Ndi kàsùmì ò, Yèsù adù àtìnà ihé-yà n̄: «Ádhu nyĩ nyíwu ma nálù f̀ukù obhí-akpà mà, mùgò m̀ànà nà, ogbotále nálù ríwu ale bhèyi n̄? Bìlìnganà ma múbhì àdì rò mam̀be dhu ùdhe d̀ò Kàgàwà bhà idza ò rò, ìnzì nyàdù ma àlù. ⁵⁶ P̀b̀étù, kóró k̀òkò dhu ǹónzì ì ndínì Kàgàwà bhà p̀b̀anábí náandí dhu náaká tí.» Nírò ní ndi kóró ábhàlì ǹuvbhà àbadhi, 'àdù òtse.

Yèsù r̄'ì P̀bàyàhúdí-bvù ádròdrò anya nítdì arí ale-ònzì dhu

(Mrk 14.53-65; Luk 22.54-55,63-71; Yùw 18.13-14,19-24)

⁵⁷ Yà Yěsù nòsò aλ náawù kà nà pbàkùhání tó ádròdrǒ aλ dǒ kamà, Kàyafà tí kátina bhà, yà Músà bhà Ƴyátá tó màlímó mà, pbàkùrǔ mànà núndu ì ì. ⁵⁸ PÉTERÙ adù àdì ìtseta ndàmbe àrà dǒ Yěsù-owù ǒ, ndàrà àhù pbàkùhání tó ádròdrǒ aλ dǒ kamà bhà idza-li'è. Ní kàtsù idza-ngbò ka kákpòrò nǐ kàlì ò, 'adù òko obvò atdíkpá sàndìrì mànà, ndínǐ ndì ndala tí wò dhu rǎrà ìku tí dhu.

⁵⁹ Ní pbàkùhání tó ádròdrǒ aλ mà, Pàyàhúdì-bvǔ ádròdrǒ anya nítǔ arí ngǔkpà aλ mànà kóró, náambéna títò dǒ màtí ka kí Yěsù nóbhù dóná dhu nǒnǐ dǒ, ndínǐ kadù tí kòhò. ⁶⁰ PbÉTÙ, ìmbà títò tó ábhǒ ngàmbi mà níwú, 'ùnò títò kà-dǒ, ní abádhí náabà nzá atdí dhu mà. Nírò ní ndì óyǒ aλ núuto ì, ⁶¹ 'adù àtìna: «Wòrì aλ àtì: ndì ràràdù Kàgàwà bhà idza nùgolo, ndàdù òsìna tǔtǔ ìbhù idho ǒ.»

⁶² Ní pbàkùhání tó ádròdrǒ aλ dǒ kamà níivà ndì, ndidè, ndàtì Yěsù nǐ: «Nyi tí obhó dhu àdù? Ádhu kǒkò aλ rǔnǒna dùnù?» ⁶³ PbÉTÙ, Yěsù adù ìnè ìnè tí. Ní wò kamà adù àtìna kà nǐ: «Yà ìnzǐ aróvè Kàgàwà-òvò rǒ, ma mòzè nyòtsò dhu nyú. Nyi tí Krístò, Kàgàwà t'ídhùnà nyú?» ⁶⁴ Ní Yěsù adù dhu àdu kà tò, ndàtì: «tǔnyì ní ndì ka nyi nyùnò. PbÉTÙ, ma mí obhó dhu núnò fǔkù: Ròpè ndì kòmbí, nyǐ nyí Ìndrǔ t'ídhùnà nálá ádrùngbǎnga tó ɔbi nà aríì Kàgàwà bhà fangà dónǎ rò àdì ró. Ndirò, nyǐ nyalaya ka átò ádrùngbǎ àpbù dǒ rírà òrù-akpà ò rò ró.» ⁶⁵ Ní pbàkùhání tó ádròdrǒ aλ dǒ kamà núufa róná mberù-ǒnga, ndàdù àtìna ihé-yà nǐ: «Kùnò dhu nzÉre nyú Kàgàwà nǐ! ìmbà àlě kǐì ngàmbi-atdyú nà tǔtǔ. Nyǐ nyìrì wà kùnò Kàgàwà nǐ dhu. ⁶⁶ Ní ádhu nyǐ nyìrè kà dǒ?» Ní ihé-yà adù dhu àdu kà tò 'àtì: «Kàkǎ wà ndòvè.»

⁶⁷ Wò dhu-dzidǒ, abádhí núuso iso Yěsù-nyìkpó ò,

'àdù kùdù ùngùrù ì ùngùrù ɔtsúya nǎ. Ngǔkpà aɛ nóowúnà kùpbi rǒ, ⁶⁸ 'àdù àtìna kà nǎ: «Inyi Krístǒ, átí pé nyi nòpbi aɛ fǎkà!»

*PÉTERÙ rätina inzá ndì rúni Yësù dhu
(Mrk 14.66-72; Luk 22.56-62; Yùw 18.15-18,25-27)*

⁶⁹ PÉTERÙ ní'ì irí ndì ndàdì idza-lí ró. Ní kasu tó atdí tsìbháɛ níndri kà-tí'ò, ndàdù àtìna kà nǎ: «Inyi mà átò, nyí nyí'ì atdíkpá Yësù, Gàlilayà tó pbi rǒ aɛ màna.»

⁷⁰ Pbéttù, PÉTERÙ adù wò dhu nágò kóró aɛ-ònzǐ rò, ndàtì: «Inzá ma mùni wò nyi nyúnona dhu.»

⁷¹ Wò dhu-dzidǒ, PÉTERÙ adù ndìvà, ndàrà idza-ngbò ka kákpòrò nǎ kàlì-li'ò. Ní kasu tó ngàtsi tsìbháɛ náala ka, ndàdù àtìna ányirǒ ì'ì aɛ nǎ: «Yàrí aɛ mà ní'ina atdíkpá Yësù, Nàzàretì aɛ màna!» ⁷² Ní PÉTERÙ adù wò tsìbháɛ ùnò dhu nágò tǎtǎdǒ, ndàdù dhu nyú ɔtsò, ndàtì: «Inzá ma mùni wò aɛ.» ⁷³ Ní inzà kàsúmì núdà abhò màtí rórò, ányirǒ ì'ì aɛ náandri PÉTERÙ-tí'ò, 'àdù àtìna kà nǎ: «Obhó nyú, nyi ní abádhí nzínzì ǒ atdí aɛ. Obhó tí, mà mùni nyi yà nyi nyóte tí dhu rò.» ⁷⁴ Ní PÉTERÙ ádù ɔte nópè, ndàtì abádhí nǎ: «Kàgàwà náká ndòtdì ànyádu! Ma mòtsò wà dhu matì, inzà ma rúni wò aɛ!» Ní ányirǒ rò tí à'ù-akpà náadù òngò. ⁷⁵ Nírò ní ndì PÉTERÙ adù yà Yësù núnòna fíndà dhu ní'è. Kàtì: «Inzá à'ù-akpà nápè òngò rórò, nyi nyi'ina iwà nyi nyàtì ìbhù-gùna, inzà nyi rúni ma ró.» Ní PÉTERÙ adù àhù iri, ndàdù ndòpè ndòdzì ádrùngbǎ izu nyú nà.

27

*Yësù nà ka kówu ùvò Pilatò-ònzǐ dhu
(Mrk 15.1; Luk 23.1-2; Yùw 18.28-32)*

¹ Kútsingánà nyú, pbàkùhání tó ádròdrǒ aɛ mà, Pbayàhúdì ǒ pbàkùrǔ màna kóró, ní'iri ì atdíkpá, ndíní

ì abhù tí Yèsù kohò. ² Ní abádhí náabhù ka kùtsì, 'àdù òwu àbhùnà Pìlatò-fó. Ndi Pìlatò ní'ì Pbàrómá tó p̀bìrì ǒ l̀walì.

Yudhà r̄i ndùtsi dhu
(Kas 1.18-19)

³ Yudhà, yà Yèsù nípfò ndàbhù òmvũ-fó ale, níitdègu kà-dǒ ka kòtdì anya ndínì ka koho tí dhu níri, ní kǎpè ndìrè nga yà ndì ndònzì dhu dǒ, izu ràdù ndùka atdídǒ. Ní k̄dyi yà ndì ndàkò ìbhù kumì f̀uràngà-kpǒ, ndàrà àdunà p̀bàkùhání tó ádròdrǒ ale mà, P̀bàyàhúdì ǒ p̀bàkùr̄ù mànà f̀'ò. ⁴ Kǎdù àtìnà abádhí ní: «Ma máfá dhu nzÉÉ nyú, ìmbǎ afátá nà ale ma mípfò ɔve tó nídhunì.» P̀bétù, abádhí adù dhu àdu kà tó 'àti: «Inzá wò dhu àndà má. ǒt̄Ènu ní ndì!» ⁵ Ní Yudhà adù wò f̀uràngà nívò Kàgàwà bhà idzá, ndàdù àhù, ndàrà ndùtsì.

⁶ P̀bàkùhání tó ádròdrǒ ale núuwá wò f̀uràngà-kpǒ, 'àdù àtìnà: «Àlě tó Ƴyátá návi nzá àlě r̀ulì yàrí f̀uràngà p̀erè tí ka kùbho Kàgàwà bhà idzá f̀uràngà núlì ka karí ònà sàndukù ǒ. Obhó tí, ndì f̀uràngà ní ìndrũ-azù ka kòdzi r̀óná f̀uràngà.» ⁷ Abádhí níitdègu 'iri ndì f̀uràngà dǒ, ní abádhí adù òwu ìt̄à ǒru arí ale bhà inga nódzi kà-rǒ, ndínì ka kongó tí ìnzì ní P̀bàyàhúdì nùtdù òná. ⁸ Ndi dhu-okú dò rò ní ndì, ndì inga nánzi ka kárí indo màtí «azu tó inga» tí. ⁹ Ndi dhu bhëyi ní ndì, yà Kàgàwà bhà nabì Yèrèmiyà núuno dhu náaká. K̄ti: «Abádhí níidyi ìbhù kumì f̀uràngà-kpǒ yà P̀bàìsráyélì níri ì dóná ka ka kodzi tí r̀óná. ¹⁰ Abádhí adù ndì f̀uràngà nídyi, 'àbhù ìt̄à nórù arí ale bhà inga rǒ, yà Ádr̀ungbále Kàgàwà núuyá idù dhu bhëyi*.»

* 27:10 27:10 YÈR 18.2-3; 19.1-2; 32.6-15; Zàk 11.12-13

Pilatò rǐ dhu nónguè Yěsù-tsǔ dhu

(Mrk 15.2-5; Luk 23.3-5; Yùw 18.33-38)

¹¹ Wò dhu-dzidǒ, Yěsù nífidè lǐwalì-ònzǐ. Ní lǐwalì níivú dhu kà-tsǔ ndàtì: «Nyì tí Pbàyahúdí tó Ádrùngbǎ kamà?» Ní Yěsù adù dhu àdu kà tò ndàtì: «Inyi ní ndì ka nyì nyùnò.» ¹² Tdítdǒ pbàkùhání tó ádròdrǒ alɛ mà, pbàkùrǔ mànà náadù kòbhù, pbétù kǎdù nzá atdí dhu mà nádu. ¹³ Nírò ní ndì Pilatò adù àtìnà kà nǐ: «Nyì nyìrì tí nzá wò kóró ka kùnò dùnú dhu?» ¹⁴ Pbétù, Yěsù adù nzá atdí dhu mà nádu kà tò, idhò ràdù lǐwalì núkò atdítdǒ.

Yěsù-ànyǎ nótđì ka kǐ ndínǐ ka koho tí dhu

(Mrk 15.6-15; Luk 23.13-25; Yùw 18.39-19.16)

¹⁵ Bilǐ, yà Pásìka tó mùhendù-idhò náarìrà dhu bhěyi, lǐwalì bhà màndu níì ndìkòlò atdí alɛ, yà ihé-yà nózè kíkòlò imbi ò rǐì alɛ nzínzi ǒ rò. ¹⁶ Ní ndì nínganí, yà atdítdǒ òvòna ótò ndì Bàrabà tí kátina atdí alɛ, níì imbi ò ka kósò ró. ¹⁷ Ní ihé-yà níitdègu 'àndù, ní Pilatò ivú dhu abádhí-tsǔ, ndàtì: «Ádhi nyǐ nyòzè mìkòlò fǔkù? Tí Yěsù Bàrabà? Ndirò tí Yěsù, yà Krístò tí kátina alɛ?» ¹⁸ Pilatò núuni dhu mběyi nyú abádhí riwǔ kà nà fona ò kǎdhà nónzi ì í dhu-okú dǒ rò.

¹⁹ Ní Pilatò àdì anya t'ítđita tó tombi dǒ rórò, kà-ve níivi tǔna kà tò, ndàtì: «Nzìtsǔ nyì wò ìmbǎ rǐì afátá nà alɛ bhà dhu ò. Obhó tí, indo kúbhingá, ma màbà àpbè abhò nyú onyù-bvù kókú dǒ rò.» ²⁰ Pbétù, pbàkùhání tó ádròdrǒ alɛ mà, pbàkùrǔ mànà níitsu dhu ihé-yà-dò ò, ndínǐ Bàrabà nonzi tí kíkòlò, kǎdù Yěsù nóhò. ²¹ Ní lǐwalì náakò òtɛ tdítdǒ, ndivù dhu abádhí-tsǔ ndàtì: «Ádhi ndì kǎkà óyǒ alɛ nzínzi ǒ nyǐ nyòzè mìkòlò fǔkù?» Ní abádhí adù dhu àdu kà tò 'àtì: «Bàrabà!» ²² Ní lǐwalì adù dhu ivu tdítdǒ abádhí-tsǔ, ndàtì: «Olu, ádhu

ndi Yèsù Krístò tí ka kátina ale nǐ ma mónzina?» Ní kóró ale náadù dhu àdu kà tò, 'àti: «'Étǒ ka mùsàlabhà dǒ!»²³ Ní Pìlatò níivú dhu tdítǒ ndàti: «Ádhu nyú ndi kǎfǎ?» Nírò ní ndi abádhí adù idù àrǐ nyú tí, 'àti: «'Étǒ ka mùsàlabhà dǒ dhé!»²⁴ Dhu ònzì lèmàna dhu mà, ìndrǔ-tsi àva ndi tí dhu màna dhu ndi ndàla rò, Pìlatò níidiyì idha, ndù'o ɔtsúna nǐ ihé-yà-ònzǐ rò, ndàdù àtìna abádhí ní: «Wò ale-azù àbhù ka kí rufù ndi dhu ò ma mí mbǎ ì! ɔtǎkù ní ndi.»²⁵ Ní kóró ihé-yà adù dhu àdu kà tò 'àti: «Kǎzù àkǎ ndàdi dòka-tsíró fáká nzónzo màna.»²⁶ Nírò ní ndi Pìlatò adù Bàrabà níkòlò abádhí tò. Kǎdù Yèsù àbhù kùvi asé nǐ, ndàdù àbhùnà kowù ɛtɔnà mùsàlabhà dǒ.

*Pbànowí nǐ Yèsù ìwǎ dhu
(Mrk 15.16-20; Yùw 19.2-3)*

²⁷ Pìlatò bhà pbànowí náawù Yèsù nà lǐwalì bhà ádrùngbǎ idzá-yà-ba ò, kóró pbànowí tó pìkò ràdù 'àndu róná.²⁸ Ní abádhí núuwa kà-rǒ mùdzarù, 'adù òlòlù kanzù† náfo kà-rǒ.²⁹ Tdítǒ abádhí akpɔɔ okpèna nà itsukpó-nzo tó mùkàkù, 'adù àfɔnà kà-dɔ rǒ. Abádhí adù ízò‡ nábhu kà rǎlǔ fangà tó ɔtsúna nǐ. Wò dhu-dzidǒ, abádhí nóowúnà 'ùkɔ rǒ ɔtdyùya dǒ kònzǐ, 'adù òwu kǐwa rǒ, 'òpbì sàluti fǐndà, 'adù àtìna kànǐ: «Yǎmbù Pbàyàhúdì tó Ádrùngbǎ kamà!»³⁰ Abádhí nóowúnà isɔ núso rǒ kà-dò, 'adù òwu ízò nídha rǒ kà-fó rò, 'ùtì kà-dòtsirò nǐ.³¹ Wò dhu bhèyi ì àvu kà-rǒ dhu-dzidǒ, abádhí níiwa òlòlù kanzù kà-rǒ rò, 'adù kà-rǒ mùdzarù nyú núfo kà-rǒ tdítǒ. Wò dhu-dzidǒ, abádhí adù òwu kà nà, 'òwu ɛtɔnà mùsàlabhà dǒ.

† 27:28 27:28 Òlòlù kanzù ní'ì Pbarómá tó pbànowí núufónà mberù. ‡ 27:29 27:29 Ndi ízò núuwù dhu ni'ì ádrùngbǎ kamà-fó mùgǒ.

Yěsù rǒvè dhu

(Mrk 15.33-41; Luk 23.44-49; Yùw 19.28-30)

⁴⁵ Ròpè ndì azà adyifò-sisì adyíbhengá nga tó ǒ rò, ràrà àhù àrùgyètdí adyifò-sisì adyídǒ nga tó ò, ínǒ-yà níibvú ndì kóró ndì pbìrì ǒ. ⁴⁶ Ní mbèmbè ndì àrùgyètdí adyifò-sisì ǒ, Yěsù náakù orú tǔna nyú nà, ndàtì: «Èloyì, Èloyì, lamà sàbàkàtanì?» Kà-tì ní: «Pbàkà Kàgàwà, pbàkà Kàgàwà, ádhu nyi nyùbhà ma ní*?» ⁴⁷ Ngúfe alé kǒkò ányì rǒ ì'ì alé nzínzi ǒ níirì wò dhu, 'àdù àtìna: «Kà rǐ Èliyà nánzi.» ⁴⁸ Ní abádhí nzínzi ǒ atdí alé náakù, ndìdyì sifongò, ndáfǒ ògyögyè òvayì ò. Wò dhu-dzidǒ, kǎdù kèwà ndòtù izò-tsù dǒ, ndàdù àvanà Yěsù-tsù ndínǐ kǎndú tí ònà rǐ'ì òvayì. ⁴⁹ Pbétù, ngǔkpà alé àdù àtìna: «Kàndà pé Èliyà rǐrà kǐgu dhu.» ⁵⁰ Yěsù adù òkù tdítǒ àrǐ nyú tí, afina ràdù ìtdě. ⁵¹ Ányìrǒ rò tí, Kàgàwà bhà idzá ka kúsò mberù náadù ndífa, ònángà rùtù ndì ɔɔɔ, ròpè ndì orù rò, ràrà àhù obvò. Mùtiti náabhù adzi rivi, bhalabhala tó odu ràdù 'ùfa. ⁵² Ndirò, ìndrù ka kutdù òyà ibhu-li'ò náadù 'ùngbe. Ní yà Kàgàwà bhà alé tí ì arǐ'ì rórò uvè alé náadù 'ùngbe. ⁵³ Abádhí núuvò ibhu ò rò. Ní Yěsù ìngbè ndì dhu-dzidǒ, abádhí àdù òtsù Yèrùsàlemà ìlǐlǎ kǐgò ò ábhǒ alé nyú ràdù ì àla ányì. ⁵⁴ Pbàrómá tó pbìrì ǒ atdí miyà pbànowí dǒ ádrùngbǎle mà, yà Yěsù-ngbò nódò rǒ ùbhina pbànowí màna, náala mùtiti nábhù adzi ràmbè ìvi dǒ dhu, kóró ndì nònzì dhu màna. Ní ɔɔɔ níisí atdí dǒ abádhí ò, abádhí ràdù àtìna: «Obhó nyú, yàrí alé ní'ì Kàgàwà t'ídhùnà.»

⁵⁵ Ábhǒ vèbhále ní'ì ányì rò 'àmbe 'ònzì rǐ dhu àndà dǒ ìtse rò. I vèbhále ní'ì Gálilayà tó pbìrì ò rò íwù Yěsù-owù ǒ, 'òwù kà-kàsù nónzì rǒ vèbhále. ⁵⁶ Abádhí nzínzi ǒ ì'ì ní: Màngàdalà tó kǐgò ǒ Màriyà mà, Màriyà, Yàkòbhò

* 27:46 27.46 Zàb 22.2

mà Yòzefù màná tsánà, ndirò Zèbèdayò bhà inzo tsánà màná.

Yèsù nótdù ka kí dhu

(Mrk 15.42-47; Luk 23.50-56; Yùw 19.38-42)

⁵⁷ Pbítsòngänä, atdí ònzònzì ale níira àhù Pilatò bhà. Ndi ale ní'ì Àrimàtayò tí kátina kígò ǒ ale, ndirò kǒvò ní'ì Yòzefù. Ka ní'ì Yèsù bhà ábhàlǐ átò. ⁵⁸ Ní kǎrà Pilatò-tǐ'ò, ndàdù Yèsù-abvò nónzì. Ní Pilatò àdù ndi abvo návi kabhù kà-fó. ⁵⁹ Ní Yòzefù adù ndi abvo nídyì, ndàkpòrò ngbǒna yà abvo òtdù ka karí òná mberù-owútá nǐ. ⁶⁰ Kǎdù àrà kòtdù yà ndi nyú ka kotdúya tí òná ndi ndabhù kogyè bhalabhala ò ibhu ò. Wò dhu-dzidǒ, kǎdù ádrùngbǎ odu-íyà-ba nígèrè ndàpǐ ndi ibhu-li'ò nǐ, ndàdù àrà. ⁶¹ Mǎgàdalà tó kígò ǒ Màriyà mà, ngàtsi Màriyà màná náadù òko ányìrǒ, ibhu-tsùnǎ.

Pbànowí rǐ Yèsù-adzìdò-ngbò nódo dhu

⁶² Tsútsǎ nínganí, sàbatù-idhò tò ìndrù óbhòlòná ì òná idhò dzidǒ ùbho inga ǒ, pbàkùhání tó ádròdrǒ ale mà, Pbàfàrisáyó màná náawù atdíkpá Pilatò bhà. ⁶³ Abádhí adù àtìná kà nǐ: «Ádrùngbálé, wò tìtò-ba núunò inzà ndi ndàpè òvè rórò dhu nísè wà òká. Kǎti, ìbhù idhò dzidǒ ndi rìngbèya ndi òve-bvù rò. ⁶⁴ Ní ndi dhu-okú dò rò, dhu àká nyavi kòdò wò adzìdò-ngbò rǎrà àhù ìbhù idhò ò. Obhó tí, kàbhà ábhàlǐ rǎdù ìwu kǎ-bvò nówè, 'òwù nà, 'àdù àtìná ìndrù nǐ iwà kà rìngbè ndi òve-bvù rò. Ní wò ndi tìtò nádù ì'ì nzÈÈ nyú, ròsè yà angyi ì'ì dònǎ.» ⁶⁵ Ní Pilatò adù àtìná abádhí nǐ: «Kǎnǐ pbànowí sàndǐrì tí oko tí. Ní nyòwu, nyǎdù ndi adzìdò-ngbò nábhu kòdò mbèyi yà nyǐ nyòzè ka dhu bhèyi.» ⁶⁶ Ní abádhí awù, 'àdù ize níli ibhu-tsù ka kàpǐ nǐ odu rǒ, 'àdù pbànowí núli ràmbe ndi adzìdò-ngbò nódo dǒ.

28

Yěsù rĩ ndìngbè dhu

(Mrk 16.1-10; Luk 24.1-12; Yùw 20.1-10)

¹ Tsútsă nínganí, sàbatù-idhò dzidǒ rùbho inga ǒ, Mágàdalà tó kigò ǒ Màriyà mà, ngătsi Màriyà mànà náawù màmbì ǒ Yěsù ka kòtdù róngà nándà. ² Ní uró rò tí, ádrùngbă mùtiti níisí, Kàgàwà bhà màlàyikà ràdù ifo òrù-akpà ò rò. Kădù odu nógèrè igi, ndàdù àdi dóná. ³ Kǐli ndì ɔɔ nábili dhu tó awáwù bhěyi, kà-rǒ m̀dzarù ràdù òwù tdyé, mbìlìkàkù bhěyi. ⁴ Ní ádrùngbă ɔɔ níisí yà ibhu-ngbò òdò rǒ rúbhi sàndiri ò. Abádhí adù 'òpè 'ámbe ivi dǒ, ndirò 'àdù 'àwà obvò iwà ùve ale bhěyi. ⁵ Ní màlàyikà náapè ɔɛ, ndàti vèbhále nǐ: «ĩnzǐ nyònzì ɔɔ. Ma m̀ni wà dhu nyǐ nyómèna ale rǎrǐ Yěsù, yà mùsàlabhà dǒ ka kútǒ ale. ⁶ Kà rĩ mbă ì'ì iró, kìngbè wà ndì yà ndì nduɔ dhu bhěyi. Nyiwù nyàndà pé kǎ-bvò ka kǐli ràyì róngà. ⁷ Ní nyòwu nyùɔ dhu tsàkàtsàkà kàbhà ábhàlǐ tò nyǎti, ka rìngbè wà ndì ɔɛ-bvù rò, ndirò kà rǎrǐ àrà nyòdò kòmbí Gálilayà tó pbìrì ò rò. Ányè nga rǎrǐ ndì nyǐ nyí ndàlǎ nǐ. Kòñǐ ma m̀'ì nà fùkù ma m̀ɔ tí dhu ní wò.»

⁸ Ní abádhí níivà ì, 'òwù tsàkàtsàkà ibhu-tsùnǎ rò, ùlè tí ì ùlè ɔɔ mà, ábhǒ dhèdhe mànà nǐ rórò. Ndirò abádhí adù òtse 'òwù màkùrù nà Yěsù bhà ábhàlǐ tò. ⁹ Ányirò rò tí, Yěsù ìra, ndirà ndùsò abádhí mànà, ndàdù abádhí nátsè, ndàti: «Yǎmbù.» Abádhí adù ìndri kà-tí'ò, 'ùlǐ ì kà-pfò rǒ, 'àdù kífù. ¹⁰ Ní Yěsù adù àtìnà abádhí nǐ: «ĩnzǐ nyònzì ɔɔ. Nyòwu nyùɔ dhu adódu tò, ròwù Gálilayà tó pbìrì ò. Ányè nga ní ndì, abádhí rĩ malǎ nǐ.»

Pbànowí rǒwu Yěsù ìngbè ndì dhu nóvò dhu

¹¹ Otu ǒ kǒkò vèbhále rǐrǐ rórò, yà Yèsù adzìdò-
ngbò nódò rǒ rúbhi pbànowí nzinzi ǒ ngúfe ale náadù
ì Yèrùsalemà tó kígò ò. Abádhí náawù kǒkò kóró ì
nònzì dhu náwe pbàkùhání tó ádròdrǒ ale tó. ¹² Ní
ì pbàkùhání tó ádròdrǒ ale mà, Pbayàhúdì ǒ pbàkùrǔ
mànà núundu ì, 'àdù 'rì ndíní ì ubhò tí ábhǒ fùrangà
nyú pbànowí tó. ¹³ Abádhí adù dhu ùya ì pbànowí tó
'àti: «Nyǐ nyowuna dhu òvò rǒ k pangba nyàti, kàbhà
ábhàlǐ rìwù kǎ-bvò nówè kúbhingá òdhò nyǐ nyòdhò ró.
¹⁴ Ndirò lèwalì níirina gukyè ndi dhu, ní mǎ m̀ni wà
mǎ mí kǎ-afí nábhù rùkò ndi tí dhu, ndirò mǎdù nyǐgu
ìnzǐ nyábá tí àpbè!» ¹⁵ Ní kǒkò Sàndìrì náakò fùrangà,
'àdù wò fǐyò ka kùyá dhu kèlě nónzì. Ní ndi màkùrù
náadù ndùgà Pbayàhúdì nzinzi ǒ, rìrà àhù indo màtí.

Yèsù rǐ ndàvì pbìndà ábhàlǐ tó dhu

(Mrk 16.14-18; Luk 24.36-49; Yùw 20.19-23; Kas 1.5-8)

¹⁶ Yèsù bhà atdí kumì dóná atdí nà ábhàlǐ náawù
Gàlìlayà yà kìtènà fǐyò pbìrì dò. ¹⁷ Ní ábhàlǐ níitdègu
Yèsù nǎlǎ, ní abádhí níifù ka. Pbéù, dhèdhè abádhí
nzinzi ǒ ale náa'u nzá dhu Yèsù nyú rǎrǐ ndi. ¹⁸ Ní Yèsù
adù indri abádhí-tí'ò, ndàdù àtìna abádhí ní: «Kàgàwà
níibho wà kóró ádrùngbǎnga fudú òrù-akpà ò dhu-tsí
dǒ, ndirò yà adzi ǒ dhu-tsí dǒ màtí. ¹⁹ Nírò, nyòwu
kóró pbìrì ǒ ale-bvù, nyǎdù abádhí nábhù rùgèrè ì,
'òngò pbàkà ábhàlǐ tí. Ndirò, nyùbho bàtizò abádhí tó,
Àba Kàgàwà-òvò rò, ka t'ídhùnà-òvò rò, ndirò ìlǐlǎ-Alafí-
òvò rǒ. ²⁰ Ndirò, nyùdhe dhu abádhí tó rìfù yà kóró ma
m̀yá fùkù dhu. Ndirò, nyùni dhu ma rǎrǐ inè atdíkpá
nyǐ mànà, rǎrà àhù kóró yà adzi ǒ dhu-tsù náaraya
ndòdì òná idho ò.»

Ungbòta-ጋwá Tá Bhǔkù

Ndrǔna: Ungbòta-ጋwá Tá Bhǔkù New Testament

copyright © 2015 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Ndrǔna (Ngiti)

Contributor: Wycliffe Bible Translators, Inc.

All rights reserved.

2020-11-19

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 30 Dec 2021 from source files dated 30 Nov 2021

abb6c630-aaf1-5647-8172-605215e8fe12